

# ΠΑΝΔΩΡΑ.

15 ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΥ, 1858.

ΤΟΜΟΣ Θ'.

ΦΥΛΛΑΔΙΟΝ 204.

## ΕΜΜΑΝΟΥΗΛ ΓΛΥΖΩΝΙΟΣ.

—\*—

*\*Αγίατε φίλων!*

Ἀντίτυπὸν τι σπάνιον εὐαγγελίου, τοῦ ἐν Βενε-  
τία ποτὲ ὑπὸ Ἐμμανουὴλ Γλυζωνίου ἐκδοθέντος,  
τὸ ὅποιον ἔτυχε κατ' αὐτὰς εἰς χεῖράς μου, με ἔδω-  
κεν ἀφορμὴν νὰ ἐξετάσω πρὸς ὀλίγον ἐν περὶ τοῦ  
λογίου τούτου Ἕλληνας, ὅστις ἤμισε κατὰ τὴν  
ΙΣΤ' ἑκατονταετηρίδα, εὐρίσκοντο περαιτέρω εἰδή-  
σεις τινὲς οἰαδιήποτε, καὶ ἐν ἄλλῃ, καὶ ποῖα παρὰ  
τὸ εὐαγγέλιον ὑπ' αὐτοῦ ἐξεδόθησαν ἢ καὶ ἰδίως  
συνεγράφησαν. Τὸ ἐκ τῶν ἐξετάσεών μου προκύψαν,  
ἂν καὶ ἱκανὸν ὅπως οὖν ὡς πρὸ τὸ δεύτερον, ἐστάθη  
πολλὰ μικρὸν πρὸς ὅσον τὰς βιωτικὰς αὐτοῦ ἀπέ-  
βλεπε περιστάσεις· ἀλλ' ὅπως ἂν ἔχη, δὲν λείπω  
μολαταῦτα νὰ κοινολογήσω αὐτὰ πρὸς τὴν σὴν λο-  
γιότητα, ἥτις, καλῶς γνωρίζω πόσον καὶ τὸν λε-  
πτότατον περὶ τούτων ἐκτιμᾷ ἔρανον ὅταν συμ-  
βάλλῃ εἰς ποιὰν τινα ἐπαύξησιν τῆς ἱστορίας τῶν  
νεωτερικῶν μας γραμμάτων.

Ἦτο λοιπὸν ὁ Γλυζώνιος τὴν πατρίδα Χίος,  
ὡς αὐτὸς μαρτυρεῖ τοῦτο προγραφόμενος «Μανουή-  
λος Γλυζώνιος ὁ ἐκ Χίου» ἐν ἐπιστολῇ τοῖς ἐντευ-  
ξομένοις, τὴν ὅποιαν προτάσσει εἰς τὸ περὶ ἀριθμη-  
τικῆς αὐτοῦ συναταγμάτων δεικνύεται δὲ ἐκ διαφόρων  
τῶν παρ' αὐτοῦ ἐκδοθέντων ὅτι καὶ τὸν πλείστον  
τοῦ βίου διήνησεν εἰς τὴν Ἰταλίαν, μάλιστα εἰς

τὴν Βενετίαν, ὅπου καὶ μετέστη τῶν ζώντων εἰς  
βαθὴ γῆρας προχωρημένος. Ἄλλ' εἰς ποῖαν ἐποχὴν  
νὰ ἐπέρασεν εἰς τὰ Ἑσπέρια ἐκ τῆς πατρίδος του,  
κατὰ τὴν ὄραν δὲν εἰμπορῶ τοῦτο νὰ συναζῶ παρὰ  
μόνον ἀπ' ὀλίγα τινὰ τὰ ὅποια ἀναγινώσκω εἰς  
τὴν περὶ τῶν ἐν Βενετίᾳ μετοίκων Ἑλλήνων ἀξιό-  
λογον διατριβὴν τὴν ἐν Βενετίᾳ παρ' ἐλλογιμοῦ  
ἀνδρός, τοῦ ὁμογενοῦς μας Ἰωάννου Βελοῦδου, ἐκδο-  
θεῖσαν (G. Veludo sulla colonia Greca Ori-  
entale stabilita in Venezia 1847). Εἰς αὐτὴν φέ-  
ρονται τὰ ἐξῆς περὶ τοῦ Γλυζωνίου, ἐνθα περὶ τῆς  
βιβλιοθήκης ὁ λόγος, τὴν ὅποιαν εἶχαν ἀρχίσῃ νὰ  
συστήσωσιν οἱ ἐν Βενετίᾳ ἀπαικισθέντες Ἕλληνες.  
«Οἱ ἐν Βενετίᾳ Ἕλληνες, λέγει ὁ Κ. Βελοῦδος,  
εἶχαν καὶ βιβλιοθήκην, ἥτις ἀρχὴν ἔλαβε κατὰ  
τὸ 1597, ὅτε ἀπέκτησε πολλὰ βιβλία Ἑλληνι-  
κά τε καὶ Λατινικά ἀνήκοντα ποτὲ εἰς Ἐμμα-  
νουὴλ Γλυζώνιον, τὸν Χιον, ἀνδρα λόγιον, ὅστις  
εἶχεν ἐπιφορτισθῆ ὑπὸ Καρόλου τοῦ Ἰσπανίας ἵνα  
συλλέξῃ Ἑλληνικά ἀντίγραφα τὰ ὅποια ἀρέθη-  
σαν ὑπ' αὐτοῦ ἔπειτα τὸ 1596 ὅπως παραδοθῶ-  
σιν εἰς τὸν διάδοχον Φίλιππον, ὡς εἰς τὴν δια-  
θήκην αὐτοῦ φαίνεται τὴν ἐν ἔτει 1596 Σεπτεμ-  
βρίου 11.» Τὰ περὶ τοῦ ἀνδρός λεγόμενα ταῦ-  
τα ἔχοντα τὸ κῆρος καὶ τὴν μαρτυρίαν, ὡς βλέ-  
πομεν, ἐκ τῆς διαθήκης αὐτοῦ, τρία τίνα μᾶς δι-  
δουσι νὰ γνωρίσωμεν, πρῶτον ὅτι ὁ Γλυζώνιος, τῶν  
πεπαιδευμένων ὑπάρχων εἰς καὶ αὐτὸς Ἑλλήνων  
βέβηκα τοῦ τότε καιροῦ, ἐγένετο ἐκ τούτου γνωστός  
εἰς τὸν Αὐτοκράτορα, καὶ ὡς τοιοῦτος παρ' αὐτοῦ  
ἐπεφορτίσθη τὴν λεγομένην ταύτην τῶν Ἑλληνικῶν

αντιγράφων συλλογῆν δευτέρον δέ, ἐπειδὴ ὁ Κάρολος μετέλλαξε τὸ ζῆν, ὡς γνωστόν, ἐν ἔτει 1558, συνεπομένως ὁ Γλυζώνιος ἐπρεπεν εἰς τὴν Ἰταλίαν, ἐνθα ἐγνωρίσθη πιθανῶς ὑπ' ἐκείνου, νὰ εὐρίσκατο πρὸ τοῦ εἰρημένου ἔτους καὶ ἰκανὸν χρόνον ἐτι πρότερον, μεταξύ ἴσως τοῦ 1540 καὶ 1550, καθ' ἣν ἐποχὴν διέτριβαν αὐτοὶ καὶ οἱ δύο τρεῖς ἐκείνοι λόγιοι Κερκυραῖοι Ἀντώνιος ὁ Ἐπαρχος, Νικόλαος ὁ Σοφριανός καὶ Ἀνδρόνικος ὁ Νούκιος, τοὺς ὁποίους καὶ πιθανὸν ἦδη γηραιούς νὰ ἐγνωρίσειεν αὐτὸς νέος· καὶ τρίτον τελευταῖον ὅτι ἀπεβίωσε βεβαίως ἐν Βενετίᾳ κατὰ τὸ 1596 ἔτος, ὡσάν ὅπου εἰς τὸ ἀκόλουθον 1597, ὡς λέγεται εἰς τὴν ἀνωτέρω περικοπῆν, ἀπέκτισε τὰ βιβλία αὐτοῦ ἢ τότε ἀρτίως ὑπὸ τῶν ἐν Βενετίᾳ Ἑλλήνων συσταθεῖσα Βιβλιοθήκῃ. Εἰς ὅλην ταύτην τὴν μακρὰν αὐτοῦ ἐν Ἰταλίᾳ διατριβήν, καὶ ἰδίως ἐν Βενετίᾳ, τὴν ὑπὲρ ἡμίσειαν ἑκατονταετηρίδα παραταθείσαν, συνήμασε λοιπὸν αὐτὸς καὶ μετὰ τοὺς ἄλλους ὀλίγους ἐκείνους διαδόχους τῶν μνησθέντων, τοὺς αὐτοὶ ἢ ἀλλοχού τῆς Εὐρώπης τότε ζῶντας λογίους, ὡς Μιχαὴλ τὸν Σοφριανόν, Φραγκίσκον τὸν Πόρτον, Γαβριὴλ τὸν Σαβῆρον καὶ Μάξιμον τὸν Μαργούνιον, τῶν ὁποίων τούτων δύο, τῶν τελευταίων, καὶ συνήθως ἐχρημάτισε καὶ φίλος ὡς ἐξ ἐγγράφων καταφαίνεται μαρτυρίων. Ἀλλὰ περὶ τῶν βιωτικῶν αὐτοῦ περιστάσεων, τὸ λέγω πάλιν, δὲν ἐδυνήθη νὰ γνωρίσω ἄλλο, εἰμὴ τὸ ὀλιγώτατον τοῦτο, εἰς τὸ ὁποῖον νύξιν μὲ ἔδωκαν ἐκεῖνα τὰ ἐν τῇ ἀνωτέρω μνησθεῖσθ διατριβῇ λεγόμενα. Θέλω ὅμως ἐκτακτῶ ὀλίγον τι περισσύτερον εἰς τὸν περὶ τῶν διακρίσεων ὑπ' αὐτοῦ φιλοπονηθέντων ἢ ἐκδοθέντων λόγον, τὰ ὅποια, ὡς εὐρίσκει, ὑπάρχουσι σχεδὸν ὅλα καὶ ἐκ τῆς κλάσεως τῶν ἱερῶν ἐκείνων βιβλίων τῶν ἐν ταῖς Ἐκκλησιαστικαῖς συνήθως ἀναγιγνωσκόμενων. Εἰς τὴν τωσαύτην τάττε ἔλλειψιν τῶν τοιούτων βιβλίων συνεισέφεραν προθύμως τὸ ἐαυτῶν ἔργον καὶ οἱ ἄριστοι τῶν λογίων, καὶ οὕτως βλέπομεν ἐκδότας Ὁρολογίων, Τυπικῶν, Μηναιῶν αὐτοῦς τοὺς Σοφριανούς, τοὺς Ἐπαρχοὺς καὶ τοὺς Νουκίους. Ἀλλὰ θέλω ἀρχίσθ, ὡς πρῶτον τῶν ἄλλων ἐκδοθέν, ἀπὸ σύγγραμμα αὐτοῦ ἰδίον τὸ ὁποῖον μόνον δὲν ἔχεται Ἐκκλησιαστικῆς ἰδέας, εἰμὴ ὅπως αὐτὸν κατὰ μέρος αὐτοῦ τὸ ἐλάχιστον, τὸ τελευταῖον ἐπιγράφει δὲ αὐτὸ ὁ Γλυζώνιος· « Βιβλίον πρόχειρον τοῖς πᾶσι περιέχον τὴν τε πρακτικὴν Ἀριθμητικὴν, ἢ μάλλον λογαριαστικὴν καὶ περὶ τοῦ πῶς εὐρίσκει ἕκαστος τὸ ἀγνοοῦν πᾶσα, καὶ τέλειον παρὰ ἄλλων αἰεὶ καὶ πάντοτε, καὶ περὶ εὐρέσεως σελήνης ἐν ποίᾳ ἡμέρᾳ γίνεται ἢ γίνετα αὐτῆς. » Τὸ ὑπ' ὄψιν μου ἀντίτυπον, τῆς πρώτης ὑπάρχον ἐκδόσεως, δὲν ἔχει ἀληθινὰ τὸ πρῶτον φύλλον, ὅπου βέβαια ἐσημειώνετο τὸ ἔτος, ἀλλὰ γίνεται ὅμως φανερόν ἐκ τῶν εἰς διαφόρους τόπους ἄλλων τε καὶ τοῦ περὶ εὐρέσεως τοῦ πᾶσα κεφαλαίου μάλιστα λεγομένων πρὸς ἐφαρμογὴν ἐπὶ τοῦ τότε τρέχοντος ἔτους, ὅτι τὸ ἔτος τοῦτο ἦτο τὸ ἀπὸ κτίσεως κόσμου ζοσ', ἀπὸ δὲ Χριστοῦ ἀρξή, ὡστε ἡ πρώτη ἐκδοσις τοῦ

βιβλίου ἐγινε κατὰ τοῦτο· συγκατὰ δὲ ἄλλαι διεδέχθησαν αὐτὴν μετέπειτα ὡς ἡ μετ' ὀλίγα ἔτη τὸ 1596, ζῶντος ἴσως τοῦ συγγραφέως, παρὰ Πέτρου υἱοῦ ποτὲ Χριστοφόρου τοῦ Τζαννέτου γενομένη καὶ ἡ ἐν ἔτει 1654 παρὰ Ἀνδρέα τῷ Ἰουλιανῷ, καὶ ἡ παρὰ Ν. Σαύρω περὶ τὰς ἀρχὰς τῆς III' ἑκατονταετηρίδος, δηλουμένη ἐπιτόμως ἐν καταλόγῳ τῶν παρ' αὐτῷ τυπωθέντων βιβλίων οὕτως· « Ἀμπάκας, ἡγοῦν διδασκαλίᾳ Μανουὴλ Γλυζωνίου περὶ Ἀριθμητικῆς καὶ λογαριαστικῆς. » Παρὰ ταῦτα παρὰ Ν. Γλυκεῖ καὶ Δ. Θεοδοσίου καθ' ὅλην ταύτην τὴν ἑκατονταετηρίδα συχνὰς γενομένης μετατυπώσεις, αἱ ὁποῖαι δὲν δείχνουσιν ἄλλο παρὰ τὴν πολλοτάτην χρῆσιν τοῦ βιβλίου. Καὶ βέβαια εἰς τὴν παντελῆ τῶν τοιούτων βιβλίων ἔλλειψιν ἐπὶ δύο ἑκατονταετηρίδας σχεδὸν καὶ ἐπέκεινα, ἀλλοῦ δὲν εἶχαν νὰ ἀνατρέξωσιν οἱ πολλοὶ καὶ λόγιοι καὶ μὴ λόγιοι θέλοντες νὰ λάβωσι ἰδέαν τινα καὶ πράξιν τῆς ἀριθμητικῆς παρὰ εἰς τοῦτο τὸ σύγγραμμα, τὸ ὁποῖον ἀληθῶς ἐπρόσφερεν ὁ συγγραφεὺς δῶρον κοινὸν καὶ ἐπωφελές εἰς πάντας, ὡς λέγει ἐν ἐπιστολῇ τοῖς ἐντετυζομένοις διὰ τῶν δε' αὐτῶν δέ, ἐπειδὴ τὸ πᾶν τῆς σοφίας ζημιωθέντες, εἰς τοσοῦτον ἀπαιδευσίας προσήχθημεν ἅμα μὲν τῆς βασιλείας στερηθέντες, ἅμα δὲ πάσης σοφίας τε καὶ ἐπιστήμης γυμνωθέντες (οἷς κρίμασι κύριος οἶδε) δεῖν ἔγνω μὴ παριδεῖν, ἀλλὰ καὶ ἐκεῖνων, ἅπερ τῶν ἀναγκαίων ἐστὶ καὶ ἐπὶ ταῖς ἡμῶν ἐμπορίας χρώμεθα πᾶσι δῶρόν τι κοινὸν καὶ ἐπωφελές ἐκτυπώσας χαρίσασθαι. » Καὶ τῶντι ὡς τοιοῦτον ἐλογίζετο τὸ βιβλίον καθ' ὅλην ἐκείνην τὴν παρελθούσαν τῶν δυστυχιῶν μας περίοδον, ἐκτὸς πλησίον εἰς τοὺς ἰδικούς μας χρόνους, ὅτε φαίνεται νὰ κατεφρονήθη ὑπὸ τῶν γραμματισμένων, ἢ μάλλον εἰπεῖν τῶν γραμματικῶν τῆς σχολαστικῆς ζύμης, ὡς δηλαδὴ ἀπλοῦς γεγραμμένον καὶ περὶ λογαριασμῶν πραγματευόμενον, χρήματος ἀναξίου τῆς βασιλείας αὐτῶν σοφίας. Δὲν ἤξεύρω, φίλε μου, ἂν σ' ἔτυχε νὰ ἀναγνώσῃς τὸ ἀνέκδοτον, τὸ ὁποῖον φέρει εἰς τὴν Ἀπολογίαν του (σελ. 81) Ἰωσήπος ὁ Μοισιόδαξ τὸν λόγον ποιούμενος περὶ τοιούτων τινῶν συγχρόνων του, οἵτινες περιύβριζαν τὰς εἰς κοινὴν γλῶσσαν παραδόσεις αὐτοῦ τῶν μαθηματικῶν, ἀποκαλοῦντες Βακαλικά μαθήματα. « Αὐτὸ τοῦτο, λέγει, ἐβρέθη καὶ κατὰ τοῦ ἐπιστήμου Εὐγενίου, ὅταν μετὰ τὰ ἀναξιώτατα παθήματα ἐκεῖνα τὰ ἐν τῷ ὄρει ἐσχολάρχει ἐν Κωνσταντινουπόλει, ὅπου τὸ θράσος τινῶν γραμματικῶν κακοφυῶν τῆς αὐτῆς πόλεως ἐφθασε νὰ πέμψῃ πρὸς τὸν σοφὸν ἄνδρα τινὰ Μπακάλην, καὶ τοῦτον οὐχὶ ἐπὶ μαθήσει, ἀλλ' ἐπὶ συζητήσει κυρίως τῆς ἀριθμητικῆς, κρατοῦντα ἀνὰ χεῖρας φερυπωμένον τὸν Γλυζώνιον, καὶ ἀπόζοντα τῆς πολυσυνθέτου δυσσομίας τῆς τέχνης αὐτοῦ τοῦλάχιστον πόδας δεκαπέντε ἢ δεκαοκτώ. » Μ' ὄλον τοῦτο ὑπῆρξεν, ὡς σημειώσωμεν, τὸ κόνημα τοῦ Γλυζωνίου τὸ μόνον εἰς κοινὴν ἢ εἰς Ἑλληνικὴν συγγραφθὲν γλώσσῃσαν καθ' ὅλην τὴν περίοδον δύο ἑκατονταετηρίδων καὶ ἐπέκεινα ἕως σχεδὸν εἰς τὰ τέλη τῆς παρελ-

θούσης, ὅτε μόλις δύο ἢ τρία ἄλλα ἐφάνησαν τὴν φράσιν καὶ τὴν μέθοδον ὑπέρτερα, καὶ τὸ δοκίμιον ἐξαιρέτως Ἐμμανουὴλ τοῦ Καστοριανοῦ ἀπὸ τῶν ὁποίων τῶσόν, ὡς ἐνθυμῆσαι, ἐφελήθημεν κατὰ τὸν δρόμον τῶν πρώτων σχολικῶν σπουδῶν μας καὶ ἡμεῖς καὶ πολλοὶ μετ' ἡμῶν ἕτεροι. Ὁ Θεσσαλὸς Ἀλέξανδρος Ἑλλάδιος, ἐν συγγράμματι ἐπιγραφόμενῳ Status presens Ecclesiae Graecae ἐκδοθέντι ὑπ' αὐτοῦ ἐν Γερμανίᾳ τὸ 1714 χωρὶς τόπου σημείωσιν, ἐπιδεικτικῶν πρὸς ἀλλογενεῖς τινὰς, ὡς τὸν Lacroix, τὸν Ricaut καὶ τὸν Smith, οἵτινες εἶχαν γράψῃ πλησίον εἰς τὰς ἡμέρας του καποῖά τινα ὄχι πολὺ εὐνοϊκὰ πράγματα περὶ τῆς Ἐκκλησιαστικῆς καὶ παιδευτικῆς ἡμῶν καταστάσεως, μνημονεύει τῆς ἀριθμητικῆς τοῦ Γλυζωνίου μετ' ὑπερβολικῶν ἐπαίνου λέγων ὅτι μετὰ τὴν ἀγγίνοιαν εἶναι συνθεμένη, ὡστε πάντα τὰ ζητήματα, ὅσα οἱ μαθηματικοὶ ἄλλοτε δι' ἀλγεβρικῆς ἔλυον μεθόδου, νὰ λύῃ αὐτὴ δι' ἀπλοῦ τινος τρόπου καὶ ἀνευ δυσκολίας· *Simplici quadam arte absque ulla difficultate resolvat.* Ὅμως τὰ πάντα ταῦτα μετὰ ἀγαθὴν εἰρήνην τοῦ Ἑλλαδίου δὲν με φαίνονται νὰ ἦναι ἄλλα, παρὰ ἐν ἡ δύο τινα εὐρισκόμενα κατὰ τὸ τέλος τοῦ συγγράμματος. Μετὰ τὴν ἀριθμητικὴν, ὡς προαγγέλλεται εἰς τὴν κεφαλίδα αὐτῆς, ἀκολουθοῦσι τὰ περὶ τῆς εὐρέσεως τοῦ Πάσα καὶ λοιπά, περιεχόμενα εἰς δέκα κεφάλαια, εἰς τὰ ὅποια ἐπισυνάπτονται καὶ διάφορα πρὸς τὴν ὑπόθεσιν συντείνοντα κανόνια· καὶ τοῦτο εἶναι τὸ μέρος τὸ ὁποῖον, ὡς ἔλεγα, ἔχει σχέσιν πρὸς τὸ ἐκκλησιαστικόν. (\*)

ΣΗΜ. ΠΑΝΑ. Ἐχει δὲ καὶ περίεργα οὐκ ὀλίγα ἐν τῇ ἀριθμητικῇ αὐτοῦ ὁ Γλυζώνιος· α Πῶς, π. χ., νὰ εὐρῆς πόσα ἔσθαι τῆς ἀνθρώπου εἰς τὸν νοῦν του, — Πῶς νὰ εὐρῆς τριῶν ἀνθρώπων ἐκ τῆς διαφοράς πόσα στήματα ἔχει ὁ καθένας· εἰς τὸ πουργίτου, — Πῶς νὰ εὐρῆς ἕνα δακτύλιον εἰς μίαν συντροφίαν ποῖος τὸ ἐπῆρε, καὶ εἰς ποῖον χεῖρ, καὶ δακτύλον, καὶ ἄρμυρ τὸ βαστή, καὶ τὰ τοιαῦτα. Ὡς περίεργον δὲ σημειώμεν ἐνταῦθα ἐν συντόμῳ τὴν περὶ δακτύλου πράξιν. Ἄς καθήσωσιν οἱ ἐν τῇ συνακαστροφῇ, ἔστωσαν καὶ ἑκατὸν καὶ ἐπέκεινα, κατὰ τάξιν, καὶ εἰς εἴς ἀρτῶν ἄς φορέσῃ δακτύλιον εἰς τὴν χεῖρα αὐτοῦ, χωρὶς νὰ γνωρίζῃ ὁ μέλλον νὰ εὐρῇ αὐτὸ τίς τὸ φορεῖ. Μετὰ ταῦτα ὁ πρῶτος κατὰ σειράν ἄς μετρήσῃ ἀφ' ἑαυτοῦ μέχρι τοῦ ἔχοντος τὸ δακτύλιον πόσοι κἀκύνται, καὶ ἄς σημειώσῃ τὸν ἀριθμὸν· ἄς τὸν διπλασιάσῃ, ἄς προσθήσῃ 5, ἄς τὰ συνάψῃ καὶ ἄς πολλαπλασιάσῃ δι' ἄλλων 5. Ἐὰν φέρῃ τὸ δακτύλιον εἰς τὴν δεξιάν ἄς προσθήσῃ εἰς τὸ προκύπτον 2, εἰδὲ εἰς τὴν ἀριστεράν 1, καὶ μετὰ τὴν συναψὴν ἄς πολλαπλασιάσῃ μὲ 10. Μετὰ ταῦτα ἂν ὁ φέρων τὸ δακτύλιον τὸ ἔχη εἰς τὸν πρῶτον δακτύλον ἄς προσθήσῃ 1, εἰδὲ εἰς τὸν δεύτερον 2 καὶ καθέξῃς. Γινόμενης νέας συναψῆς, ἄς πολλαπλασιάσῃ καὶ πάλιν τὸ προκύπτον διὰ 10. Ἐπειτα, ἄς σημειώσῃ εἰς ποῖον ἄρμυρ εἶναι τὸ δακτύλιον· καὶ εἰ μὲν εἰς τὸν πρῶτον ἄς προσθήσῃ 1, εἰδὲ εἰς τὸν δεύτερον 2, εἰδὲ εἰς τὸν τρίτον 3· καὶ ἀφοῦ γίνῃ ὅλων τῶν ἀνωτέρω ἢ σημειώσεως, τότε μόνον ἄς εἰπωσιν εἰς τὸν μέλλοντα νὰ εὐρῇ τίς ἔχει τὸ δακτύλιον τὸ γενικὸν προκύπτον· οὗτος δὲ ἄς ἀφαιρέσῃ 2500· ἐκ δὲ τῶν μενόντων ἀριθμῶν ὁ μὲν σημαίνει τὴν χιλιάδα εἶναι ὁ φέρων τὸ δακτύλιον, ὁ δὲ τὴν ἑκατοντάδα ἢ χεῖρ, ὁ τὴν δεκάδα ἢ δακτύλος, καὶ ὁ τὴν μονάδα ὁ ἄρμυρ.

Τὸ δεύτερον ἔργον τοῦ Γλυζωνίου εἶναι ἡ ἐκδοσις τοῦ Εὐαγγελίου, τούτεστι τῶν περικοπῶν τῶν ἐξ αὐτοῦ ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ ἀναγιγνωσκόμενων, ἡ ὁποία καὶ μετ' ἔδωκεν, ὡς κατ' ἀρχὰς εἶπα, τὴν ἀφορμὴν εἰς τὴν περὶ τοῦ ἀνδρός τούτου καὶ τῶν πόνων αὐτοῦ ἔρευναν. Ἡ ἐκδοσις αὐτὴ ἔλαβε χώραν ὡσαύτως ἐν Βενετίᾳ κατὰ τὸ 1588 ἔτος, ὡς ἔχει τὸ ὑπ' ὄψιν μου ἀντίτυπον, τὸ ὁποῖον, διὰ νὰ τὸ εἶπω ἐμπαρόδως, εἶναι κτῆμα καὶ αὐτὸ τοῦ αὐτοῦ ἐκείνου καλοῦ φίλου τοῦ ὁποίου ἦσαν καὶ τὰ τυπικὰ τοῦ Νουκίου, τὰ ἐν τῇ Παρθώρᾳ ὑπ' ἐμοῦ ἄλλοτε περιγραφθέντα· ἀλλὰ προηγήθησαν ὅμως τῆς ἐκδόσεως ἕτεραί ὑπ' ἄλλων γενόμεναι, καὶ ἄμετος ἡ ἐπιμεληθεῖσα ὑπὸ Γρηγορίου τοῦ Μαλαξοῦ, ὡς τοῦτο ἐγνωρίσα ἐκ σημειώσεως, τὴν ὁποίαν ἔκαμε περὶ διαφόρων ἐν Βενετίᾳ τυπωθέντων ἐκκλησιαστικῶν βιβλίων τῶν εὐρισκόμενων κατὰ τὰς νήσους Ἰθάκην, Κεφαλληνίαν καὶ Κέρκυραν ὁ ἱερολογιώτατος Κύριος Βυστάθιος Βουλισμάς ὁ φίλος μου, καθηγητῆς τανῶν τῆς ἱερᾶς Θεολογίας ἐν τῷ Ἰονιακῷ Πανεπιστημίῳ. Τὸ ἀντίτυπον τῆς ἐκδόσεως τοῦ Μαλαξοῦ, φέρει ἡ ῥηθεῖσα σημείωσις, δὲν ἔχει τὸ πρῶτον φύλλον, εἰς τὸ ὁποῖον πρέπει νὰ εὐρίσκατο τὸ ἔτος, ὅμως εἰς τὴν τελευταίαν σελίδα ἀναγιγνώσκονται ταῦτα· αὐτὸ παρὸν ἱερὸν καὶ Θεῖον Εὐαγγέλιον ἐτυπώθη ἐν Βενετίαις εἰς τὸ σημεῖον τοῦ Εὐαγγελισμοῦ τῆς Μακαρίας καὶ ἀειπαρθένου Μαρίας παρὰ τοῦ Κυρίου Ἰωάννου Λιπράντου, ὅπερ ἐστὶν ἐκ τοῦ χαρακτηριστοῦ τοῦ ἰδίου γράμματος τῶν Σπινέλλων, ἀναλώμασι μὲν τοῖς αὐτοῦ, ἐπιμελεῖα δὲ καὶ ἐπιδιορθώσει Γρηγορίου τοῦ Μαλαξοῦ, ἐκ τῶν ὁποίων εἰκάζω ὅτι τὸ Εὐαγγέλιον ἐξεδόθη ὑπ' αὐτοῦ κατὰ τὸ 1582, τότε, δηλαδὴ, ὅτε δι' ἐπιμελείας ὡσαύτως καὶ διορθώσεως τοῦ αὐτοῦ Μαλαξοῦ ἐξεδόθη καὶ τὸ Μηναιὸν τοῦ Δεκεμβρίου, τὸ ὁποῖον ὡς εἰς ἐμὴν σημείωσιν εὐρίσκω τώρα, φέρει ἐπιγραφὴν, τὰ αὐτὰ ὡς τὸ Εὐαγγέλιον περὶ τῶν τύπων περιέχουσιν, ταύτην· « Μὴν Δεκεμβρίου οὕτωσι τετύπωνται Ἐβενετίῃσι παρὰ Κυρίῳ Ἰωάννῃ Βαπτιστῇ τῷ Ρικανῷ, ἀναλώμασι μὲν τοῖς αὐτοῦ, ὅς ἐστὶν ἐκ τοῦ καθολικοῦ τύπου τοῦ ποτὲ Σπινέλλου, ἐπιμελεῖα δὲ

Π α ρ ἄ δ ε ι γ μ α .

ἄ-θροπος διπλασιασῆς	7	Μεταφορὰ δακτύλος	9 7 0
συναψὴς προσθήκη	1 4	συναψὴς πολλαπλ.	9 7 3
συναψὴς πολλαπλασ.	5	ἀρμυρ	1 0
δεξιὰ χεῖρ	1 9	τελικὸν προκύπτον ἀφαιρέσεις	9 7 3 0
συναψὴς πολλαπλ.	5		2
	9 5		9 7 3 2
	2		2 5 0 0
	9 7		7 2 3 2
	1 0		
	9 7 0		

αὐθροπος δὲξιὰ δακτύλος ἀρμυρ

Τοῦ Γλυζωνίου ἡ ἀριθμητικὴ εἶναι περιεργωτάτη καὶ διὰ τὸ ἴδιον αὐτῆς.



καὶ ἐπιδιορθώσῃ Γρηγορίου τοῦ Μαλαξοῦ, ἔτει ἀπὸ τῆς ἐντάρκου Οἰκονομίας ἀρπῆ. » Πληροφοροῦμαι περιπλέον ἐκ τούτων καὶ ὅτι Γρηγόριος ὁ Μαλαξός, τὸν ὁποῖον, εἰς τὴν περὶ χειρογράφων προηγηθεῖσαν ἐπιστολὴν ἐν τῶν αὐτοῦ περιγράφων ἠγγούον παντάπασι, ἔζη ἐν Βενετία κατὰ τὰ μέσα τῆς 15 ἐκατονταετηρίδος, συγγενὴς πιθανῶς ὑπάρχων Ἐμμανοὺλ Μαλαξοῦ τοῦ συντάξαντος τὴν ἐν τῇ Τουρκοκρατικῇ εὐρισκόμενῃ πατριαρχικῇ ἱστορίᾳ, καὶ τοῦ μικροῦ πρότερον ἐν Βενετία διατριψάντος Πρωτοπαπᾶ Ναυπλίου Νικολάου Μαλαξοῦ, τοῦ τσαῦτα μελωδήσαντος ἔσματα ἐκδοδομένα τε καὶ ἀνεκδοτα ὡς εἰς τὴν ἐπιστολὴν ἐκείνην ἀνέφερα. Εἰδοποιούμεθα ὅμως ἀπὸ ἐπιστολῆν ἀφιερωτικὴν Γαβριὴλ Σαβήρου πρὸς τὸν Πατριάρχην Ἰερουσαλὴμ, προταγμένην εἰς τὴν ἐκδοσιν τοῦ Γλυζωνίου, ὅτι πολὺ αὐτῇ ὑπάρχει διαφέρουσα τῶν προηγηθεῖσάν ἐκδόσεων τόσον κατὰ τὸ κάλλος τῶν στοιχείων καὶ τὴν ἀκριβῆ διόρθωσιν, ὅσον, τὸ κυριώτερον μάλιστα, καθὼ εἰς αὐτὴν συνενόηται καὶ τὸ Εὐαγγελιστάριον, τὸ ὁποῖον συνηρμόσθη ὑπὸ τοῦ ἐκδότου, ὡς μαθηματικὰς κατέχοντος γνώσεις, ἐπὶ τὸ τελειότερον καὶ μεθοδικώτερον. Ἀλλὰ τῆς ἐκδόσεως ταύτης ὡς πολλὰ σπανίας τὴν σήμερον, καὶ σχεδὸν εἰς τόπον χειρογράφου λογιζομένης, μὲ ἀρέσκει νὰ ἐμβῶ καὶ εἰς λεπτομερεστέραν τινα περιγραφὴν.

Προσθέταται εἰς αὐτὴν, ὡς τηλαυγὲς πρόσωπον, μεγαλοπρεπῆς τις καὶ παντοίως ἐγκοσμούμενος πυλῶν, φέρων ἐν μέσῳ δι' ἐρυθρῶν τὴν ἐπιγραφὴν « Θεῖον καὶ Ἱερὸν Εὐαγγέλιον », ὑπὸ ταύτην δέ, τὴν εἰκόνα τοῦ Σωτῆρος συμπαράστατουμένην ἐκατέρωθεν ὑπὸ δύο τῶν Ἀποστόλων, Ἰακώβου, νομίζω, καὶ Πέτρου, κλειυμένην ἐντὸς τετραγώνου, εἰς τοῦ ὁποῖου τὸν γύρον ἀναγινώσκονται τὰ εὐαγγελικὰ λόγια. « ἐδόθη μοι πᾶσα ἐξουσία ἐν οὐρανῷ καὶ ἐπὶ γῆς. » Ὑπὸ τὸν βυθῆρα τοῦ πυλῶνος σημειώνεται τὸ ἔτος « ἀπὸ τῆς ἐνσάρκου οἰκονομίας τοῦ Κυρίου καὶ Θεοῦ καὶ Σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ ἀρπῆ. » Εἰς τὸ ὄπισθεν τοῦ φύλλου καίτοι ἐπιστολὴ τοῦ Φιλαδελφείας Μητροπολίτου Γαβριὴλ Σαβήρου, ὅστις δι' αὐτῆς ἀφιερώνει τὸ τεῦχος πρὸς Ἰερουσαλὴμ τὸν Β', τὸν γνωστὸν ἐκεῖνον Πατριάρχην Κωνσταντινουπόλεως, πρὸς τὸν ὁποῖον ποτὲ ἔγραψαν ἀπὸ Τυβίγγης δετ Μαρκίνος Κρούσιος καὶ ἕτεροι Γερμανοὶ Προτεστάνται Θεολόγοι ἀνακοινόντες εἰς αὐτὸν τὰ περὶ τῆς κατ' αὐτοὺς ἐκκλησιαστικῆς ἀναμόρφώσεως· διὰ τὸ ἐπίσημον ἀμφοτέρων, τοῦ τε ἐπιστελλόντος καὶ τοῦ πρὸς τὸν ἐπιστελλέμενου, ἔτι δὲ καὶ ὡς συντελοῦσαν εἰς ἱστορικὸν τῆς ἐκδόσεως τεκμήριον φέρω τὴν ἐπιστολὴν ἐνταῦθα ὀλόκληρον ἔχουσαν οὕτως·

« Τῷ παναγιωτάτῳ ἡμετέρῳ δεσπότῃ καὶ οἰκουμηνικῷ Πατριάρχῃ Κυρίῳ Κυρίῳ Ἰερουσαλὴμ Γαβριὴλ Ἀρχιεπίσκοπος Φιλαδελφείας ἐπίδοσιν πνεύματος ἁγίου καὶ ἔργα σωτηριώδη.

« Εἰ καὶ πολλοί, παναγιώτατε δέσποτα, πολλὴν κτεπέχλον φροντίδα βίβλους ὡς τὰ πολλὰ τῆς μέγα συντελούσης ἡμῖν πρὸς τὴν τῶν ὄντων γνῶσιν φιλο-

σορίας, καὶ τῆς ἀκραιφνοῦς ἡμῶν πίστεως, τῆς ὄντως, φημί, φιλοσοφίας, τῆς πρὸς τὸ ἄκρον ἐκείνου ἀγαθόν, οὐ ἕνεκα πάντα γίνονται καὶ πράττεται, παρασκευαζούσης ἀνελεῖν, ἐκτυπῶσαι, ἀλλ' ὀλίγοι τῶν ῥηθέντων μεθ' ὧν εἶδε σπουδῆς καὶ προθυμίας τοῖς βίβλους προσέσχον μὴδενὸς ἄλλου φροντίζοντες ἢ τοῦ κέρδους καὶ τῆς τοῦ χρυσοῦ περιουσίας· καὶ ἦν οὕτως ἰδεῖν ἐντεῦθεν οὐ μόνον τὰ περὶ γραμματικῆς καὶ χαρακτῆρα τῶν στοιχείων οὐχ ἢ προσήκε διακειμένα, ἀλλὰ καὶ ῥημάτων καὶ συλλαβῶν καὶ ὀνομάτων ὑστερημένα τὰ πλείω τῶν βιβλίων, οὐπὲρ οὐ μόνον τοῖς γε νῦν ἀλλὰ καὶ τοῖς εἰσέπειτα οὐ τὴν τυχοῦσαν προξενήσειε ψυχικὴν βλάβην τε καὶ ζημίαν. Τούτων τοιγαροῦν οὕτως ἐχόντων ζήλω Θεῖῳ κινήσει Ἐμμανοὺλ ὁ Γλυζώνιος, ἀνῆρ τὰ τε ἀλλὰ καλὸς κάγαθός, τῆς τε κυκλικῆς τῶν πασχάλων περιόδου καὶ τῆς ἀριθμητικῆς ἐμπειρῶς ἔχων ὡς τοῖς πολλοῖς δῆλον, καὶ μὴδενὸς τῶν τὸ σῶμα πιεζόντων εἰς νοῦν βλαβῶν ἢ ἐπὶ μέγα θεῖς τὸ θεῖον καὶ ἱερὸν Εὐαγγέλιον, ὡς τῶν ἀπάντων ἀναγκαιότατον, καὶ κάθαρσιν ζωῆς ἀπὸ τῆς ὀλικιῆς ἀλογικῆς ἐμποιοῦν τῷ ἀνθρώπῳ, καὶ τὸ κατ'εἰκόνα τηρεῖν ὡς οἷόν τε ἀμόλυτον ἐνδεικνύμενον, καὶ τὸ τῆς προτέρας ἔξεως εἶδος παρασκευάζον ἀπολαβεῖν, ἀριστὰ ἐκτετύπωκε, τῶν μὲν προτετυπωμένων πολὺ διάφορον οὐ μόνον τῷ ἀκριβῶς διορθῶσθαι καὶ παγκάλως ἔχειν τὰ τε σχήματα τῶν στοιχείων καὶ τὰς αὐτῶν γραμμάς, ἀλλὰ καὶ τῷ συνείναι αὐτῷ τὸ ἐπιστημονικῶς ὑπ' αὐτοῦ συναρμοσθέν, ὑπὸ δέ τινων πάλαι ἀμεθόδως συντεθέν Εὐαγγελιστάριον, ὅπερ ἀναγκαῖον πάντως τοῖς ἀπανταχοῦ, ὅσον κέντρον πρὸς κύκλον, καὶ ἄρκτος τοῖς πλέουσι. Τοῦτον γοῦν τὸν πόνον καὶ τὴν εἰς φῶς ἤδη μεθοδικῶς ἐκδιδομένην διόρθωσιν τοῦ ἱεροῦ Εὐαγγελίου, σοὶ τῷ νομίμως τοῦτο ἐμπιστευθέντι, ὑπὲρ αὐτοῦ (τε) καὶ τῆς ἡμῶν μητρὸς ἐκκλησίας μυρίου τῶν ἀφορητῶν ὑπομείναντα καμάτους ἀναθεῖναι προείλετο· ὃν γε δεχθεὶς ἀσμένως μᾶλλον δὲ τὴν εὐνοικῶς τε καὶ εὐπειθῶς ἔχουσαν ἡμῶν ἀπάντων βουλήν καὶ προαίρεσιν πρὸς τὴν σὴν θεσπεσίαν καὶ σοφωτάτην ψυχὴν, ἧς ταῖς ἀγρύπνοις ἐρεϊδόμενοι δεήσεσι καὶ ἄλλα ἐτόίμως ἔχομεν ἐκτυπῶσαι ἔς τε τὴν τοῦ γένους ἡμῶν ὄνησιν καὶ τῆς ἐκκλησίας δόξαν, τὰ πάντα σοὶ τῷ τῆς οἰκουμένης φωστῆρι, καὶ τῇ κορωνίδι τῶν Πατριαρχῶν δῆπουθεν χαρίζομενοι. Ἐρῶσω ἀρπῆ. »

Μετὰ τὴν ἐπιστολὴν ταύτην ἄρχονται τὰ Εὐαγγέλια ἀκολουθοῦντα κατ' Εὐαγγελιστάς, εἰς καθ' ἕνα τῶν ὁποῖων προσθέταται « Εὐρεῖς κατὰ τὰς τῶν κεφαλαίων τοῦ ὕψους » προσέτι δὲ ἐκ τε Σωφρονίου, καὶ τῆς Λωροθέου Τυρίων Ἐπισκόπου συνόψεως βίος αὐτῶν, καὶ ἐπὶ τέλους κατατάσσονται τὰ εἰς μνήμας ἁγίων καὶ τελετὰς διαφόρους ἀναγινωσκόμενα Εὐαγγέλια. Εἰς τὴν τελευταίαν σελίδα τὸ τεῦχος φέρει « Τὸ παρὸν καὶ θεῖον (sic) Εὐαγγέλιον ἐξετυπώθη ἐν Βενετία μετὰ πλείστης ἐπιμελείας παρὰ Φραγκίσκῳ τῶν Ἰουλιανῶν, συνδρομῆ, συνθέσει καὶ διορθῶσει Ἐμμανοὺλ Γλυ-

ζωνίου, ἔτει ἀπὸ τῆς ἐνσάρκου οἰκονομίας τοῦ Κυρίου καὶ Θεοῦ καὶ Σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ ἀρπῆ. » Ἐμπαρόδῳ σημειῶν ὅτι οἱ ἐνταῦθα ὀνομαζόμενοι Ἰουλιανοὶ τυπογράφοι ἦσαν Ἴταλοι τὸ γένος, Βενετοὶ τὴν πατρίδα, οἱ τινες, ἀπὸ τούτων τῶν χρόνων καὶ πατρὸς διαδεχόμενοι τὴν τέχνην, διαφόρους ἐξετύπωσαν καὶ ἡμετέρας βίβλους ἐν Βενετία μέχρι τῶν μέσων καὶ ἐπέκεινα τῆς 15' ἐκατονταετηρίδος· ὅθεν δὲν ἀμφιβάλλω ὅτι κατὰ παραδρομὴν βίβλια ἐνα τούτων Ἀνδρέαν Ἰουλιανόν, τὸν ὑστερον, ἐξέλαβεν ὡς Ἑλληνα Ἡπειρώτην, ἐλθόντα εἰς Βενετίαν ἐξ Ἰωαννίνων, ὁ ἡμέτερος Παπαδόπουλος ἐν τῷ Καταλόγῳ τῶν μετὰ τὴν ἄλωσιν παρ' Ἑλλήνων τυπωθέντων βιβλίων (Μέρ. Α'. σελ. 4.)

Ἀκολουθοῦσι μετὰ τὸ τέλος τοῦ Εὐαγγελίου δύο προσέτι σελίδες, εἰς τὰς ὁποίας περιέχεται « Ἀναπλήρωσις » εἰς τὸ καθημερινόν Εὐαγγέλιον πάντων τῶν ἐλλειπόντων λόγων τε καὶ λέξεων καὶ στίχων τῶν ἐν τοῖς τέσσαρσιν ἱεροῖς Εὐαγγελισταῖς. » Τὸν σκοπὸν δὲ τῆς ἀναπλήρωσεως διαδήλοι ἐν προλόγῳ ὁ Γλυζώνιος οὕτως· « Ἐπειδὴ τὴν τοῦ ὕψους τῶν Εὐαγγελιστῶν ἐξεδώκαμεν τάξιν ἐν τῷ παρόντι Εὐαγγελίῳ, διὰ τοῦτο καὶ τὴν ὀλόκληρον πάντων τῶν κεφαλαίων ἀκολουθίαν τῆς παρούσης πραγματείας, προσθεῖναι προηγήμεθα, ὡς ἂν ὁ βουλούμενος ταύτη ἴνα καὶ τετραεὺς ἀγγελίῳ χρῆσθαι δύναται, ἴνα μὴ τὸ ἐν μέσῳ τινῶν κεφαλαίων παραλειπόμενον διαθορυβῆ τὸν ἀναγινώσκοντα τὸ ὀλοτελές τοῦ Εὐαγγελίου τυχόν καταζητοῦντα· ταύτη τοι μὴδ' ἐν τούτῳ τὴν πραγματείαν ἐλλιπῶς ἔχειν ἐάσαντες, καὶ τούτῳ παρεσημειώσαμεν, ἴνα διὰ πάντων ἐντελής γένηται ἡ βίβλος· τίθεται δὲ ἀκολουθῶς τῶν δύο μεταξὺ κεφαλαίων τὸ παραλειπόμενον ὡς ἐνταῦθα ὄρατε, καὶ πρῶτον τὸ κατὰ Ἰωάννην, καθεστῆς δὲ οἱ λοιποὶ τρεῖς. » Ἐπισυνάπτεται μετὰ τὴν ἀναπλήρωσιν καὶ πίναξ τυπογραφικῶν παρρηματίων, ὅσα παρενέπεσαν εἰς τὰ ὕψη καὶ εἰς τὸ Εὐαγγελιστάριον, τὸ ὁποῖον, ὡς συνυπάρχον μετὰ τοῦ Εὐαγγελίου ἐφανερόν ἐν ἀνωτέρῳ πρὸς τὸν Πατριάρχην ἐπιστολῇ τοῦ Σαβήρου· κλειεῖ δὲ τὰ πάντα ὁ ἐπίλογος τοῦ ἐκδότου οὕτως· « Ἡμεῖς μὲν, ὡ φιλόχριστοι, κατὰ τὴν ἡμετέραν δύναμιν τοῖς τύποις τὴν εὐρεσιν τοῦ ὕψους τῆς κατὰ τὰς τῶν κεφαλαίων τῶν Εὐαγγελιστῶν μετὰ τὸ ἐμπροσθεν Εὐαγγελιστάριον ἐκδεδώκαμεν, διὰ δὲ τὴν συμβῆσαν ἡμῖν ἀσθένειαν καὶ τὴν τῶν τυπογράφων ἀμελειαν τὰ ἄνω κείμενα πεπλημαίηται σφάλματα, ὧν περ ἡμεῖς μετὰ ταῦτα τὰ ἀναγκαιότατα κατὰ τὸ δυνατόν διορθώσαμεν. Ἐκλιπκοῦμεν δὲ πάντας τοὺς ὑπὲρ ἡμᾶς ἴνα τὸ σύνταγμα ἐξετάσῃ καὶ εἴ ποτε σφαλῆρον εὐροῖεν διορθώσωσιν, ἀνθρώπινον γὰρ τὸ ἀμαρτάνειν· ἐβῶσθε πᾶς ὁ τοῦ Χριστοῦ κληρὸς καὶ εὐχεσθε ὑπὲρ ἡμῶν πρὸς Κύριον. »

Μετὰ τοῦ Εὐαγγελίου λοιπὸν ἀκολουθεῖ συνωνόμενον τὸ ἐνταῦθα καὶ εἰς τὴν ἐπιστολὴν τοῦ Σαβήρου μνημονευόμενον Εὐαγγελιστάριον, τὸ ὁποῖον ἂν καὶ κάμνει μέρος τοῦ ἀντιτύπου, εἶναι ὅμως χωρι-

στὸν τεῦχος φέρων τὸν αὐτὸν ἐκεῖνον διιδάλεον πυλῶνα, τὸν ὁποῖον καὶ τὸ Εὐαγγέλιον, ἔχοντα δὲ ἐντὸς ἐπιγραφὴν ταύτην « Εὐαγγελιστάριον περιέχον τὴν τῶν Εὐαγγελιστῶν διαδοχὴν, πόθεν ἀρχοῦνται καὶ ποῦ καταλήγουσιν, ἔτι δὲ κανόνια λέ'. ἐν οἷς εὐρίσκειται ἀεὶποτε τὸ Εὐαγγέλιον τῶν κυριακῶν τοῦ βίου ἐνιαυτοῦ, ὁμοίως καὶ τὸ ἐσθινόν, καὶ ποῖος ἤχος ψάλλεται ἐν ἐκάστη Κυριακῇ, καὶ ἕτερα ἀναγκαῖα περὶ τοῦ εὐρεῖν τὴν ἡμέραν τοῦ Ἁγίου Πάσχα, καὶ Πασχάλιον διηρηκέες, συντεθέν, διορθῶν, καὶ ἐκδοθῆν παρ' Ἐμμανοὺλ τοῦ Γλυζωνίου ἔτει ἀπὸ τῆς ἐνσάρκου Οἰκονομίας τοῦ Κυρίου καὶ Θεοῦ καὶ σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ ἀρπῆ. in Venezia, apresso Francesco de' Giuliani ad instantia di Missier Manoli Glinzoni MDLXXXVIII. » Ἀφιερώνει δ' αὐτὸ ὁ Γλυζώνιος εἰς τὸν ἀνωτέρω Γαβριὴλ Σαβῆρον Ἀρχιεπίσκοπον Φιλαδελφείας διὰ τῆς ἐξῆς ἐπιστολῆς·

« Τῷ Πανιερωτάτῳ Ἀρχιεπισκόπῳ Φιλαδελφείας καὶ ἐξάρχῳ Πατριαρχικῷ Κυρίῳ Γαβριὴλ τῷ Σαβήρῳ Μανουὴλ ὁ Γλυζώνιος εὐ πράττειν.

« Ἔργον καὶ τοῦτο τῶν οὐκ ἀγενῶν, ἀλλὰ καὶ πολλὴν τοῖς περὶ τὰς ἐπιστήμας καταγινόμενις προξενούτων τὴν λυσιτέλειαν, πανιερώτατε δέσποτα, τὸ, μεθόδον τινα ἐξευρίσκειν, δι' ἧς ἂν τις ῥῆον τοῦ τε σπουδαζομένου ἐφίκοιτο, καὶ τοῖς κατ' ἐπιστήμην συντεθειμένοις εὐτάκτως τε καὶ καθ'εἰρμόν ἐπιβάλοι μὴδὲν συγχέομενος· καὶ τοῦτο μὲν κοινῇ ἐρ' οἴασον τῶν ἐπιστημῶν, ἰδιαίτερον δὲ ἐπὶ τῶν ἱερῶν λογίων καὶ λίαν ἐπάναγκες, ὅπου γε ταῦτα πολλῶ τῷ μέσῳ τὰ ἄλλα ὑπερηκόντικεν· ἔδει γοῦν καὶ τοῦτο πρὸς τοῖς ἄλλοις παρατηρῆσαι τοὺς τὰ ἱερὰ ἐκθεμένους τε καὶ ἐκδεδωκότας Εὐαγγέλια, φημί δὲ τὸ σύντομόν τινα ἐρμηνεῖν τῶν κατ' ἔτος καθ' ἐκάστην ἀνακύκλῃσιν ἀναγινωσκομένων εὐαγγελίων, καὶ μὴν καὶ συμπαρίαν τούτων τε καὶ τῶν ἀποστόλων, τῶν τε ἐσθινῶν καὶ τῶν ἔχων τάξιν, καὶ τὴν τινα τοῦ Ἱεροῦ Λουκᾶ ἐβδομάδων ἀνωμαλίαν παραδοῦναι, ὡς ἂν οἱ τῆς τούτων ἀναγνώσεως κατασχολεῖσθαι ὀφείλοντες μὴ διαποροῖεν τοῦ λοιποῦ περὶ τούτων, καὶ ἄλλα ἄντ' ἄλλων ἐσθ' ὅτε ἐκ τούτων μετέργοντο. Ἐπειδὴ τοίνυν τοῦτ' οὐκ οἶδ' ὅπως ζυμῶν τοῖς πρὸ ἡμῶν οὐκ εἰς τὸ ἀκριβέστερον ἐξεύργαστο, τῶν προύργου εἶναι φήθην τὸ μετὰ χεῖρας Εὐαγγελιστάριον εἰς κοινὴν ἐκδοῦναι ὠφέλειαν, ὃ δὲ καὶ πεποιήκα, πολλοῖς γὰρ καὶ ἄλλοις τοῦτο συγχρούσας, ὧν παρὰ τῆς σῆς πανιερότητος, καὶ παρὰ τοῦ Θεοφιλεστάτου Ἐπισκόπου Κυθῆρων Κυρίου Μαξιμου, καὶ ἄλλων κηπόρησα, ἀνασκοπήσας τε εἰς τὸ ἐπιμελέστερον, ὡς οἶόν τ' ἦν, καὶ τελειώτερον τὰς κατ' αὐτὸ ἐρμηνείας, αὐτὸς τε εὐσκόπως συνηρμόσασθην, καὶ τὴν κυκλικὴν τῶν κανονίων περίοδον προστέθηκα πρὸς τούτους καὶ τὴν τῶν κυριακῶν συναρμογὴν ἀπὸ τῆς τῶν φώτων κυριακῆς ἕως τῆς Ἀποκρέω, ἧτις ἐν ἐκείνοις οὐχ ἄλις τεθεώρητο, ἀνεπλήρωσα, διὰ γε τὸ ἀρχὴν λαμβάνειν ἐκεῖνα ἀπὸ



τῆς τοῦ πάσχα κυριακῆς. Τοῦτ' οὖν σοὶ τῷ ἡμετέρῳ Δεσπότη προσφωνῆσαι τε καὶ καθιερώσαι προφητικῶς μετὰ τοῦ παρ' ἡμῶν ἡδὴ διορθωθέντος καθημερινοῦ Εὐαγγελίου τῆς τῆς δ' ἔσται προσήκουστος γνώμης, πανιερώτατε Δέσποτα, οὐ πρὸς τὴν τοῦ δόξου μικρότητα, ἀλλὰ μᾶλλον πρὸς τὴν ἐμῆς ψυχῆς πρόθυμον ἀποδιδέσασθαι ἐπεὶ γὰρ οὐχ οἷς ἔδει οἷος τ' ἐγεινόμενον, οἷς γοῦν εἶχον, τὴν θείαν σου καὶ ἱερὰν κεραλὴν φιλοδωρήσασθαι οὐκ ἡμέλησα· ἐρρωμένην διαφυλάττοι ὁ Κύριος πῆν σὴν Πανιερότητα ἀρπῆ.» Ἰπὸ τὴν ἐπιστολὴν κεῖται ἐπίγραμμα Μαξίμου, πιθανώτατα τοῦ Μαργουίνου, τὸ ἐξῆς·

α Μαξίμου εἰς Μανουῆλον τὸν Γλυζώνιον.

« Ἰψιθρόνου σοφίης πολυήρατα δόγματα τεύχει  
τῷ δ' ἐνὶ μυστοπόλοις κἀθροτο οὐρανόισι  
Γλυζώνιος καμάτοις περικυδέσι λάτρισι Χριστοῦ  
ἔξοχ' εὐρρυνέων, πᾶσιν ἰδ' εὐσεβέσι.  
Ἀμβροσίης Τρόφιμος κομίσαθ' αὐτὸν ἀντὶ δὲ τούτων  
εὐχεσθ' οἱ ζωῆς ἡδ' ἐν ἀποιχομένοις. »

Ὁ Μαργουίνος, ὅστις τόσον κομψῶς ἐπετήδευσε ποτὲ τὸν πεζὸν Ἑλληνα λόγον, ὑπῆρξεν ἀκόμη καὶ ἐκ τῶν ὀλίγων ἐκείνων, τοὺς ὁποίους καὶ ἐν αὐτῇ τῇ δεινῇ καταπτώσει τοῦ ἔθνους ἐνέπνευσεν ἐνίοτε ἡ μουσα τῆς ποιήσεως· γνωστοὶ εἶναι οἱ Ἀνακρεόντειοι αὐτοῦ ὕμνοι οἱ ὑπὸ Ἐ. Μερσχουσίου ἐν Αὐγούστῃ τὸ 1601 ἐκδοθέντες.

Ἐκτάνθη ἴσως πέραν τοῦ μετρίου εἰς τὴν περιγραφὴν τοῦ Γλυζωνιανοῦ τούτου Εὐαγγελίου, ἀλλ' ἕκαμα τοῦτο διότι μάλιστα ἐν καὶ δευτέρου ἀπαντᾶται ἀντίτυπον αὐτοῦ τὴν σήμερον, ὥστε καὶ εἰς ἀντιγράφου τάξιν σχεδὸν πρέπει νὰ λογίζεταί. Ἡ ἀνωτέρω μνημονευθεῖσα τοῦ Κ. Βουλιαμά σημειώσις μνημονεύει ἐνὸς μόνου ἀντίτυπου, καὶ τούτου ἀνευ ἀρχῆς, εὐρισκομένου παρὰ τῷ ἐν Κερκύρῃ ἱερῷ ναφ' τοῦ Προφήτου Ἡλίου. Οἱ δὲ ἐκ προθέσεως ἐπειτα περὶ τῶν Ἐκκλησιαστικῶν ἡμῶν βιβλίων πραγματευθέντες, ὡς ὁ Κάβιος, ὁ Ἀλλάτιος, ἄς προσθήσω καὶ τὸν Φαβρίκιον ὅστις δὲν παρημέλησεν εἰς τὴν βιβλιοθήκην του τὸν περὶ τούτων λόγον, καὶ ἠγνόησαν ὅπως τὴν αὐτῆς ὑπαρξίν μ' ὄλον τοῦτο ἄδηλον εἶναι ἐὰν ὁ Ἀλλάτιος περὶ τοῦ Εὐαγγελίου ὁμιλῶν ἐν τῇ περὶ τῶν Ἐκκλησιαστικῶν βιβλίων τῶν Ἑλλήνων διαλέξει (dis. de libris eccl. Graecorum) καὶ τὸ εἰς αὐτὸ προσσηρημένον ἀναφῆρων Εὐαγγελιστᾶριον Ἐμμανουὴλ τοῦ Γλυζωνίου, ἐνοούσε ταύτην τὴν πρώτην ἐκδοσίν, ἢ ἐτέραν κάμμιαν ἐκ τῶν προσεχωῶς γενομένων αὐτῆς μετατυπώσεων, καθότι ὁ Ἀλλάτιος, ὡς γνωστὸν, οὐδαμῶς εἰς τὸν περὶ βιβλίων λόγον του μνημονεύει αὐτῶν ἐκδόσεως. Ὁ Κάβιος ὁμοίως, ὡς ἐκ τῆς τούτου de libris et officiis Ecclesiasticis Graecorum διαλέξεως φέρει ὁ Φαβρίκιος (σ. γ) εἰς τὸ ἀνωτέρω τοῦ Ἀλλάτιου σύγγραμμα (Bibl. Gr. Vol. V. ἐν τέλει) ἔχει περὶ τοῦ Εὐαγγελίου ταῦτα· Editum

est hoc θεῖον καὶ ἱερὸν Εὐαγγέλιον (hunc enim habet titulum) primum ab Emmanuele Glyzoni, anno, ni fallor, 1599, ἧτοι ἐξεδόθη τοῦτο τὸ θεῖον καὶ ἱερὸν Εὐαγγέλιον (διότι ταύτην φέρει τὴν ἐπιγραφὴν) τὸ πρῶτον ὑπὸ Ἐμμανουὴλ Γλυζωνίου, ἐν ἔτει, ἀν μὴ σφάλλωμαι, 1599. Ἀλλ' ὁ Κάβιος ἐσφάλλετο ἐξάπαντος, ὡς ἂν ὅπου πρῶτον ἀπάντων τὸ Εὐαγγέλιον ἦτον ἡδὴ προηγουμένως ἐκδομένον ὑπ' ἄλλων, καὶ ὑπὸ Γρηγορίου τοῦ Μαλαζοῦ, ὡς εἶδαμεν, καὶ δευτέρου ὅτι ἡ παρὰ Γλυζωνίου γενομένη ἐκδοσις ἔλαβε τόπον ῥητῶς τὸ 1588 ἔτος, ὡς ἐκ τοῦ ἀνα χειρας ἀντιτύπου γίνεται δῆλον, ἀλλὰ καὶ οὐδ' ἠδύνατο νὰ ἐκτελεσθῆ κατὰ τὸ 1599, ὅτε δὲν ὑπῆρχε πλέον ἐκεῖνος μεταξὺ τῶν ζώντων.

Μετὰ δύο ἔτη ἀπὸ τῆς τυπώσεως τοῦ Εὐαγγελίου ἐπεμελήθη ὁ Γλυζώνιος τὴν ἐκδοσίν τῶν ὑπὸ τοῦ Μαξίμου τοῦ Μαργουίνου εἰς κοινὴν διάλεκτον μεταφρασθέντων λόγων Ἰωάννου τοῦ Κλίμακος· φέρουσι ἐπιγραφὴν οὕτοι· α Τοῦ ἐν Ἁγίοις Πατρὸς ἡμῶν Ἰωάννου καθηγουμένου τῶν ἐν τῷ Σιναῖ ὄρει Μοναχῶν κλίμαξ τοῦ Παραδείσου, ἡ λόγοι Ἀσκητικοὶ μετὰ τοὺς ὁποίους διδάσκεται κάθε εἰς χριστιανὸς πῶς χρειασθεὶ τὰ πολιτεύεται διὰ τὰ ἀρετῆ εἰς τὴν τελειότητα τῆς μοναχικῆς καὶ χριστιανικῆς ζωῆς, πρῶτον εἰς ἀρετῆων τοῦ χριστιανικοῦ λαοῦ ἐκ τῆς Ἑλληνικῆς εἰς κοινὴν φράσιν μεταφραστῆντες παρὰ Μαξίμου τοῦ Μαργουίνου, in Venezia appresso Francesco de Giuliani ad instantia del Reverendissimo vescovo di Cerigo e di Misier Glinzoni 1590 4<sup>o</sup>· ἐνθα καὶ μνημονεύει τοῦ Γλυζωνίου μετ' ἐπαινοῦ ὁ Μαργουίνος εἰς τὴν πρὸς τὸν Πατριάρχην Ἱερουσαλὴμ τὸν Β' Ἑλληνικὴν αὐτοῦ προσφωνητικὴν λέγων· α ἐκδοῦναι προεθυμήθημεν συνεργῶ χρησάμενοι τῇ Μανουῆλου τοῦ Γλυζωνίου ἐπιμελείᾳ, ἀνδρὸς τὰ τε ἄλλα καλοῦ κάγαθου καὶ οὐδενοῦ δευτέρου τῶν τῆν τοῦ ἡμετέρου γένους ἐπὶ τοῖς καλοῖς ποθοῦντων βελτίωσιν.»

Μετ' ὀλίγα δὲ ἔτη τὸ 1595, ὡς βλέπω εἰς τὴν ἀνωτέρω μνημονευθεῖσαν σημειώσιν τοῦ Κ. Βουλιαμά, ἐξέδωκεν ὁ Γλυζώνιος καὶ δύο ἐκ τῶν Μηναίων, τὸν Σεπτέμβριον καὶ τὸν Ὀκτώβριον. Ὁ Ὀκτώβριος φέρει ἐπιγραφὴν· α Μὴν Ὀκτώβριος οὕτοι τετύπεται Ἐρετίσι παρὰ Φραγκίσκῳ τῶν Ἰουλιανῶν ἀναλώμασι καὶ διορθώσει κυροῦ Ἐμμανουὴλ τοῦ Γλυζωνίου. Ἀλλ' εἰς τὸ ἀντίτυπον, λέγει ἡ σημειώσις, λείπει ἡ Πέζα, καθὼς καὶ ἡ τελευταία σελίς, ὅπου εἰς τὸ ἐν ἢ εἰς τὸ ἄλλο μέρος πρέπει νὰ ἐκείτο τὸ ἔτος· ἀναγινώσκειται ὁμοίως αὐτὸ εἰς τὸ τέλος τοῦ Μηναίου τοῦ Σεπτεμβρίου, τῆς ἐκδόσεως καὶ αὐτοῦ προφανῶς ὄντος τοῦ Γλυζωνίου ἐνθα ταῦτα· α Ἐτυπώθη ἐν Οὐρετίαις παρὰ Φραγκίσκῳ τῶν Ἰουλιανῶν ἀρπῆ. Εἰς τὴν δευτέραν δὲ σελίδα τοῦ Ὀκτωβρίου κεῖται ἐπίγραμμα Ἰωάννου τοῦ Μινδονίου ἠρωλεγεῖον, ἐπιγραφόμενον εἰς τὸν Πατριάρχην Διονύσιον, τὸ ἐξῆς·

α Τῷ Ἀγιωτάτῳ Ἀρχιερεῖ Κωνσταντινουπό-

λεως· Νέας Ῥώμης καὶ Οἰκουμενικῆς Πατριάρχης κυρίῳ Διονυσίῳ Ἰωάννης ὁ Μινδόνιος εὐ πράττειν.  
π Τῶν νοερῶν ψυχῶν θεῖον πόμα λάμβανε βιβλίους καρποῦς ἀρχαίων γνώσεως αἰδίου  
ἢ ἐνὶ θεῖα μέλη μαρτύρων μέλπεται ἄδην  
καὶ μοναχῶν ὁσίων τῶν τε καθηγουμένων·  
ἄσμα γὰρ ὑπερέχει πάντ' ἄσματα καὶ τόπος ἄλλους  
καὶ δόνακας χαλκοὶ θῆς τε μεριμνοπόλος·  
ἄγετε γοῦν ἱερεῖς ἀγιώτατοι ἔξτε πάντες  
ἀπαντᾶτε βιβλίους ἄσμενοι αἰθερίας  
οὐνομα γὰρ ἀγίων ἐπὶ γαίης μέλψεται αἰεὶ  
καὶ θεῖον ἔργων ἔξοχος ἱστορίη  
καὶ περ ὑπ' ἄλλοδαπῶν ὄπλα καὶ χρήμαθ' ἀλώθη  
Χριστὸς ὁμοῦ παρ' ὑμῖν ὄπλον αἰεὶ γὰρ μένει,  
Χριστὸς καὶ σοφίην καὶ πλοῦτον κ' ἤθεα διδοῦς  
Ἑλληνας χρίζων χρίσματι θειοτάτῳ.  
Ἐργαζοῦν Χριστοῦ ἀγιώτατα μέλψατε πάντες  
δεξιόμενοι ψυχῶν ἄσματα οὐρανίων. »

Τὸ ὅπως οὖν χάριεν τοῦτο ἐπίγραμμα, ἀν καὶ ἐνιαχοῦ παραπρόσωπον, ἐτυπώθη, ὡς φέρει ἡ σημειώσις, παραπέμπουσα εἰς τὰ Βαρθολομαίου τοῦ Κουτλομουσιανοῦ προλεγόμενα § 39, ἐν ταῖς ἐν ἔτει 1551 ὑπὸ Ἀνδρέου καὶ Ἰακώβου τῶν Σπινέλλων γενομέναις ἐκδόσεσιν, εἰς τὰς ὁποίας παρελήφθη χάριν τούτου, ὡς φαίνεται, ἢ πρὸς τὸν Πατριάρχην Κωνσταντινουπόλεως Διονύσιον ἐπιστολῇ Ἀντωνίου τοῦ Β' ἀρχῆου, ἢ ἐν τῷ Ὀκτωβρίῳ τῷ τυπωθέντι κατὰ τὸ 1548 εὐρισκομένη, καὶ ἐφυλάχθη μόνον ἀντ' αὐτῆς ἢ πρὸς ἐκεῖνον ἐπιστολικὴ πρόσρησις, ἀν καὶ οὐδεμίαν ἔχει τὸ ἐπίγραμμα ἀναφορὰν πρὸς ἐκεῖνον, οὐδὲ κἀν ἐκ τοῦ πορρωτάτου. Ὁ γράψας αὐτὸ Ἰωάννης Μινδόνιος ἦτον πιθανῶς Χίος, ὡς ἦτον καὶ ἕτερός τις τοῦ αὐτοῦ προσωνυμίου, ὁ ἱατρὸς Λεονάρδος Μινδόνιος πρὸς τὸν ὁποῖον κεῖται Ἑλληνικὴ ἐπιστολὴ τοῦ Κρουσίου ἐν Τουρκογραφικῇ (σ. 479) γραφείσα τὸ 1578 ἔτος.

Κατ' αὐτὸ δὲ τοῦτο τὸ 1595 ἔτος ἐξέδωκεν ἐν Βενετίᾳ ὡσαύτως καὶ ἕτερόν τι ὁ Γλυζώνιος περιπλέον χρησίμων εἰς τοὺς ἱερεῖς βιβλίον ἐπιγραφόμενον· α Σύνταγμα τικῶν ἀναγκαίων ἀκολουθιῶν καθ' ἐκάστην ἀρῆκουσῶν τῶν ἱερῶν, ἐπιμελείᾳ Ἐμμανουὴλ Γλυζωνίου, Venetiis apud Franciscum Julianum 1595 4<sup>o</sup>· εἶναι δὲ τὸ κοινῶς ἀγιασματάριον λεγόμενον.

Αὗται εἶναι αἱ ἐκδόσεις τῶν ἐκκλησιαστικῶν βιβλίων, τὰς ὁποίας, καθ' ὅσον ἐγνώρισα, ἐπεμελήθη ἐν Βενετίᾳ ὁ Γλυζώνιος· ἴδιον δ' αὐτοῦ φιλοπόνημα, ὡς εἶδαμεν, ὑπάρχει τὸ περὶ ἀριθμητικῆς· ἀλλὰ πρέπει νὰ θεωρηθῆ τοιοῦτον ἀκόμη καὶ τὸ Εὐαγγελιστᾶριον, τὸ ὅπουλον πρότερον συνθεμένον ἀτάκτως μεταρρυθμίσειν αὐτὸς ἐπιστημονικώτερον καὶ μεθοδικώτερον. Ἐπιστολαὶ δὲ καὶ πρόλογοι, καὶ διάφορα ἄλλα, προτασσόμενα, ἢ χάριν ὑπομνήσεως παρενεύρομενα εἰς τὰ παρ' αὐτοῦ ἐκδοθέντα

δείχουσιν αὐτὸν εἰς τὸν Ἑλληνικὸν λόγον, ἐράμιλλον τῶν κατ' ἐκείνους τοὺς χρόνους ὀλίγων παιδευμένων ὁμογενῶν μας· ἀλλὰ πρέπει τούτου καὶ ἀνέκδοτοι ἐπιστολαί, ὡς καὶ ἐκείνων, νὰ κρύπτονται εἰς κάμμιαν γωνίαν βιβλιοθήκης, ἢ εἰς κιβώτια τινῶν τῶν λογίων μας. Ἐνθυμούμαι ὅτι ἀνεγνώσα διατρίβων ποτὲ Ἀθήνησιν εἰς συλλογὴν τινα ἐπιστολῶν, τὴν ὁποίαν ἔχει ὁ καλὸς κάγαθος συμπολίτης ἡμῶν καὶ φίλος, ὁ ἐν δικηγόροις ἀριστος Κ. Γεώργιος Βέλιος, τρεῖς ἢ τέσσαρας καὶ τοῦ Γλυζωνίου Ἑλληνικὰς ἐπιστολάς πρὸς τὸν Φιλαδέλφειαν Ἀρχιεπίσκοπον Γαβριὴλ Σαβῆρον γραφομένας. Ὡς ἐν παρόδῳ ἐπειδὴ ἴσως ἐπιθυμοῦμεν νὰ γνωρίσῃς ὁπόσαι καὶ τίνων ὑπάρχουσιν εἰς τὴν συλλογὴν ἐκείνην ἄλλων ἐπιστολῶν, θέλω πρὸς μικρὸν ἀπασχολῆσαι καὶ εἰς τοῦτο τὸν λόγον διὰ χάριν σου. Ἐμπρώτοις εὐρίσκονται εἰς αὐτὴν Μαξίμου τοῦ Μαργουίνου ἐπιστολαὶ πολλαί, ἀναδύμεναι σχεδὸν εἰς ἑκατὸν πενήκοντα, γραφόμεναι δὲ μεταξὺ τοῦ 1584 καὶ 1600 ἔτους ἐκ Παταυίου ἢ ἐκ Βενετίας πρὸς διαφόρους τῶν ἡμετέρων ἐκκλησιαστικῶν τε καὶ μὴ, καὶ μεταξὺ ἄλλων πρὸς τὸν Φιλαδέλφειαν Σαβῆρον, τὸν Πατριάρχην Ἱερουσαλὴμ τὸν Β', τὸν Πατριάρχην Ἀλεξανδρείας Μελέτιον τὸν Πηγᾶν, τὸν Κωνσταντινὸν Λούκαρην, ἧτοι τὸν μετέπειτα πατριαρχεύσαντα Κύριλλον, τὸν ἀνωτέρω μνημονευθέντα ἱατρὸν Λεονάρδον Μινδόνιον τὸν Χίον, ἀλλὰ καὶ πρὸς ἄλλογενεῖς τινὰς ἀκόμη τοῦ τότε καιροῦ ἐπισήμους Ἑλληνοστᾶς, ὡς Λαβὶδ τὸν Ἐσγέλιον, Ἀσκάνιον Πέρσιον, καὶ Φριδερίκον Σιλβούργιον. Εἰς τὸν ἀριθμὸν τῶν ἐπιστολῶν τούτων εὐρίσκειται καὶ τις ἥτις ἐπὶ κεφαλῆς ἔχει ἐπιγραφὴν· α Ἐμμανουὴλ Μαργουίνος Ῥινάλδῳ τῷ Μονελέτῳ γραφομένη ἐκ Παταυίου 1569 ἀνεσθηρῶνος 8 ἰσταμένου· ἢ ἀλλὰ δὲν με φαίνεται οὗτος νὰ ἦτον ὁ Μαξίμος, ὅστις, ὡς μαθητὴν ἄλλοθεν, καὶ ἀπὸ τῶν Κομνηνῶν Παπαδόπουλον (Hist. Gymnas. Patav. T. II, p. 264) εἰς τοὺς λαϊκοὺς τελῶν ἐτι εἶχεν ὄνομα Μιχαήλ· πληροσοροῦμαι περὶ τῆς διαφορᾶς τῶν προσώπων ἐτι μᾶλλον, ὅτι ἐπὶ βιβλίων τινῶν τῶν φυλασσομένων εἰς τὸ ἐν Ζακύνθῳ μετόχιον τῶν Σιναϊτῶν (Ἀγίαν Αἰκατερίνην) ἀνεγνώσα ποτὲ τὰ ὀνόματα τοῦ πρώτου καὶ δευτέρου αὐτῶν κτήτορος, σημειούμενα οὕτως· τὸ μὲν τοῦ πρώτου α Ἐμμανουὴλ Μαργουίνου Κρητὸς καὶ τῶν φίλων, τὸ δὲ τοῦ δευτέρου μετὰ διάφορον χαρακτῆρα, α νῦν δὲ Μαξίμου ταπεινοῦ μοναχοῦ Μαργουίνου· ὥστε προκύπτει ἐκ τούτων ὅτι δύο ὑπῆρχαν οἱ Μαργουῖνοι, ὁ μὲν Μιχαήλ ὁ μετέπειτα Μαξίμος, ὁ δὲ λαϊκὸς πάντοτε διαμείνας, Ἐμμανουὴλ ὀνομαζόμενος. Τούτου τοῦ Ἐμμανουὴλ ἐξ ἐπιγράμματος, προτεταγμένου τοῦ εἰς τὸ περὶ ζῶων μορίων τοῦ Ἀριστοτέλους ὑπομνήματος Δανιὴλ Φουρλάνου τοῦ Κρητὸς φέρει Μικρότινος ὁ Κρουσίος τοὺς ἐξῆς πρώτους στίχους ἐν Τουρκογραφικῇ (σ. 536)

α Ἡ πάρος ἀγλαίησι κεκαθμένη ὀλβία Ἑλλάς  
ἐξ ἧς παντοδαπὰς βλάστες γένος σοφίης



ἡπερ ἀπειρέτησιν ἀεὶ θαλάσσης ἀρεταῖσιν  
Μουσῶν τροπὴν ἦεν ἀειδομένη  
φευ! ὑπὸ μηχανῆσι, χρόνου φρονερεῖο γ' ἀλοῦσα  
πάντα τὰδ' ἐξαπίνης κάλλιπ' ἀμειψαμένη  
Καὶ νῦν ἀργαλέης ὑπὸ μοίρης σφόδρα δαμνείσα  
βαρβαρικῆς μεθέπει δρυγ' αἰδμοσύνης.»

Τῶν ὁποίων ἡ ἰδέα βέβαια ἀλλὰ πάνυ εὐφυῆς, ἀπὸ τοῦ ἐρωτικῆς ἐκείνου ἀπεξέστη τοῦ Ἀγαθίου (Anthol. V. 273) τὸ ὅποιον ἀρχεται ἡ πάρος ἀγλαΐησι . . . ἡ πλοκαμίδας σειομένη πλεκτάς καὶ σοβαρευομένη, κτλ. Δὲν εἶχα τὸν καιρὸν οὐδὲ τὴν εὐκολίαν, ὅταν ἐξέταξα τὴν Συλλογὴν ταύτην τῶν ἐπιστολῶν, νὰ παραβάλλω τὰς ἐν αὐτῇ ὑπαρχούσας τοῦ Μαργουίνου πρὸς ὅσας ἄλλοτε ἐξέδωκεν ὁ Λάμιος (Delic. Erud. 1714) διὰ νὰ ἴδω ἐὰν μεταξὺ αὐτῶν εὐρίσκονται τινες αἱ αὐταὶ μ' ἐκείνας, ἢ εἶναι ὅλως διάφοροι· ἀλλ' ὅπως καὶ ἂν εἶναι εὐχόμεθα ν' ἀσχοληθῆ ποτὲ κἀνεὶς ἡμέτερος Λάμιος περὶ τὴν ἐκδοσὶν καὶ τῶν ὑπολοίπων τούτων εὐφραδῶν μνημείων τῶν νεωτέρων λογίων μας. Μετὰ τὰς Μαργουίνου ἐπιστολάς ἀκολουθοῦσιν ἑτέρων, ὡς αἱ ῥηθεῖσαι Ἐμμανουὴλ Γλυζωνίου πρὸς Γαβριὴλ τὸν Σαβῆρον, καὶ ἑτέρα τις Φραγκίσκου τοῦ Κόκκου πρὸς τὸν αὐτὸν χρονολογικὴν σημείωσιν ἔχουσα ἔτους 1604. Καὶ αὗται μὲν ὑπάρχουσιν αἱ ἀρχαιότεραι, πᾶσαι δὲ αἱ ἄλλαι αἱ παρεπόμεναι ὑπάρχουσι λογίων τῶν τῆς παρελθούσης ΙΗ' ἑκατονταετηρίδος τοιαῦται εἶναι Ἰακώβου τοῦ Ἀργεῖου πέντε, Ἀλεξάνδρου Μαυροκορδάτου καὶ Νικολάου τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ πολλά, αἱ τινες καὶ δύνανται, πιστεῦω, νὰ χρησιμεύσωσι πρὸς διόρθωσιν καὶ ἀναπλήρωσιν τῶν κατὰ τὸ 1804 ὑπὸ τοῦ ἱατροῦ Βασιλείου ἐν Κωνσταντινουπόλει ἐκδοθεισῶν. Μετὰ δ' ἄλλας ἑτέρας ὅχι πολλοῦ λόγου ἀξίας ἀναγινώσκονται διάφοροι κομψῶς ἐλληνίζουσαι Ἀναστασίου Ἱερομονάχου μαθητοῦ τοῦ Τραχέροντος τοῦ καὶ Γορδίου, ἐκείνου δηλαδὴ τοῦ ὁποίου διὰ τύπων ἐκδομένον ἔχομεν τὴν εἰς ἱάμβους παράφρασιν τοῦ Γ'. περὶ ὀρθογραφίας βιβλίου Θεοδώρου τοῦ Γαζῆ. Μετὰ δὲ ταύτας ἡ πρὸ τούτων καὶ Μεθιδίου εὐρίσκειται μία τοῦ Ἀνθρακίτου πρὸς Φιλάρστον Βελλάς, χωρὶς τόπου καὶ χρόνου σημείωσιν, γραφθεῖσα ἐξ Ἰωαννίνων, ἀναχωρήσαντος νεωστὶ αὐτόθεν καὶ εἰς σχολεῖον πόλεως τινος, τῆς Καστορίας ἴσως, ἀποκατασταθέντος. Ἐρχονται μετ' αὐτὰς ἀκολουθῶν Νεοφύτου Ἱεροδιακόνου Πελοποννησίου Κασοκλυβίτου τοῦ ἐξ Ἑβραίων ἄλλαι πρὸς διαφόρους, καὶ Νικηφόρου Θετοκίου τινες, μεταξὺ τῶν ὁποίων μακροτάτη μία ἀπὸ Λειψίας 1773 Ὀκτωβρίου 8 πρὸς Νεόφυτον, « περὶ τοῦ ἂν ἐκπύθη τὸ εὐαγγέλιον εἰς τὸν νέον κόσμον ἐρωτήσαντα » ἐστὶ δὲ πραγματεία τοῦ αὐτοῦ « περὶ τῆς τῶν ἁγίων πρεσβείας, ὅτι ἀπὸ τῶν θεοπνευστῶν γραφῶν καὶ τῶν θεηγόρων ἀποστόλων τοὺς ἁγίους πρεσβευτὰς πρὸς Θεὸν τιθέναι ἢ ἀποστολικὴ τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ παρέλαβεν Ἐκκλησία, ἐν εἶδει ἐπιστολῆς. » Ἀλλὰ περίεργοι εἰς ἀνάγνωσιν εἶναι ἐπιστολαὶ τινες

Εὐγενίου τοῦ Βουλγαρέως γραφόμεναι εἰς τὴν κοινὴν γλῶσσαν τινὲς μὲν ἐκ τοῦ Σχολείου τοῦ Ἀθωνοῦ πρὸς διαφόρους, τινὲς δὲ ἀπὸ Λειψίας πρὸς Νεόφυτον τὸν Κασοκλυβίτην. Εἰς ταύτας τὰς δευτέρως διάφορα γράφει πρὸς αὐτὸν περὶ τῆς ἐκεῖ διατριβῆς του, καθὼς καὶ περὶ τῶν ὑπ' αὐτοῦ ἐκδοθέντων ἐκκλησιαστικῶν συγγραμμάτων Βρουενίου καὶ Θεοδώρου, ἐστὶ δὲ ὅτι τὸν ἐπέμψθη τὸ παρ' Αἰκατερίνης τῆς Β' συνταχθὲν εἰς νομοδοσίαν τοῦ Κράτους βιβλίον διὰ νὰ τὸ ἐρμηνεύσῃ ἐκ τῆς Γαλλικῆς εἰς τὴν ἡμετέραν γλῶσσαν, καὶ ὅτι ἐστειλε τὸ ἔργον ὀπίσω, εἰς τὸ ὅποιον εὐαρέστησε, λέγει, καὶ ὅθεν ἡ Αὐτοκρατορίσσω τὸν ἐπέμψε δέκα πούργια (δέκα σχεδὸν χιλιάδας δραχμὰς τὴν σήμερον) εἰς ἀναπόδοσιν τοῦ κόπου, καὶ ὅτι τὸν ἐπροβάλλη προσέτι νὰ ἀναδεχθῆ καὶ τὴν τοῦ νεωστὶ ἰδρυθέντος ἐν Πετροπόλει Αὐτοκρατορικοῦ φροντιστηρίου ἐπὶ παιδεύσει τῶν εὐγενῶν ἐπιστάσιαν, ἀλλὰ τὴν ὁποίαν παραιτήθη. Εἰς ἑτέραν ἀπὸ Λειψίας 1771 Ἰουλίου 24 ὡσαύτως πρὸς Νεόφυτον, προσκαλεῖ αὐτὸν διὰ τὴν Ῥωσσίαν ἵνα ζῆσῃ ἐκεῖ μετ' αὐτοῦ, τὸν γράφει δὲ πρὸς τούτους ὅτι τοῦ ἐκδίδει καὶ τὴν γραμματικὴν εἰς τὴν Λειψίαν πρὸς τὸν αὐτὸν πάλιν ἀπὸ Λειψίας τὸ 1771 ὡσαύτως γράφει ὅτι ἡ Κυρία τὸν ἐδιόρισε σιτηρήσιον ἐνιαύσιον χίλια ρούβλια καὶ ἀρῆκεν αὐτόν, ὡς ὑπάγη εἰς τὴν Ῥωσσίαν, πανελεύθερον ὅπου θελήσῃ καὶ ἐν ὅσῳ θελήσῃ νὰ διατρίψῃ· ὅθεν ἐπαναλαμβάνει τὴν πρόσκλησιν εἰς τὸν Νεόφυτον λέγων εἰς αὐτὸν ὅτι ἐὰν ἐκεῖ ἔλθῃ ἔχει παρ' αὐτῷ οἰκισιν, τροφήν, ἱματισμόν, τὰ λοιπὰ λεπτὰ ἐξοδα, καὶ διὰ τὴν ἐκδοσὶν τῆς Γραμματικῆς του τὴν δυνατὴν συνδρομὴν καὶ βοήθειαν ὅχι μόνον τὴν διὰ λόγου καὶ μεσιτείας, ἀλλὰ καὶ τὴν δι' ἔργου, καὶ δι' ἰδίας συνεισφοράς ὅσῃν συγχωρήσῃ ἢ ἐν αὐτῷ δύναιμι καὶ ἢ αὐτοῦ κατάστασις, καὶ εἰς πληροπορίαν, ἔστω, προσθέτει, τὸ παρόν μου γράμμα ἀντὶ συγγραφῆς καὶ ὁμολογίας. Τί ἄλλο περισσώτερον ἤθελεν ὁ Νεόφυτος; ἀλλ' εἰς ὅλα ταῦτα ἔκαμ κωφὰ αὐτία, καὶ τὸ κύριον αἷτιον ἦτον, μὲ φαίνεται, ὅτι αὐτὸς εἶχεν ἐκδώσῃ τὴν Γραμματικὴν του πρὸ τριῶν σχεδὸν ἑτῶν τὸ 1768 ἐν Βουκορεστίῳ, πράγμα τὸ ὁποῖον, ὡς ἐκ τῆς χρονολογίας τῶν γραμμάτων προκύπτει, πρέπει νὰ ἤγνοι παντελῶς ὁ Εὐγένιος· ὁ δὲ Νεόφυτος εἴτε μνησικακῶν ἐστὶ διὰ τὰς ὑπ' ἐκείνου εἰς τὴν Γραμματικὴν γινόμενας ποτὲ κριτικὰς ἐπιστάσεις, εἴτε ἐκ σχολαστικότητος ἢ ἄλλως πως, δὲν ἤξεύρω, ἀρῆκεν ὅλον ὀλόκληρον καὶ ἀνέπαφον τὸ ὅτι ἄλλην φορὰν εἰς τὸν ὄργανόν του θυμοῦ του εἶχε γράψῃ εἰς τὸ τέλος τοῦ ὑπομνήματος διὰ λέξεων ἰταμῶν κατὰ τοῦ ἐπικρίναντος. Ἠδύνατο λοιπὸν τοιαῦτα κατὰ τοῦ ἀνδρὸς ἐκτυπώσας προσφάτως, νὰ δεχθῆ τὴν πρόσκλησιν καὶ νὰ ἀντιπῆσῃ τὸν προσκαλοῦντα μὲ θαρρῶλέον πρόσωπον; ὅχι βέβαια, ἐξω μόνον ἂν εἶχεν αὐτὸ διόλου χαλκοῦν ἢ σιδήρεον. Εἰς τὴν Συλλογὴν εὐρίσκονται προσέτι καὶ ἡμεδαπῶν ἐπιστολαὶ τινες, ὡς Μπαλάνου Βασιλοπούλου μία πρὸς ἀνώνυμὸν τινα πανιερότητα

εἰς κοινὴν γλῶσσαν, χωρὶς χρόνου καὶ τόπου σημείωσιν, καὶ Λάμπρου Φωτιάδου πρὸς διαφόρους ἄλλους καὶ πρὸς Κοσμάν Μπαλάνου τὸν Οἰκονόμον καὶ διδάσκαλον Ἰωαννίνων, τοῦ ὁποίου ἐχρημάτισε μαθητῆς, ἐκφραστικὴν τῆς πρὸς αὐτὸν εὐγνωμοσύνης· ἐστὶ τοῦ αὐτοῦ εἰς Νεόφυτον τὸν Κασοκλυβίτην τότε νεωστὶ τελευτήσαντα ἐπιτύμβια, τὰ πάντα, ἐκτὸς ἐνὸς μόνου τὸν πέλεκυν μιμουμένου τοῦ Σιμίου, ἠρωλεγεῖα τὸ μέτρον. Ταῦτα ὅμως καὶ τὴν πρὸς Κοσμάν ἐπιστολὴν ἐξέδωκεν ἑναγχοῦς ἐν τῷ προλόγῳ τοῦ Συντακτικοῦ ὁ συμπολίτης ἡμῶν καὶ ἀρχαῖος φίλος, ὁ ἀριστος Καθηγητῆς Κ. Κωνσταντῖνος Ἀσώπιος. Τοιαύτη ἡ συλλογὴ εἰς τὴν ὁποίαν, ὡς ἔλεγε μεταξὺ τῶν πολλῶν ἐπιστολῶν, ἐμπεριέχονται καὶ αἱ τρεῖς ἢ τέσσαρες Ἐμμανουὴλ τοῦ Γλυζωνίου, ἐκείναι αἱ πρὸς τὸν Φιλαδελφίαν Σαβῆρον. Ἠθέλα βέβαια ταύτας καταχωρήσῃ ἐνταῦθα ἀσμένως, ἐὰν τυχόν προμαντεύων ὅτι ἐμελλὰ ποτε περὶ αὐτοῦ νὰ κάμω λόγον ἐλάμβανα αὐτῶν τότε ἀντίγραφα· ἀλλὰ περὶ τῶν ἐπιστολῶν τούτων τοῦ Γλυζωνίου, καθὼς καὶ τῶν λοιπῶν τῶν ἀξιολογητέρων ἢ περιεργότερων τῆς συλλογῆς, ὡς εἶναι αἱ τοῦ Μαργουίνου, Γορδίου καὶ Εὐγενίου, ἂν ὄχι οἱ σύγχρονοί μας οἱ ὁποῖοι ἀσχολούμενοι εἰς ἐπικερδῆ ἑτέρα δὲν ἔχουσι κλίσιν εἰς τοιαῦτα, ἀλλὰ πάντως θέλουσι φροντίσει οἱ μεταγενέστεροί μας, ὅτινες, ἐλπίζομεν, ἡσυχώτεροι θέλουσι εἶσθαι παρ' ἡμᾶς ἀπὸ τὸν πειρασμὸν τοῦ κέρδους. Διὰ νὰ ἐπανέλθω ἐτι μικρὸν εἰς τὸν Γλυζωνίον, ὅχι εἰς μικρὰν ἀπορίαν μὲ βάλῃ ἢ περὶ αὐτοῦ παντελῆς σιωπῆ τοῦ μακαρίτου Ἀλεξάνδρου Βλαστοῦ τοῦ συγγραψάντος τὰ Χιακά, ἤτοι τὴν ἀπὸ τῶν ἀρχαιοτάτων χρόνων μέχρι τοῦ 1822 ἱστορίαν τῆς Χίου· εἰς τὸ ἀξιόλογον τοῦτο σύγγραμμα ἐνῶς διάφοροι καταλέγονται οἱ ὁπωσοῦν ἐπὶ λόγοις εὐδόκιμοι Χῖοι, ὁμάδοξοι τε καὶ ἑτερόδοξοι καὶ τινες ἀκόμη ἐκ τῶν ξένων αὐτῶν Γενουνησίων τῶν εἰς τὴν Χίον ποτὲ ἐπικρατησάντων, περὶ τοῦ Γλυζωνίου οὐδεμίαν γίνεταί μνησιν· δυνατὸν ὅμως νὰ μὴ ἐγνώριζεν ὁ συγγραφεὺς τὴν καταγωγὴν του, ἂν καὶ εὐκολον ἦτον νὰ τὴν ἀνακαλύψῃ ἐκ τοῦ περι ἀριθμητικῆς συντάγματος. Ἀλλ' εἶναι καιρὸς νὰ παύσω τώρα τὸν λόγον, διότι βλέπω, φίλε, καὶ τὸ ὕδριον μου κονδεύει εἰς ὀλίγον νὰ καταπτήσῃ εἰς ἀμφορέως μέγεθος.

Κερκύρα, τὴν 20 Ἰουλίου 1858.

Σὸς πάντοτε  
Χ. ΦΙΑΝΤΑΣ.

## Η ΜΑΓΕΥΜΕΝΗ ΒΑΛΤΟΣ.

(Τίτλος. Ἰδε φολιάδ. 202 καὶ 203.)

—oo—

ΣΤ'. ΤΑ ΕΝ ΤΗ ΚΩΜῃ.

— Μὰ τὸ ναί, εἶπεν ὁ Γερμανὸς κτυπῶν τὸν πόδα του, ἐδῶ κατ' ἐτρέχει. Μὰς ἐρρίψαν μάγια, βέ-

βαια, βέβαια. Δὲν θάβγομε ἀπ' ἐδῶ παρὰ σὺν φέξῃ καλά. Τὸ μέρος τοῦτο πρέπει νὰ ἦναι διαβολικόν.

— Ἐλα, ἔλα, μὴ χολιάζης, Γερμανέ, εἶπεν ἡ Μαρία, ἀς πάρομε τὴν ἀπόφασιν. Ἀνάφτομε μεγαλύτερη ἑστία. Τὸ παιδί εἶναι καλὰ σκεπασμένον, καὶ δὲν εἶναι πολὺ κακὸ ἂν περάσομε μίαν νύχτα μὲ τ' ἀστέρια.

Ταῦτα εἰπούσα ἡ φρόνιμος νεάνις, ἐξήπλωσεν ἐκ νέου ἐπὶ τοῦ σάγατος τὸν μικρὸν Πέτρον, ὁ δὲ Γερμανὸς ἐρρίψε τόσα ξύλα εἰς τὸ πῦρ, ὥστε ἐφωτίσθη ὅλον τὸ δάσος. Ἀλλ' ἡ Μαρία εἶχεν ἀποκάμει καὶ μόλις ἐκρατεῖτο εἰς τοὺς πόδας τῆς. Ἦτον ὠχρὰ καὶ οἱ ὀδόντες τῆς συνεκρούοντο ὑπὸ τοῦ ψύχους καὶ τῆς ἀδυναμίας. Ὁ Γερμανὸς τὴν ἐθλίψεν εἰς τὰς ἀγκάλας του. Ἡ ἀνησυχία, ὁ οἶκτος, ὄρμαι ἀκατανίκητοι στοργῆς κατελάμβανον τὴν καρδίαν του, καὶ αὐτὰ ταῦτα κατεσιγάζον ἐν αὐτῷ τὰς αἰσθήσεις. Ἡ γλῶσσά του ἐλύθη ὡς ἐκ θαύματος, καὶ πᾶσα συστολὴ ἔπαυσε.

— Μαρία, εἶπε, μὲ ἀρέσεις, καὶ εἶμαι πολὺ δυστυχῆς ποῦ ἐγὼ δὲν σ' ἀρέσω. Ἄν μὲ ἤθελες ἀνδρα σου, οὔτε πεθερός, οὔτε συγγενεῖς, οὔτε γείτονες, οὔτε συμβουλαὶ θὰ μ' ἐμποδίζαν· ξέρω ὅτι θὰ κάμῃς τὰ παιδιά μου εὐτυχισμένα, θὰ τὰ μάθῃς νὰ σέβονται τὴν ἐνόμησιν τῆς μάνας των, κ' ἐγὼ θὰ ἔχω τότε ἀναπαμένη καὶ τὴν καρδίαν καὶ τὴν συνείδησιν. Πάντοτε εἶχα γιὰ σένα φίλια, Μαριγούλα, πλὴν τώρα σ' ἔχω τόσην ἀγάπην, ποῦ ἂν μὲ ἐζήτασ νὰ κάμω ὅλη μου τὴν ζωὴν τὰ θελήματά σου, θὰ σοῦ τ' ὠρκίζομεν. Κῦτταξε πόσο σ' ἀγαπῶ καὶ λησμόνησε τὰ χρόνια μου, ἂν καὶ δὲν εἶμαι γέρω, ἐπειδὴ ἔχω μόνον εἴκοσι ὀκτὼ χρόνους . . . πλὴν σὺ δὲν μ' ἀκούς . . . Μαρία!

— Μάλιστα, Γερμανέ, σὲ ἀκούω, καὶ σὲ καλακούω, πλὴν συλλογιέμαι ἐκεῖνο ποῦ μὲ εἶπε πολλαῖς φοραῖς ἡ μάνα μου.— Ὅτι μὴ γυναῖκα ἐξήντα χρόνων εἶναι δυστυχισμένη ὅταν ὁ ἀνδρας τῆς εἶναι ἐβδομήντα ἢ ἐβδομήντα πέντε, καὶ σὺν δὲν ἔχει δύναμιν πλιὸ νὰ δουλεύῃ. . .

— Οἱ γονεῖς ἔχουν δίκαιον νὰ μιλοῦν αὐτὰ, Μαρία, εἶπεν ὁ Γερμανὸς· ἐγὼ ὅμως δὲν ἔχω φόβον ν' ἀποθάνω στὴν ψάθα, καὶ μπορῶ νὰ συναζῶ ὀλίγα γιὰ τὰ γεράματα. Ἐπειτα θὰ σ' ἀγαπῶ τόσο, ποῦ τοῦτο δὲν θὰ μ' ἀφήσῃ νὰ γεράσω. Ἐλα, Μαρία, μὴ μ' ἀποστρέφῃσαι, δὲν εἶμαι κακός. Ἐκαμα τὴν Κατερίνα μου εὐτυχισμένη, . . . καὶ μὲ φαίνεται ὅτι ἡ ψυχὴ τῆς ὠμίλησε τὸ βράδυ μὲ τὸ στόμα τοῦ παιδιοῦ. Δὲν ἀκουσες τί εἶπε τὴν ὥρα ποῦ ἀποκοιμήθηκε . . . Ἐβλεπε τὴν μάνα του, νᾶσαι βέβαια, καὶ αὐτὴ τὸν ἔλεγε νὰ εἰπῇ ὅτι ἐσένα θέλει νὰ πάρῃς τὸν τόπον τῆς.

— Γερμανέ, ἀπεκρίθη ἡ Μαρία ἐν ἄκρῳ θαυμασμῷ καὶ συννοίᾳ, λαλεῖς τίμια καὶ ὅσα λέγεις εἶναι ἀληθινὰ· πλὴν σὺν συλλογισθῶ τὴν ἡλικίαν σου, τὴν δυσσθένειαν τῶν δικῶν σου, τὸν περιγέλω τῶν συττορισσῶν μου, δὲν μπορῶ νὰ τ' ἀποφασίσω . . .

— Εἶναι παιδικαῖα αὐτὰ ποῦ λέγεις, Μαρία! Εἶται παιδί ἀκόμα.



— Αί, ναι, είμαι παιδί, και γιαυτό δά φοβοῦμαι ἄνδρα με σωστή γνώσι. Βλέπεις ὅτι ἐγώ είμαι πολὺ νέα γιὰ σένα, κιὰν ἐσύ δὲν είσαι γέρωσ γιὰ μένα . . .

— Αἱ Θεέ μου! τί ἀξιολύπητος ποῦ είμαι! ἄλλα θέλω νά συντύχω, και ἄλλα λέγω, ἀνέκραζεν ὁ Γερμανός. Μαρία, δὲν μ' ἀγαπᾶς, μ' εὐρίσκεις πολὺ βραχυκέφαλο . . . δὲν μ' ἀγαπᾶς . . .

— Τὸ σφάλμα δὲν είναι δικόμου, ἔβαλα τὰ δυνάτῃ μου ὅταν σ' ἄκουζ, πλὴν ὅσῃ στοχάζομαι, τόσῃ δὲν με χωρεῖ στο κεφάλι πῶς θά είμασθε ἄνδρας και γυναίκα.

Ἄ Γερμανός δὲν ἀπεκρίθη ἔκυψε τὴν κεφαλὴν ἐντὸς τῶν δύο του χειρῶν, και ἡ Μαρία δὲν ἠδυνήθη νά καταλάβῃ ἂν ἔκλαιεν, ἂν ἐδυσθόμει, ἢ ἂν ἐκοιμάτο. Τοῦτο τὴν ἀνησύχησεν, ἀλλὰ δὲν ἐτόλμησε νά τῷ ὁμιλήσῃ πλέον, και ἐπειδὴ τὰ ὅσα ἤκουσε τῇ ἐνεποίησαν πολλὴν ἀπορίαν, ὁ ὕπνος τῆς ἔφυγε και ἠγρύπνει μέχρι τῆς ἐπανόδου τῆς αὐγῆς. Ὁ δὲ Γερμανός οὐδ' αὐτὸς ἐκοιμάτο, ἀλλ' ἐδεινοπάθει μυριοτρόπως.

Τέλος ἐπελθούσης τῆς ἡμέρας, ἦν ἀνήγγειλον εἰς τὸν Γερμανὸν οἱ θόρυσοι οἱ ἐν τοῖς ἀγροῖς, ἀνεσήκωσε τὴν κεφαλὴν ἀπὸ τῶν χειρῶν του και ἠγέρθη. Εἶδεν ὅτι και ἡ Μαρία ἔμεινε ἀγρυπνος, ἀλλὰ δὲν εὐρε λέξεις πρὸς ἑκφρασίαν τῆς λύπης του. Ἀφοῦ ἔκρυψε πάλιν τὸ σάγμα ἐντὸς τῶν θάμνων, ἐκρέμασεν ἀπὸ τῶν ὤμων τὸ δισάκκιον, ἔλαβεν ἀπὸ τῆς χειρὸς τὸν Πέτρον, και εἶπεν εἰς τὴν Μαρίαν μετ' ἀράτου δυσθυμίας:

— Τώρα ἄς κυτάξουμε νά τελειώσουμε τὸ ταξιίδι μας. Θέλεις νά σὲ φέρω στοὺς Φτελιούς;

— Ἄς ἔβγουμε πρῶτα ἀπὸ τὸν λόγγον, ἀπεκρίθη ἡ κόρη, και ὅταν ἰδοῦμε σὲ ποῖο μέρος βρισκόμεθα, καθένας μας πηγαίνει στο δρόμο του.

Ἄ Γερμανός δὲν ἀπήντησε, δυσανασχετῶν διότι ἡ κόρη δὲν ἐζήτηε νά τὴν ὀδηγήσῃ εἰς τοὺς Φτελιούς. Ευλοκόπος τις, ὄν συνήτησαν μετ' ὀλίγον τοῖς ἔδειξε τὴν ὁδόν, και ἐπειτα ἠρώτησεν ἂν ἀπόλεσάν τινα ἵππον.

— Ἡῦρα στὸν αὐλόγυρό μου, εἶπεν, ἕνα ὥραϊο ξανθὸ ἄλογο. Τὴν νύκτα γιὰ νά φύγῃ κανένα λῶκο ἦλθε νά σωθῇ στο σταυλό μου, ὅπου είναι και τώρα. Ἐλα, και ἂν είναι δικό σου ἔπαρέ το.

Ἄ Γερμανός βέβαιος σχεδὸν ὅτι ἦτον ἡ Ξανθή, ἐπέστρεψε νά πάρῃ τὸ σάγμα. Τότε ἡ μικρὰ Μαρία τῷ ἐπρότεινε νά φέρῃ μεθ' ἑαυτῆς τὸν Πέτρον εἰς Φτελιούς, και νά ἔλθῃ ἔπειτα ὁ Γερμανός νά τὸν πάρῃ, πηγαίνων εἰς Φουρούς.

— Εἶναι ἀπαστρος, εἶπε. Θά καθαρίσω τὰ ἐνδύματά του, θά πλύνω τὸ προσωπάκι του, θά τὸν χτενίσω, και ὅταν θά γίνῃ πάλιν ὡμορφος και καθαρός, τὸν παρουσιάζεις στη νέα οἰκογένειά σου.

— Και ποῖος σοῦ εἶπεν ὅτι θά πάγω στοὺς Φουρούς; ἀπεκρίθη ὁ Γερμανός δυσθυμῶν. Ἴσως και δὲν πάγω.

— Ὅχι, ὄχι, Γερμανέ, θά πάγῃς, πρέπει νά πάγῃς, ὑπέλαβεν ἡ Μαρία,

— Βιάζεσαι πολὺ νά με δῆς με γυναίκα, γιὰ νά ἦσαι βέβαιη πῶς δὲ θά σὲ φορτόνομαι ἄλλο.

— Γερμανέ, ἔλα, λησμονήσε τα αὐτά. Ἦταν μιὰ ἰδέα ποῦ σὲ ἦλθε τὴν νύκτα, γιατί τὰ περιστατικά μας σοῦ ἔφεραν ταραχὴ στο νοῦ. Τώρα πρέπει νά σ' ἔλθῃ πάλιν ἡ γνώσι, σὲ τάζω νά ξαστοχήσω ὅσα με εἶπες και νά μὴ τὰ μεταπῶ κανενοῦ.

— Καὶ τί; κι' ἂν τὰ πῆς με είναι ἀδιάφορο. Ποτέ δὲν συνειθίζω ν' ἀναιρῶ τὰ λόγια μου. Ὅσα σὲ εἶπα ἦταν ἀληθινὰ και τίμια, και δὲν θά ντροπιασθῶ ἔμπρός σου κανένα.

— Καλά, πλὴν ἂν ἡ γυναίκα ποῦ θά πάρῃς μάθῃ ὅτι ἄλλην εἶχες στο νοῦ σου, τὴν ὥρα ποῦ ἔρχοσουν γι' αὐτήν, θά τῆς κακοφανῇ. Πρόσεξε τώρα στα λόγια και τοὺς τρόπους σου, μὴ με κυτάξῃς ἔτσι. Ἐχε γειά, Γερμανέ, πέρνω τὸν Πέτρο σου, γιὰ νά σὲ βιάσω νά πᾶς στοὺς Φουρούς.

— Θεὸς νά πᾶς μαζί τῆς; ἠρώτησεν ὁ Γερμανός τὸν υἱόν του, βλέπων ὅτι λαβῶν τὴν χεῖρα τῆς Μαρίας τὴν ἠκολούθει.

— Ναι, ἀπεκρίθη τὸ παιδίον, ὅπερ ἠρμήνευσε κατὰ τὴν ἰδίαν του ἔνοιαν τὸν διάλογον τοῦ πατρός του μετὰ τῆς κόρης. Πηγαίνω με τὴν Μαριγούλα μου, πλὴν ἐγώ θέλω νά ἔχω τὴν Μαρία μανοῦλά μου.

— Βλέπεις, Μαρία, πῶς κ' ὁ Πέτρος σὲ θέλει; Ἄκου, παιδί μου, ἐγώ 'πιθυμῶ ἡ Μαρία νά γίνῃ μάνα σου, και νά μένῃ πάντοτε μ' ἐσένα, και αὐτὴ δὲν θέλει. Κύτταξε νά τὴν καταπέσεις ἐσύ.

— Μὴν ἔχεις ἔγνοια, πατέρα, θά τὴν κάμω νά πῇ ναι; ἡ Μαριγούλα πάντα κάμνει ὅ,τι θέλω ἐγώ. Και οὕτως ἀπῆλθον ὁ τε Πέτρος και ἡ Μαρία. Ὁ δὲ Γερμανός ἔμεινε μόνος, ὑπὸ λύπης και ἀθυμίας κατεχόμενος.

Ἄλλ' ἀνανήψας ὀλίγον ἀνέβη τὴν Ξανθὴν και διευθύνθη εἰς Φουρούς. Ἐνόησεν ὅτι δὲν ἔπρεπε πλέον νά ὀπισθοδρομήσῃ, και ὅτι ἀνάγκη ἦτο νά λησμονήσῃ τὴν πολυτάραχον ἐκείνην νύκτα ὡς ὄνειρον δυσάρεστον.

Ἐλθὼν εἰς Φουρούς εὐρε τὸν Λεονάρδον καθήμενον παρὰ τὸ κατώφλιον τῆς λευκῆς οἰκίας του ἐπὶ θρανίου. Ἦ κατοικία ἦτον ἀρίστη και παρωμοιάζεν οἰκίαν πόλεως.

Ἄ μέλλων πενθερός ἦλθεν εἰς προῦπάντησιν τοῦ Γερμανοῦ, και ἀφοῦ ἠρώτησε τὰ τῆς υἱείας ὄλης τῆς οἰκογενείας, προσέθηκε τὴν καθιερωμένην φράσιν: *Mās ἦλθες λοιπὸν εἰς ἐδῶ χάριτ περιπάτου;*

— Ἦλθα νά σὲ χαιρετήσω, κύρ Λεονάρδε, ἀπεκρίθη ὁ γεωργός, σὲ φέρω αὐτὸ τὸ λίγο κυνηγι ἀπὸ τὸν πεθερό μου, και νά σὲ εἰπῶ ὅτι γνωρίζεις τὸν σκοπὸ ποῦ μ' ἔφερον ἐδῶ.

— Ἄ! ἄ! ἀνεφώνησεν ὁ κύρ Λεονάρδος, παρατρέψας τὴν χεῖρα ἐπὶ τῆς προεχούσης γαστρός του, ξέρω, ξέρω! Δὲν είσαι, υἱέ μου, ὁ μόνος ποῦ ἦλθες νά μὰς χαιρετήσης. Ἄλλοι τρεῖς είναι μέσα ποῦ προσμένουν ὡς καθὼς ἐσύ. Ἐγὼ δὲν ἀποβάλλω κανένα, πλὴν ἡ κόρη μου είναι νόμου ἡλικίας και νοικοκυρὰ τῆς περιουσίας τῆς, και ἐκείνης δουλιὰ είναι νά

διαλέξῃ. Ἐμβα, ἔμβα, και εὐχομαι νά σὲ λάχῃ ὁ καλὸς ἀριθμός.

— Συμπάθειο, κύρ Λεονάρδε, ἀπεκρίθη ὁ Γερμανός. Δὲν ἤξευρα πῶς τὴν κόρη σου ζητοῦν και ἄλλοι και δὲν ἦλθα νά γένω ἐμπόδιο σὲ κανένα.

— Ἄν στοχάσθηκες ὅτι, ἐπειδή τις ἀργησες ν' ἄλθῃς ἡ ἀφεντιά σου, ἡ κόρη μου δὲν εἶχε ποῖος νά τὴν ζητήσῃ, ἀπατήθηκες, παιδί μου. Ἦ Κατερίνα ἔχει με τί νά τὴν ζητήσουν οἱ γαμβροί, και ἡ δυσκολία είναι ποῖον νά διαλέξῃ. Ἐμβα, σὲ λέγω, και μὴ δειλιάς, ἡ Κατερίνα μου ἀξίζει τὸν κόπον γιὰ νά τὴν φιλονεικήσουν.

Και ὠθῶν τὸν Γερμανὸν ἐκ τῆς πλατῆς μετ' εὐθυμίας ἀποτόμου,

— Ἐλα, Κατερίνα, ἀνέκραζεν, εἰσερχόμενος,

*Ἦλθε κι' ἄλλος ἀπ' τὴν Κῶ*

*Και γυρεύει μερτικό.*

Ἄ εὐθυμος μὲν, ἀλλ' ἀγοραῖος οὗτος τρόπος τῆς πρὸς τὴν χήραν παρουσιάσεως ἐνώπιον και ἄλλων μνηστέρων, ἐτάραξε και δυσπρόστησε τὸν Γερμανόν. Ἐχασε τὰ πασχάλια του, και διὰ τινα λεπτά δὲν ἐτόλμησε νά ὑψώσῃ τὸ βλέμμα ἐπὶ τῆς ὠραίας νύμφης και τῶν λατρευτῶν τῆς.

Ἦ χήρα Γερῖν ἦτο ἀρετὰ εὐειδῆς και ἀνθηρὰ, ἀλλὰ τὸ ἴταμόν και αὐτάρεσκον ἠθὸς τῆς και τὸ παράδοξον τῆς ἐνδυμασίας τῆς ἀπήρεσαν ἀμέσως εἰς τὸν Γερμανόν, ὅστις δὲν ἔλειψε νά συγκρίνῃ ταῦτα πρὸς τὴν σεμνότητα και τὴν ἀφέλειαν τῆς Μαρίας.

Οἱ τρεῖς μνηστῆρες ἡ γαμβροὶ ἐκάθητο περιμῖαν τράπεζαν, πλήρη οἴνων και ἐδεσμάτων, τὰ ὁποῖα ἦσαν παρατεθειμένα ἀπὸ πρωίας. Ὁ μὲν κύρ Λεονάρδος ἠρέσκετο νά ἐπιδεικνύῃ τὴν εὐπορίαν του, ἡ δὲ χήρα τὰ ἀσημικά τῆς. Ὁ Γερμανός, ἐν τῇ ἀφέλειᾳ αὐτοῦ, ἐπεσκόπησε τὰ πάντα μετὰ πολλῆς ὀξυνοίας, και κατὰ πρῶτον ἐτήρησεν ἀμυντικὴν θέσιν, ἀπαντῶν εἰς τὸ καλῶς νά σ' εὐρω τῶν συμποτῶν και ἀντιζήλων του.

Ἐν τούτοις, ὁ ταλαίπωρος δὲν ἦτον ἡσυχος ἐν μέσῃ τῆς ὀμπηγῶρος ἐκείνης, και ἔτρωγε βεβιασμένα. Ὁ δὲ κύρ Λεονάρδος θελήσας νά ἀστείευθῇ ἐπὶ τούτῳ,

— Σὲ βλέπω πολὺ μελαγχολικόν, Γερμανέ, τῷ εἶπε. Τὰ ἔχεις μετὰ τὸ ποτήρι σου. Δὲν πρέπει ὁ ἔρωτας νά σοῦ κόψῃ τὴν ἄρεξιν. Ὁ νηστικός γαμβρός δὲν εὐρίσκει ὡμορφα λογάκια, ἂν δὲν κατεβάσῃ πρῶτα μερικὰ ποτήρια.

Ἄλλ' ὁ Γερμανός δυσπρόστησε εἰς ἄκρον ὅτι τὸν ὑπέθεσαν ἀμέσως και ἐρωτευμένον οἱ δὲ ἐπιτετρατευμένοι τρόποι τῆς χήρας, ἦτις ἐχαμῶσθε τοὺς ὀφθαλμούς μειδιώσα, ὡσεὶ βεβίασεν ἐπὶ τοῦ πράγματος, σχεδὸν ἦθελον τὸν ὠθήσει εἰς διαμαρτύρησιν τινα κατὰ τῆς ὑποτιθεμένης ἐρωτοληψίας του, ἀλλὰ φοβηθείς, μὴ φανῇ ἀγροῖκος, ἐμειδίασε και ἐσιώπησεν.

Οἱ μνηστῆρες τῆς χήρας ἐφάνησαν εἰς αὐτὸν τρεῖς ἀγροῖκοι. Ἦσαν ἰκανῶς πλούσιοι, και διὰ μόνον

αὐτὸν τὸν λόγον ἐδέχθη τὰς ἀπαιτήσεις των. Ὁ μὲν αὐτῶν ἦτο τεσσαρκακοντούτης, και εὐταρκος σχεδὸν ὅσον και ὁ κύρ Λεονάρδος, ὁ δὲ μονόφθαλμος και οἰνοπότης, και ὁ τρίτος νέος μὲν και εὐειδῆς, ἀλλὰ ἀνοστος. Ὁ προτιμηθείς ἦτον ὁ Γερμανός, ἀλλ' ἡ τοιαύτη ἐνδειξις, παρεκίνησεν αὐτὸν μάλιστα νά ἦναι και νά δεικνύεται ψυχρότερος και σοβαρώτερος.

Ἐλθούσης ἐν τοσοῦτῳ τῆς ὥρας τῆς λειτουργίας ἠγέρθησαν πάντες και διευθύνθησαν συγχρόνως πρὸς τὴν ἐκκλησίαν, μίαν περίπου ὥραν ἀπέχουσαν. Ὁ Γερμανός, και τοι εἰς ἄκρον κεκμηκός, και ἔχων μεγίστην ἀνάγκην ἀναπαύσεως, ἐπορεύθη ὁμῶς και αὐτός, ὡς ἔχων σύστημα, νά ἐκκλησιαζέται καθ' ἐκάστην Κυριακὴν.

Ἦ ὁδὸς ἦτο πλήρης λαοῦ, και ἡ χήρα ἐβάδιζεν ἀγερώχως, περιστοιχιζομένη ὑπὸ τῶν τριῶν μνηστέρων τῆς, ὧν ἐλάμβανεν ἐναλλάξ τὸν βραχίονα. Μόνος ὁ Γερμανός θεωρῶν τὸ πρᾶγμα γελοῖον, ἔμεινε ὀπίσω συνδιαλεγόμενος μετὰ τοῦ Λεονάρδου, και ἀποφεύγων παντὶ σθένι νά φαίνεται ὅτι συνώδευε και αὐτὸς τὴν χήραν.

#### Ζ'. Ο ΕΚΜΙΣΘΩΤΗΣ.

Ὅταν ἐφθασαν εἰς τὴν κώμην, ἡ χήρα ἐσταμάτησεν ἵνα περιμείνῃ τὸν πατέρα τῆς και τὸν Γερμανόν. Ἦθελεν ἐξάπαντος νά ἐμῆ συνωδευμένη ὑπ' ὄλων τῶν μνηστέρων τῆς. Ἄλλ' ὁ Γερμανός, ἐνοήσας τὸ σχέδιον, ἀφῆκε τὸν Λεονάρδον, ἐπλησίασε διαφόρους γνωρίμους του και εἰσήλθεν εἰς τὸν ναὸν δι' ἄλλης θύρας. Τοῦτο δυσπρόστησε τὴν χήραν.

Ἄλλὰ μετὰ τὴν λειτουργίαν ἐφάνη θριαμβεύουσα ἐπὶ τῆς πλατείας, ὅπου ἐγίνετο ὁ χορός, και ἀνοίξεν αὐτὸν χορεύσασα μετὰ τῶν τριῶν μνηστέρων τῆς ἀλληλοδιαδόχως.

— Ἐ! λοιπόν, εἶπεν ὁ Λεονάρδος πρὸς τὴν Γερμανόν τύπτων τὴν ὤμόν του, δὲν χορεύεις τὴν κόρη μου; Εἶσαι, μὰ τὸ ναί, πολὺ δειλός.

— Δὲν χορεύω πλιό, ἀφοῦ ἔχασα τὴν γυναίκα μου.

— Ἄλλ' ἀφοῦ ἔχεις κατὰ νοῦν νά πάρῃς ἄλλην, τώρα τελειώσε τὸ πένθος και στήν καρδιά, ὡς και στα ἐνδύματα.

— Αὐτὸ δὲν είναι λόγος, κύρ Λεονάρδε, ἔπειτα ἐγέρασα και δὲν μ' ἀρέσουν οἱ χοροί, ἀπήντησεν ὁ Γερμανός.

— Ἄκουσε, ἐπανελάβεν ὁ Λεονάρδος ἔλκων τὸν Γερμανὸν κατὰ μέρος. Σοῦ κακοφάνῃ ὅταν ἦλθες και εἶδες τὴν νύφη τριγυρισμένη ἀπὸ γαμβρῶν, και βλέπω ὅτι είσαι ὑπερήφανος. Πλὴν, παιδί μου, ἔχεις ἄδικο. Ἦ Κατερίνα ἐσυνείθισε νά τριγυρίζεται ἀπὸ γαμβρῶν εἶναι τώρα δύο ἔτη, ἀφοῦ δηλαδὴ ἐτελείωσε τὸ πένθος τῆς.

— Και είναι δύο ἔτη ποῦ ἡ κόρη σου ἔχει κατὰ νοῦν νά πανδρευθῇ, και ἀκόμα δὲν ἀποφάσισε;

— Δὲν βιάζεται, κ' ἔχει δίκαιον, διότι είναι γυναίκα γνωστικὴ και ξέρει τὴ δουλειὰ τῆς.

— Δὲν με φαίνεται δὲν θά εἶχε τρεῖς νά τὴν



ζητούν και να τρέχουν κατόπι της, μόν' ένα και μόνον.

— 'Απ' αυτούς τους τρεις κανείς δὲν τῆς ἀρέσει. 'Αν τοὺς ἔδειχνε τὴ βάρη, τότε θὰ ἔλεγαν πῶς δὲν θέλει πλέον νὰ πάρῃ ἄνδρα. Πλὴν τί νὰ τὰ πολυλογῶμαι, Γερμανέ; Τοῦ λόγου σου θὰ προτιμῆς, φθάσει νὰ ἐπιμένῃς καὶ νὰ ἐρχεσαι νὰ μᾶς εὐρίσκεις κάθε Κυριακῇ.

— Αὐτὸ δὲν εἶναι δουλειά μου, κύρ Λεονάρδε· πλὴν ἀρῶ με νὰ σὲ πῶ ἐκεῖνο ποῦ δὲν θέλησες ν' ἀκούσῃς ἀπὸ τὴν ἀρχή. Δὲν ἦλθα νὰ ζητήσω τὴν κόρη σου, μόνον ν' ἀγοράσω τὰ δύο βόδια ποῦ ἔχεις σκοπὸ νὰ στείλῃς τὴν ἐρχομένη Κυριακῇ στὴν ἀγορά.

— Καταλαμβάνω, Γερμανέ, ἀπήντησεν ὁ Λεονάρδος· ἄλλαξες γνώμη, ἀφοῦ εἶδες τὴν θυγατέρα μου νὰ ἔχη τριγύρω της τοὺς γαμβρούς. Καθὼς ἀγαπᾷ. Θὰ γευθῆς ὅμως σήμερα μαζὶ μᾶς.

— Δὲν θέλω νὰ σὲ δώσω πείραξι, κύρ Λεονάρδε, ἀπεκρίθη ὁ Γερμανός. Πηγαίνω νὰ παρατηρήσω τὰ βόδια στὴ βοσκὴ καὶ ἔπειτα σ' ἀνταμόνω. — Καὶ εἰπὼν ταῦτα διευθύνθη πρὸς τὸ λειβάδιον, ὅπου ὁ Λεονάρδος τῷ ἔδειξε μακρόθεν μέρος τῶν ζώων του. Ὡς βαδίζων ταχέως εὐρέθη μετ' ὀλίγον πλῆσιον τῶν Πτελιῶν. Ἡσθάνθη τότε τὴν ἀνάγκη νὰ ὑπάγῃ νὰ φιλήσῃ τὸν υἱὸν του καὶ νὰ ἐπανίδῃ τὴν Μαρίαν, εἰ καὶ ἀπόλεσε τὴν ἐλπίδα καὶ ἀπεδιώξε τὴν ἰδέαν ὅτι θὰ γίνῃ σύζυγος αὐτῆς.

Ἔσπευσε καὶ ἤκουσεν ἐν τῷ χωρίῳ καὶ ἐν τῇ οἰκίᾳ τοῦ Λεονάρδου, τῷ ἐπροξένησαν παράδοξον ἐντύπωσιν. Εἶχεν ἀνάγκη νὰ εὐρεθῇ ἐκ νέου μετὰ τοῦ τέκνου του καὶ τῆς καλῆς καὶ ἀφελοῦς κόρης. Ἄλλ' εἰς μάτην παρετήρησεν εἰς τοὺς πέριξ ἀγρούς· δὲν εἶδεν οὔτε τὴν Μαρίαν, οὔτε τὸν Πέτρον. Καὶ ὅμως τὴν ὥραν ἐκείνην οἱ βοσκοὶ ἦσαν εἰς τὰ λειβάδια. Ἰδὼν δὲ παιδίον τι φυλάττον ποιμνία προβάτων,

— Εἶναι τὰ πρόβατα τῶν Φτελιῶν; ἠρώτησε.

— Μάλιστα, ἀπήντησε τὸ παιδίον.

— Εἶσαι πιστικός των; Ἐδῶ τὰ παλληκάρια φυλάγουν τὰ πρόβατα καὶ τῆς γῆδαις;

— Ὅσκι, τὰ φυλάγω ἐγὼ σήμερα, γιατί ἡ πιστικὴ ἐφυγε· ἦταν ἀρρώστη.

— Πλὴν δὲν ἦλθε μιὰ ἄλλη πιστικὴ τὸ ταχύ;

— Ἄ! μάλιστα, μὰ ἐφυγε καὶ αὐτή.

— Πῶς, ἐφυγε; δὲν εἶχε μαζὶ της ἕνα παιδί;

— Ναι, ἕνα παιδάκι ποῦ ἔκλαιε· καὶ οἱ δύο τοὺς ἐφυγαν ὕστερα ἀπὸ δύο ὥραις.

— Ποῦ;

— Ἀπὸ ποῦ θὰ ἦλθον. Δὲν τὴν ρώτησα.

— Καὶ γιατί ἐφυγεν; εἶπεν ὁ Γερμανός ἀνησυχῶν ἐπὶ μάλλον.

— Καὶ μήγαρις ξέρω;

Ἐλθὼν μετὰ ταῦτα πρὸς τοὺς ἐργάτας ὁ Γερμανός ἠρώτησεν αὐτούς· ἀλλ' οὐδεὶς ἤξευρε νὰ τὸν πληροφορήσῃ. Τοῦτο μόνον ἐγνώριζον, ὅτι ἀφοῦ ὠμίλησε μετὰ τοῦ κυρίου ἢ Μαρία, ἀνεχώρησε χω-

ρίς νὰ εἴπη τι, μετ' αὐτῆς δὲ καὶ τὸ παιδίον, τὸ ὅποῖον ἔκλαιε.

— Καὶ τί ἔκαμν τοῦ υἱοῦ μου; ἐφώνησεν ὁ Γερμανός θερμότερον.

— Ἦταν λοιπὸν υἱός σου; καὶ πῶς εὐρίσκουνταν μετ' τὴν μικρῇ; Πόθεν εἶσαι καὶ πῶς λέγεσαι; ἠρώτησαν μειδιῶντες οἱ ἐργάται.

Ὁ Γερμανός βλέπων ὅτι αἱ ἐρωτήσεις δὲν ἤθελον τελειῶσαι ἀν ἀπεκρίνετο, ἐζήτησε νὰ ἰδῇ τὸν κύριον τοῦ ὑποστατικοῦ· ἀλλὰ δὲν ἦτον ἐκεῖ.

— Πλὴν τέλος πάντων, δὲν ξέρετε τὴν αἰτίαν ποῦ δὲν ἔμεινεν ἡ κοπέλλα; ἐπανέλαθεν ὁ Γερμανός ἀνυπομόνως. — Ἄλλ' ἀπὸ ἐρωτήσεως εἰς ἐρώτησιν ἐνόησεν, ὅτι ἡ κόρη καὶ τὸ παιδίον διευθύνθησαν πρὸς τοὺς Φουρούς. Ἐτρεξεν ἐκεῖ. Οὔτε ἡ χήρα οὔτε ὁ Λεονάρδος δὲν εἶχαν ἐτι ἐπανέλθει. Ἡ ὑπρητίς εἶπε τῷ Γερμανῷ, ὅτι μιὰ κόρη κρατοῦσα παιδίον ἦλθε καὶ τὸν ἐζήτησεν, ἀλλ' ὅτι μὴ γνωρίζουσα αὐτὴν, δὲν τὴν ἐδέχθη, καὶ τὴν ἐσυμβούλευσε νὰ ὑπάγῃ εἰς τὴν κώμην.

— Καὶ γιατί δὲν τοὺς ἐδέχθη; ἠρώτησεν ὁ Γερμανός δυσανασχετῶν. Ὁ τόπος σας λοιπὸν εἶναι μισόξενος; τοῦ ἀφίνω γειὰ τέτοιου τόπου. Ἐν τούτοις ἐρωτῶν ἐπληροφόρηθη περὶ τῆς Μαρίας καὶ τοῦ υἱοῦ του ὅτι ἐπειδὴ ἦσαν κακῶς ἐνδεδυμένοι καὶ οἱ δύο, τοὺς εἶχον ἐκλάβει ὡς ἐπαίτας.

Ἡ Μαρία ἐδέχθη τεμάχιον ἄρτου ἐξ ὅσων τῆ προσεφέρθησαν διὰ τὸ παιδίον ὅπερ ἐπέσιν, καὶ φερούσα ταχέως μετ' αὐτοῦ εἰσῆλθεν εἰς τὸ δάσος.

Ἐτρεξε καὶ αὐτὸς πρὸς τὸ δάσος καὶ μετ' ὀλίγον ἐφθασεν εἰς τὸ μέρος, ὅπου παρὰ τὸ τέλος εἶχε διανυκτερεύσει. Τὸ πῦρ ἐκάπνιζεν εἰσέτι· γραιὰ τις συνέλεγε τὰ μείναντα ξύλα, ἅπερ εἶχε σωρεύσει ἡ Μαρία· καὶ σταθεὶς ἠρώτησεν αὐτήν. Ἄλλ' ὡς κωφὴ καὶ παρακούουσα τοὺς λόγους του,

— Ναι, υἱέ μου, εἶπεν, ἐδῶ εἶναι ὁ μαγευμένος βάλτος. Εἶναι κακὸ τὸ μέρος καὶ ποτὲ δὲν πρέπει νὰ τὸ πλησιάζῃ κανείς, πριχοῦ νὰ ρίψῃ τρία λιθάκια μετὰ τὸ ἀριστερὸ χεῖρ, καὶ νὰ κάμῃ τὸ σταυρὸ του τρεῖς φοραὶς μετὰ τὸ δεξιόν. . .

— Δὲ σὲ ρώτῶ αὐτό, εἶπεν ὁ Γερμανός, ἐνόησας ὅτι εἶχε νὰ κάμῃ μετὰ κωφὴν, καὶ φωνάζων μ' ὄλην τὴν δύναμιν εἰς τὸ ὅτιον της. — Δὲν εἶδες νὰ περᾶσῃ ἀπ' ἐδῶ μιὰ κοπέλλα μ' ἕνα μικρὸ παιδί;

— Ναι, ἀπήντησεν ἡ γραιὰ, πνίγηκεν ἕνα παιδί!

Ὁ Γερμανός ἐβρίχησεν ἀπὸ κορυφῆς μέχρι ποδῶν, ἀλλ' εὐτυχῶς ἡ γραιὰ ἐπρόσθεσεν·

— Εἶναι τώρα πολὺς καιρός, καὶ γιὰ ἐνθύμησιν ἔβαλαν ἕνα ὄμορφο ξύλινο σταυρὸ. Πλὴν μιὰ νύχτα ποῦ ἔκαμε βρονταὶς καὶ ἀστραπαὶς ἢ νεραΐδες ἦλθον καὶ τὸν ἐβρίξαν στὸ βάλτο. Ὅποιος ἔχει τὴν κακὴ μοῖρα νὰ σταματήσῃ ἐδῶ τὴ νύχτα, δὲν μπορεῖ νὰ ἐβγῇ πριχοῦ γίνῃ μέρα. Ὅσκι καὶ ἂν γυρίσῃ, καὶ διακόσια μίλια νὰ κάμῃ μέσα στὸ λόγγο, θὰ βρεθῇ ὅλο στὸ ἴδιο μέρος.

Τοῦ γεωργοῦ ἢ φαντασίᾳ κατεπλήχθη ὑπὸ τῆς διηγήσεως ταύτης· καὶ ἡ ἰδέα ἐπιχειμένου δυστυχήματος τοσοῦτον ἐκυρίευσεν τὸν νοῦν του, ὥστε

τὸν περιέχουσε ψυχρὸς ἰδρῶς. Μὴ ἐλπίζων δὲ νὰ λάβῃ ἄλλας πληροφορίας ἀνέβη τὸν ἵππον του καὶ περιέτρεχε κρᾶζων μεγαλοφώνως· « Πέτρε! Πέτρε! » καὶ πληρῶν τὸ δάσος ἀπὸ μυρίου θορύβου. Ἐπειτα δὲ ἠκροάζετο μὴ τυχὸν φωνή τις ἀπεκρίνετο· ἀλλὰ μόνον οἱ κώδωνες τῶν βοῶν ἠκούοντο, ἢ καὶ τὰ γρυλλίσματα τῶν χοίρων ἐρίζοντων περὶ τὰς βελάνους. Μετ' ὀλίγον ὅμως περίστασις τις συνήνωσε τοὺς δύο φυγάδας μετὰ τοῦ Γερμανοῦ. Καὶ ἦν ἀνεκρραστος ἡ χαρὰ τοῦ Πέτρου, καὶ τῆς Μαρίας καὶ τοῦ καλοῦ πατρός.

#### Η'. Η ΜΑΥΡΙΚΑΙΝΑ.

Μετὰ πορείαν ἐνὸς τετάρτου τῆς ὥρας, ἐξεληθόντες τοῦ δάσους, ἔτρεχον ἐπὶ τῆς μεγάλης ὁδοῦ καὶ ἡ Σαρθὴ ἐχεμετίζεν ὁσάκις συνηντά τι γνωστὸν εἰς αὐτήν. Ὁ δὲ μικρὸς Πέτρος διηγεῖτο ὅπως ἐνόησεν τὰ πρὸ μικροῦ συμβάντα.

Ἦσαν δὲ ταῦτα ἡ ἀνάγωγος ἐπιθεσις τοῦ ἐκμισθωτοῦ κατὰ τῆς Μαρίας, ἢ ἰδὼν τόσον νέαν καὶ εὐεῖδῃ, ἐζήτησεν ἀνευ προοιμίων νὰ κακοποιήσῃ.

— Τώρα, Γερμανέ, θὰ μαρτυρήσῃς, εἶπεν ἡ Μαρία μετὰ τὴν λεπτομερῆ διήγησιν τοῦ μικροῦ, ὅτι ἂν δὲν ἔμεινα εἰς τοῦ ἀρχαίου ἐκείνου ἀνθρώπου, δὲν εἶναι σφάλμα μου.

— Καὶ σύ, Μαρία, θέλω νὰ μὲ πῆς, ἂν ἀνθρώπος εἴκοσι ὀκτὼ ἐτῶν εἶναι γέρος, ὅταν χρειάζεται νὰ ὑπερασπισθῇ μιὰ κόρη ἀπὸ τὴν ἀχρεΐτητα ἐνὸς ἀνδρός, σὰν τὸ χωρικό σου ἐκεῖνο;

— Λέγω, Γερμανέ, ὅτι μ' ἐγλύτωσες ἀπὸ τὰ χέρια του, καὶ θὰ σὲ γνωρίζω χάρι ὅλη μου τὴ ζωὴ.

— Τόσο μόνον;

— Πατάκι μου, εἶπε τὸ παιδίον, ζαστόχησα νὰ πῶ τῆς Μαριγούλας ἐκεῖνο ποῦ σὲ ὑποσχέτηκα, πλὴν θὰ τὸ πῶ στὸ σπῆτι καὶ θὰ τὸ πῶ καὶ τῆς νόνας.

Ὁ λόγος οὗτος τοῦ παιδὸς ἔφερεν εἰς συλλογὴν τὸν Γερμανόν. Ἐπρεπε τώρα νὰ ἐξηγηθῇ μετὰ τῶν συγγενῶν του.

Εὐτυχῶς ὁ Πέτρος ἐκοιμᾶτο ὅταν ἐφθασαν εἰς τὴν κατοικίαν του, καὶ ὁ Γερμανός τὸν ἀπέθεσε πρῶτον χωρὶς νὰ τὸν ἐξυπνίσῃ εἰς τὴν κλίνην του, καὶ ἔπειτα διηγήθη τὰ διατρέξαντα εἰς τὸν Μαυρίκιον. Οὗτος δὲ καθήμενος πρὸ τῆς εἰσόδου τοῦ οἴκου, τὸν ἤκουε σοβαρῶς. Καὶ τοι λυπηθεὶς διὰ τὴν κακὴν τοῦ ταξιδίου ἐκβασιν, ἐπεδοκίμασεν ὅμως τὴν διαγωγὴν τοῦ Γερμανοῦ, ὅτε οὗτος ἐξιστόρησε τὰ τῆς χήρας Γερίνου, καὶ τὰ συμβάντα τῆς Μαρίας.

— Ἐλα νὰ δειπνήσῃς, Γερμανέ, εἶπεν αὐτῷ ἡ παρευρεθείσα εἰς τὸν διάλογον πενθερά του. Λυποῦμαι ὅτι δὲν συβασθῆκε τὸ πρᾶγμα, φαίνεται δὲν τὸ ἤθελε ὁ Θεός. Νὰ κυττάξουμε ἄλλου.

— Ναι, ναι, εἶπεν ὁ γέρον.

Τὴν ἐπιούσαν ἡγέρθη ὁ Πέτρος μετὰ τοὺς κορυδαλοὺς, ἦτοι τὰ ἐξημερώματα, καὶ πάντα τὰ συμβάντα τῆς προτεταίας ἐξηλείφθησαν τῆς μνήμης του. Ἄλλὰ καὶ ὁ Γερμανός προσεπάθησε νὰ λησμονήσῃ ταῦτα, καταγιγνώσκων εἰς τὰ ἔργα του·

ἦτον ὅμως τόσκι δύσθυμος καὶ τοσοῦτον ἀλλοφρόνει ὥστε παρετήρησεν τοῦτο πάντες. Οὔτε ὠμίλει πρὸς τὴν Μαρίαν, οὔτε προσεῖχεν αὐτῇ. Καὶ ὅμως, ἂν τὸν ἠρώτων εἰς ποῖον λειβάδιον εὐρίσκαται, ἢ διὰ ποίας ὁδοῦ ἐπέρασεν, ἠδύνατο νὰ τὸ εἴπῃ ἐν ὅποιᾳ δὴποτε ὥρᾳ τῆς ἡμέρας. Δὲν ἐτόλμησε δὲ νὰ ζητήσῃ παρὰ τῶν συγγενῶν του νὰ τὴν περιθάψωσι τὸν χειμῶνα εἰς τὴν ἀγροικίαν των, ἂν καὶ ἐγίνωσκεν ὅτι ἐπασχε στερουμένη πάντων. Ὅμως αἱ στερήσεις της ἐθεραπεύοντο, καὶ ἡ γραιὰ Γιλῆτα οὐδέποτε κατώρθωσε νὰ ἐνόησῃ πῶς δὲν ἐτελειοῖταν ποτὲ τὰ ὀλίγα ξύλα της, καὶ πῶς ἡ μικρὰ σιταποθήκη της ἦτο τὸ πρῶτ' ἡμερῆ, ἐνῶ τὸ ἐσπέρας τὴν ἄρινη κενήν. Βέβαια, κάποιος θὰ ἐπέρα διὰ τῆς θυρίδος τοῦ ἀχυρῶνος, ἔχυνε τὸν σάκκον του χωρὶς νὰ ἐξυπνίσῃ τινὰ καὶ χωρὶς ν' ἀρήσῃ ἕγγος. Ἡ γραιὰ καὶ ἀνησούει καὶ ἐχαιρεν. Ὑπεχρέωσε δὲ τὴν θυγατέρα της νὰ μὴ εἴπῃ εἰς κανένα τὰ συμβαινόντα, διότι ἂν ἐμάνθων τὸ ὄνομα θὰ τὴν ἐξελάμβανον μάγισσαν.

Ἡ Μαρία ὅμως ἐμάντευε κάλλιον τὴν ἀλήθειαν· ἀλλὰ μὴ τολμῶσα νὰ τὸ ὁμολογήσῃ εἰς τὸν Γερμανόν διὰ τὸν φόβον μὴ ἐπαναλάβῃ τὴν περὶ γάμου ἰδέαν του, προσποιεῖτο ὅτι δὲν παρετήρει τίποτε.

Ἡμέραν τινα ἡ Μαυρίκαινα εὐρεθείσα μόνη μετὰ τοῦ Γερμανοῦ ἐν τῷ κήπῳ, τῷ εἶπε περιπαθῶς·

— Πτωχέ μου γαμβρέ, θαρρῶ πῶς πάσχεις. Δὲν τρῶς, καθὼς πρῶτα, δὲν γελᾷς πλέον, καὶ μόλις βγάζεις δύο λόγια ἀπ' τὸ στόμα σου. Μήπως κανείς μᾶς σ' ἐλύπησε χωρὶς νὰ τὸ θέλῃ;

— Ὅχι, μάνα, ἀπεκρίθη ὁ Γερμανός.

— Τότε, λοιπὸν, παιδί μου, σὲ ἦλθε πάλιν ἡ πίκρα γιὰ τὸ θάνατο τῆς μακαρίτισσας. Ἀντίς νὰ περᾶσῃ ἡ λύπη σου αὐξάνει, υἱέ μου, καὶ θὰ κάμῃς καλὰ νὰ ξαναπανθρευθῆς, καθὼς σ' ἔδωκε συμβουλὴ καὶ ὁ γέρος.

— Ναι, μάνα, αὐτὴ εἶναι ἡ γνώμη μου, πλὴν ἡ γυναῖκας ποῦ με λέτε νὰ πάρω δὲν με κάμουν.

— Τότε φαίνεται πῶς δὲν μαντέψαμε τὴν ὄρεξίν σου. Κάπου θὰ ἦναι γυναῖκα ποῦ νὰ σ' ἀρέσῃ, καὶ ὅτι λογῆς εἶναι ὄμορφη ἢ ἄσχημη, νῆα ἢ γρηᾷ, πλοῦσις ἢ φτωχὴ, ἔχουμεν ἀπόφασι, ἐγὼ κι' ὁ γέρος, νὰ σοῦ δώσωμε τὴν εὐχή μᾶς· δὲν μπορούμε νὰ σὲ βλέπουμε ὅλο πικραμένο.

— Μάνα, εἶσαι καλὴ καὶ εὐλογημένη, καθὼς καὶ ὁ πατέρας, ἀπεκρίθη ὁ Γερμανός· πλὴν ἡ συμπάθειά σας δὲν μπορεῖ νὰ φέρῃ γιαιτρικὸν στὸν πόνο μου. Ἡ κοπέλλα ποῦ ἀρέσω δὲν με θέλει.

Τότες θὰ εἶναι πολὺ νῆα, καὶ νὰ διαλέξῃς νῆα ἢ τὴν ἡλικία σου εἶναι τρέλλα. — Ναι, μάνα, ἔκαμα τὴν τρέλλα ν' ἀγαπήσω μιὰ νῆα, καὶ ξέρω πῶς δὲν εἶναι φρόνιμο, κάμνω τὰ δυνατὰ μου νὰ τὴν λησμονήσω, πλὴν δὲν μπορῶ ὁ κακότηχος.

— Ἄν εἶναι ἔτσι, παιδί μου, σ' ἔκαμαν μάγια. Μὴ γιαιτριὰ εἶναι μόνον ἡ κοπέλλα πρέπει ν' ἀλλάξῃ γνώμη καὶ νὰ σ' ἀκούσῃ. Χρειάζεται νὰ μῶ ἐγὼ στὴ μέση καὶ νὰ τὴν δῶ. Νὰ με πῆς ποῦ εἶναι καὶ πῶς τὴν λέν.



— Άλλοι! μάνη, δὲν κοτάω, εἶπεν ὁ Γερμανός, θὰ μὲ περιγελάσῃς.

— Ὅχι, Γερμανέ, δὲν θὰ σὲ περιγελάσω, ἔχεις πίκρα καὶ δὲν θέλω νὰ τὴν αὐξήσω. Νὰ μὴν εἶναι ἡ Φανή;

— Ὅχι, μητέρα, δὲν εἶναι αὐτή.

— Ἡ Ροζέτα;

— Οὔτε.

— Λέγε λοιπόν, δὲν θὰ τελειώσω ἂν ὀνοματίσω ὄλαις ταῖς κοπέλαις τοῦ χωριοῦ.

Ἄλλ' ὁ Γερμανός νεύσας τὴν κεφαλὴν δὲν ἀπεκρίνετο.

— Ἄς εἶναι, Γερμανέ, εἶπεν ἡ Μαυρίκινα, σ' ἀφίνω σήμερα ἦσυχος. Ἄβριο ἴσως ἀνοίξῃς σ' ἐμὲ ἢ στὴ νύφη μου τὴν καρδιά σου.

Καὶ ἐγερθεῖσα ἔλαβε τὸ κἀνύστρον καὶ μετέβη ν' ἀπλώσῃ τὰ πανικά εἰς τὰ χαμόκλαδα. Ἄλλ' ὅπως τὰ τέκνα τότε λαμβάνουσιν ἀπόφασιν, ὅτε βλέπουσιν ὅτι οὐδεὶς πλέον προσέχει εἰς αὐτά, οὕτω καὶ ὁ Γερμανός ἠκολούθησε κατόπιν τῆς γραιάς καὶ ὠνόμασε τὴν Μαρίαν τῆς Γιλέτας.

Ἐξεπλάγη μεγάλως ἡ Μαυρίκινα ἀκούσασα τὸ ὄνομα ἐκεῖνο. Μόνον τῆς κόρης αὐτῆς τὸ ὄνομα δὲν εἶχεν ἔλθει εἰς τὸν νοῦν τῆς· ἀλλ' ἴνα μὴ λυπήσῃ τὸν Γερμανόν, οὐδὲ ἀνεκραύγασεν, οὐδὲ ἀπέδειξε τὴν ἐκπληξίν τῆς. Ἰδοῦσα δὲ ὅτι ἡ σιωπὴ τῆς τὸν ἐλύπει, τῷ ἔτεινε τὸ κἀνύστρον καὶ εἶπε·

— Ἐλα, Γερμανέ, καὶ μὲ τοῦτο πρέπει νὰ μὴ μὲ βοηθήσῃς ν' ἀπλώσω; Πάρ' αὐτό. Ἐσκέφθηκες καλὰ; ἀποφάσεις γαυτὸ ποῦ εἶπες;

— Ἄ! μητέρα, δὲν εἶναι στὸ χέρι μου ν' ἀποφασίσω, ἡ Μαρία δὲν θέλει νὰ μ' ἀκούσῃ. Θὰ γιὰ τρευθῶ, ἂν μὴ μωρέσω.

— Κι' ἂν δὲν μωρέσῃς;

— Ὅλα ἔχουν ἓνα τέλος... ὅταν τ' ἄλογο εἶναι πολὺ φορτωμένο, πέφτει· τὸ βῆδι ὅταν δὲν τρώγῃ πεθαίνει.

— Θὰ πῆ λοιπόν ὅτι καὶ σὺ θ' ἀποθάνῃς, ἂν δὲν πάρῃς τὴ Μαρία; ὁ Θεὸς φυλάξῃ, Γερμανέ, ὅταν ἐσὺ δὲν ἔχεις θάρρος, σημαίνει πῶς αἰσθάνεσαι ὅσα λέγεις. Θὰ μὲ ὑποσχεθῆς πῶς μιὰ ἐβδομάδα θὰ σταθῆς ἦσυχος, δὲν θὰ πικραίνεσαι, θὰ τρώγῃς, θὰ κοιμᾶσαι, καὶ θὰ ἦσαι χαρούμενος ὡς πρῶτα. Ἐγὼ θὰ ὀμιλήσω τοῦ γέρου, κι' ἂν πάρω τὴ γνώμη του, θὰ ζητήσῃς νὰ γνωρίσῃς τότε τὴν ιδέα τῆς κοπέλλας.

Ὁ Γερμανός ἔδωκε τὴν ζητηθεῖσαν ὑπόσχεσιν καὶ ἡ ἐβδομάς παρήλθε, χωρὶς νὰ ὀμιλήσῃ αὐτῇ κατ' ἴδιαν ὁ Μαυρίκος. Καὶ προσεπάθει μὲν ὁ γεωργός νὰ φαίνεται ἦσυχος, ἀλλ' ἦτο ὡχρότερος καὶ ἔτι πλέον περίλυπος.

Τέλος, τὴν πρωίαν τῆς Κυριακῆς, μετὰ τὴν ἀπόλυσιν τῆς Ἐκκλησίας, ἡ πενθερά του τὸν ἠρώτησεν ἂν ἐξηγήθῃ μετὰ τῆς Μαρίας.

— Διόλου, ἀπεκρίθη, δὲν τῆς μίλησα κἀν.

— Πῶς λοιπόν θέλεις νὰ τὴν καταπέισῃς, ἀφοῦ δὲν τὴν μιλᾷς;

— Μιὰ μόνη φορὰ ἐλαλήσαμε μαζῇ, ὡς ἡμα-

στε στοὺς φουρούς. Ἀπὸ τότε δὲν τὴν μίλησα ἄλλο. Ἡ ἄρνησίς τῆς μ' ἐπίκρανε τόσο πολὺ, ποῦ τὸ ἔχω καλῆτερα νὰ μὴν τὴν ἀκούσω νὰ λέγῃ πῶς δὲν μ' ἀγαπᾷ.

— Λοιπόν, υἱέ μου, τώρα πρέπει νὰ τὴν μιλῆσῃς· ὁ γέρος σου δίδει τὴν ἄδεια. Ἐλα, ἀποφάσισε, τὸ θέλω, γιατί δὲν μπορεῖς νὰ μένῃς σ' αὐτὴ τὴν ἀμφιβολία.

Ὁ Γερμανός ὑπήκουσε, καὶ μετέβη εἰς τῆς γραιάς Γιλέτας, νεύων κάτω τὴν κεφαλὴν καὶ ἀμνηστων. Ἡ Μαρία ἐκάθητο μόνη εἰς τὴν παρεστίαν (\*), καὶ ἦτο τοσοῦτον σύννους, ὥστε δὲν ἐνόησεν εἰσελθόντα τὸν Γερμανόν. Ὅτε δὲ τὸν εἶδεν ἐμπρός τῆς, ἀνεπήδησεν ἐπὶ τῆς ἐδρας τῆς καὶ κατεκοκκίνισε.

— Μαριγούλα, εἶπε καθεσθεις πλησίον τῆς, σὲ δυσαρρεστῶ, τὸ ξέρω, μὲ τὴν παρουσία μου, ἀλλ' ὁ γέρος καὶ ἡ γρηὴ θέλουν νὰ σὲ μιλῆσω καὶ νὰ σὲ παρακαλέσω νὰ μὲ πάρῃς ἄνδρα. Ἐσὺ δὲν τὸ θέλεις; τί;

— Γερμανέ, ἀπεκρίθη ἡ Μαρία, βέβαια λοιπόν μ' ἀγαπᾷς;

— Σὲ κακοκαρδιζῶ μ' αὐτό, τὸ γνωρίζω, πλὴν δὲν φταίω γῶ. Ἐλα, Μαρία, κύτταξέ με· εἶμαι ἄσχημος ὡς τὸ διάβολο;

— Ὅχι, Γερμανέ, ἀπεκρίθη μειδιῶσα, εἶσαι ὡραιότερος ἀπὸ ἐμὲ.

— Μὴ μὲ περιπαίζῃς, πλὴν κύττα, οὔτε τρίχα, οὔτε δόντι μὲ λείπει ἀκόμη, τὰ μάτια μου σὲ λέγουν πόσον σ' ἀγαπῶ. Κύτταξέ με στὰ μάτια, νὰν τὸ δῆς γραμμένο.

Ἡ Μαρία ἠτένισε τὸν Γερμανόν εἰς τοὺς ὀρθαλμούς μετὰ τῆς συνήθους παιδαριώδους ἀφελείας τῆς, καὶ ἔπειτα, στρέψασα τὴν κεφαλὴν ἤρχισε νὰ τρέμῃ.

— Ἄ, Θεέ μου! σὲ προξενῶ φόβον, εἶπεν ὁ Γερμανός· μὲ βλέπεις σὰ νᾶμουν ὁ ἐνοικιαστής ἀπὸ ταῖς φτελίας; Μὴ φοβάσαι, Μαρία, σὲ παρακαλῶ. Ἐγὼ δὲν θὰ σὲ πῶ ἀχρεῖους λόγους... Θέλεις νὰ φύγω γιὰ νὰ ἠσυχάσῃς;

Ἡ Μαρία ἔτεινε τὴν χεῖρά τῆς εἰς τὸν γεωργόν, ἀλλὰ χωρὶς νὰ προφέρῃ λέξιν ἢ κᾶν νὰ ἀνορθώσῃ τὴν κεφαλὴν, τὴν ὁποίαν εἶχεν ἐστραμμένην πρὸς τὴν ἐστίαν.

— Καταλαβαίνω, εἶπεν ὁ Γερμανός, μὲ συμπονεῖς, εἶσαι καλὴ, θλίβεσαι νὰ μὲ κάμῃς κακότυχο, πλὴν δὲν μπορεῖς νὰ μ' ἀγαπᾷς;

— Γιατί μὲ λὲς αὐτά, Γερμανέ, ἀπεκρίθη τέλος ἡ Μαρία. Θέλεις λοιπόν νὰ μὲ κάμῃς νὰ κλάψω;

— Καλὴ μου Μαρία, τὸ γνωρίζω, ἔχεις καλὴ καρδιά, πλὴν δὲν μ' ἀγαπᾷς, καὶ κρύβεις τὸ πρόσωπό σου γιὰ νὰ μὴν ἰδῶ τὴν ἀποστροφή σου. Κ' ἐγὼ, δὲν τολμᾶω νὰ σὲ σφίξω οὔτε τὸ χέρι... Ἄ! Μαριγούλα!...

Καὶ ὁ ταλαίπωρος Γερμανός ἐξηκολούθη ὀμιλῶν οὔτως ἐπὶ πολλὸν ὥραν, καὶ λέγων τὰ ὑπὲρ τῆς νέας

(\*) Λέξις ἐπιλεγμένη εἰς Κῶντρα καὶ σημερινῶς, πλησίον τῆς ἐστίας, τοῦ πυρός.

κισθήματα καὶ παθήματα του, ἐνῶ ἡ Μαρία ἔτρεμε πάντοτε. Ἀφῆνης ἐστράφη, τὰ δάκρυά τῆς ἐπλημμύριζον τὸ πρόσωπόν τῆς καὶ παρετήρησε τὸν Γερμανόν μὲ ἦθος ἐπιπλήξεως. Ὁ δυστυχὴς γεωργός ἐνόμισεν ὅτι τετέλεσται, καὶ χωρὶς νὰ περιμείνῃ τὴν καταδίκην του ἠγέρθη ν' ἀναχωρήσῃ. Ἄλλ' ἡ κόρη τὸν ἐσταμάτησε, τὸν ἐνηγκαλίσθη κρύπτουσα τὸ πρόσωπόν τῆς ἐπὶ τοῦ στήθους τῆς, καὶ

— Γερμανέ, εἶπεν ὀλολύζουσα, δὲν ἐμάντευσεσ, λοιπόν πῶς σ' ἀγαπῶ;

Ὁ Γερμανός θὰ ἔχανε τὸν νοῦν του ἐὰν τὴν στιγμὴν ἐκεῖνην δὲν εἰσῆρχετο εἰς τὴν καλύβην ὁ υἱός του ἔφιππος ἐπὶ καλάμῃς μετὰ τῆς ἀδελφῆς του, καὶ δὲν τὸν ἐπανέφερεν εἰς ἐαυτόν. Τὸν ἀνήγειρεν εἰς τὰς ἀγκάλας του καὶ θέτων αὐτόν εἰς τὰς ἀγκάλας τῆς μνηστῆς του,

— Ἰδέ, εἶπεν, ἰδέ πόσους εὐτυχεῖς ἔκαμες, μὲ τὴν ἀγάπην σου!

## ΠΕΡΙ ΤΟΥ

## ΥΠΕΡΑΤΛΑΝΤΕΙΟΥ ΤΗΛΕΓΡΑΦΟΥ.

— 000 —

Ὁ οὕτω ὀνομασθεὶς παρὰ τῶν Εὐρωπαίων ὑποβρύχιος ἠλεκτρικὸς τηλεγράφος, περὶ οὗ ὀλίγα τινα εἴπομεν ἐν τῷ προηγουμένῳ φυλλαδίῳ, κατασταθεὶς ἐσχάτως μετὰ πολλὰς περιπετειάς, εἰς ὧν μία ὑπῆρξε καὶ ὁ κίνδυνος τοῦ νὰ κατακοπῇ ἀπὸ φάλαιναν, ἤρχισε νὰ μεταδίδῃ εἰδήσεις ἀπὸ τῆς Εὐρώπης εἰς τὴν Ἀμερικὴν, καὶ ἀπὸ ταύτης εἰς ἐκεῖνην. Ὡς λεπτομερέστερον περιέγραψε ("Ὁρα φυλλ. 166 Πανδ. σελ. 323) τὰ περὶ τοῦ τηλεγράφου τούτου ὁ ἐν Νεοεβδόρῳκῳ ἡμέτερος Δ. Ν. Μπόττας, ὁ τηλεγράφος οὗτος διατρέχων ἀπόστασιν 1600 μιλίων, ἔχει τὴν μίαν μὲν ἄκρην ἐν τῷ ἐξωτέρῳ τῆς Ἰρλανδίας ἀκρωτηρίῳ τῷ καλουμένῳ Βαλέντιον, τὴν ἑτέραν δὲ εἰς τὴν Νέαν Γῆν, νῆσον τῆς Ἀρκτικής Ἀμερικῆς.

Κοινοποιήσας τις γενομένη πρὸ ἐνὸς μηνὸς ἐκ τῆς Νέας Γῆς τὴν 8 ὥραν καὶ 3/4 μετὰ μεσημβρίαν, καθ' ὥραν δηλαδὴ ὅτε γίνονται εἰσέτι ὑποθέσεις, ἔφθασε μὲν ἐν ἀκαρεῖ εἰς Ἰρλανδίαν, ἀλλὰ τὴν 11 ὥραν καὶ ἐν τέταρτον τῆς νυκτός. Ἡ διαφορὰ αὕτη φαίνεται κατὰ πρῶτον παράδοξος· πῶς δηλαδὴ ἀφοῦ ἡ κοινοποιήσας ἐφθασεν ἅμα σταλεῖσα, παρήλθον τόσαι ὥραι.

Τῆς ἀπορίας ταύτης τὴν λύσιν προλαβούσα ἔδωκεν ἡ Πανδώρα ἐν τῷ ἀνωτέρῳ προμνημονευθέντι φυλλαδίῳ. Ἡ Ἀμερικὴ καίτι δυτικώτερον τῆς Μεγάλης Βρετανίας· καὶ ἐπειδὴ ὁ ἥλιος ἀνατέλλων διατρέχει, ὡς γνωστόν, ἀλληλοδιαδόμενος πάντας τοὺς μεσημβρινούς τῆς ὑδρογείου σφαιρας, ἡ πολιτικὴ ἢ ἀστρονομικὴ ἡμέρα δὲν ἀρχεται πανταχοῦ συγχρόνως. Εὐκόλως ἄρα ἐννοοῦμεν ὅτι μέρος τῆς Εὐρωπαϊκῆς νυκτός, εἶναι ἡμέρα ἐν τῇ

Ἀμερικῇ, διότι ὁ ἥλιος ἀνατέλλει βραδύτερον εἰς τὸ ἄλλο ἡμισφαίριον.

Περὶ τούτων ὁ Μηνύτωρ τῶν Παρισίων δίδει ἐξηγήσεις τινάς, τὰς ὁποίας καὶ ἡμεῖς δημοσιεύομεν ὡς περιέργους καὶ ἀναγκαίας.

α . . . . Ἐπειδὴ μετὰ τῶν ὠρολογίων τοῦ Βαλεντίου καὶ τῆς Νέας Γῆς ὑπάρχει διαφορὰ δύο ὥρων καὶ 45 περιῶπου λεπτῶν, ὅτε ἐστάλη εἰς Ἰρλανδίαν ἡ κοινοποιήσας, τὰ μὲν ὠρολόγια τῆς Νέας Γῆς ἐσήμεινον ὥραν ὀγδόην καὶ 25 λεπτά, τὰ δὲ τοῦ Βαλεντίου ὥραν ἐνδεκάτην καὶ 15 λεπτά. Καὶ σημειωτέον ὅτι ἡ διαφορὰ αὕτη εἶναι ἡ ἐλαγίστη μετὰ τῶν ὠρολογίων τῶν δύο ἡμισφαιρίων, διότι τὰ δύο μέρη εἰς ἃ ἀποπερατοῦται ὁ τηλεγράφος εἶναι τὰ πλησιέστερα πρὸς ἀλλήλα παντὸς ἄλλου.

Ἐὰν τὴν γῆνιν σφαῖραν περιεζώνωμε μετὰ τὸν ἠλεκτρικὸν βῆμα ἠθελε περιτρέχει αὐτὴν ἐντὸς ἐνὸς δευτερολέπτου, καὶ ἔτι ὀλιγώτερον ἡ συγκοινωνία ἄρα μετὰ τῶν μᾶλλον ἀπεχόντων τόπων ἠθελεν εἶσθαι ἀκαριαία. Ἡ ταχύτης δὲ αὕτη ὑπερβαίνει καταπλὺ καὶ αὐτὴν τὴν τοῦ ἡλίου, ἔχοντος ἀνάγκην 24 ὥρων ἵνα περιέλθῃ τὸν ἡμέτερον πλανήτην.

Ἡ ὥρα δὲν εἶναι ποτὲ ἡ αὐτὴ εἰς δύο μέρη κείμενα ὑπὸ διαφόρους μεσημβρινούς, ὅσα πλησίον καὶ ἂν κεῖνται πρὸς ἀλλήλα· ἰδοῦ δὲ παράδειγμα· τὸ Πάνθηον, ὡς γνωστόν, καίτι πλησίον τοῦ ἀστεροσκοπείου, καὶ μάλιστα κατὰ πλάτος ἀπέχει πλέον ἢ κατὰ μήκος. Ὁ μὲν μεσημβρινός τοῦ ἀστεροσκοπείου διαβαίνει πλησίον τοῦ παλατιοῦ Λουζαμβούργου, ὁ δὲ τοῦ Πανθίου μόλις ὀλίγας ἑκατοσταίας μέτρων ἀπέχει τοῦ παλατιοῦ τούτου. Καὶ ὅμως, εἰ καὶ πλησιέστατοι πρὸς ἀλλήλους οἱ δύο οὗτοι μεσημβρινοὶ, ἡ ὥρα τοῦ Πανθίου κειμένου πρὸς ἀνατολὰς διαφέρει ἐπαισθητῶς τῆς ὥρας τοῦ ἀστεροσκοπείου κειμένου πρὸς δυσμὰς· ἦτοι, ὅτε εἰς τὸ ἀστεροσκοπεῖον ἡ ὥρα εἶναι δωδεκάτη, εἰς τὸ Πάνθηον εἶναι δωδεκάτη καὶ δύο δευτερόλεπτα.

Ἐἰς τὰς Βερσαλλίας, κειμένας 20 χιλιομέτρα πρὸς δυσμὰς τῶν Παρισίων, ἡ ὥρα ὑστερίζει πλέον τῶν 50 δευτερολέπτων τῆς ἡμετέρας.

Τὸ Γρενόβικον (\*) οὗ τινος τὸν μεσημβρινὸν οὐ μόνον οἱ Ἄγγλοι ἀλλὰ καὶ ἄλλα ἔθνη ὁμολογοῦσιν ἀλάνθαστον, κείμενον 2 βηθμούς καὶ 20 λεπτά μήκους πρὸς δυσμὰς τῶν Παρισίων, ὑστερίζει ὡς πρὸς τὴν ὥραν ἐννέα λεπτά καὶ 22 δευτερόλεπτα τῆς ὥρας τῆς πόλεως ταύτης. Ἡ Γεσοκρίβη (Brest), ἡ τελευταία τῶν δυτικῶν πόλεων τῆς Γαλλίας, καίτι 7 βηθμούς μήκους πρὸς δυσμὰς τοῦ ἀστεροσκοπείου τῶν Παρισίων, καὶ ὑστερίζει κατὰ τὴν ὥραν 27 λεπτά.

(\*) ΣΗΜ. ΠΑΝΔ. Greenwich, πόλις ἀξιολογὸς τῆς Ἀγγλίας ἐπὶ τῆς δεξιᾶς ἐκδοῦς τοῦ Ταμείου, ἐν ἣ καὶ τὸ κατώστημα τῶν ναυτικῶν ἀπομείνων καὶ ὁ πρῶτος τῶν Ἀγγλῶν μεσημβρινός, μεσημβρινός ὀλίγιος εἰς τὴν Ἑλλάδα, διότι κατ' αὐτὴν ἐκαρπύθη ἡ γραμμὴ τῶν ἡμετέρων ὀρίων.



» Εάν λοιπόν μεταξύ τσοσούτω μικρῶν ἀποστάσεων ὑπάρχει τοιαύτη διαφορά, ἀνάγκη νὰ ὀρίσωμεν ἀκριβῶς τὰς ὥρας τῆς μεταξύ τῶν πόλεων τῶν δύο ἡμισφαιρίων ἀνταποκρίσεως, ἵνα μή, γινομένη παρακλίρωσις, διαταράσῃ τὰς ἐξέσεις τῶν κατοίκων αὐτῶν. Ὁ ἔμπορος τοῦ Νεοβοράκου ἢ τῆς Νέας Αὐρηλίας ὅπου εἶναι ἡμέρα ἐνῶ πρὸ ἡμῶν ἢ νύξ εἶναι προκωρωμένη, δὲν πρέπει νὰ ὑποχρεοῖ τὸν ἐν Παρισίους ἢ ἐν Λονδίῳ ἀνταποκριτὴν αὐτοῦ νὰ ἀγρυπνῇ πρὸς τὴν θύραν τοῦ τηλεγραφικοῦ πρακτωρείου ὅπως λάβῃ τὴν κοινοποίησιν τὴν ὁποίαν περιμένει καὶ ἀποκριθῇ.

» Τὰ ὁρολόγια τοῦ Νεοβοράκου κειμένου περὶ τὸν 76 βαθμῶν μῆκους πρὸς δυσμὰς τῶν Παρισίων. ὑπερῖζουσι κατὰ πέντε ὥρας καὶ ἐπέκεινα τῶν ἡμετέρων διό, ὅταν ἡμεῖς ἔχωμεν 10 ὥραν, δηλαδὴ τὴν ὥραν ἐκείνην καθ' ἣν ἀρχοῦνται αἱ ὑποθέσεις, εἰς τὴν πόλιν ἐκείνην τῆς Ἀμερικῆς ἔχουσι 5 ὥραν, δηλαδὴ τὴν ὥραν καθ' ἣν κοιμῶνται εἰσέτι ὕπνον βαθύτατον. Ὅταν εἰς Νεοβοράκον ἐγείρῳνται τῆς κλίνης, εἰς Παρισίους ἔχομεν μεσημβρίαν ὅταν ἡμεῖς γενομένην περὶ τὴν πέμπτην ὥραν, οἱ ἐν Νεοβοράκῳ προγεύονται, καὶ ὅταν οὗτοι προγεύονται ἡμεῖς κοιμώμεθα.

» Εἰς τὴν Νέαν Αὐρηλίαν κειμένην ἔτι δυτικώτερον, ἢ διαφορά πρὸς ἡμᾶς εἶναι ἐξ ὥρων καὶ 10 λεπτῶν, πλέον δηλαδὴ τοῦ ἐνὸς τετάρτου τῆς ἡμέρας. Ὅθεν, κοινοποιήσῃς στελλομένη ἐξ ὑποθέσεως ἐκ Παρισίων διὰ τοῦ τηλεγράφου τὴν τρίτην πρωϊνὴν ὥραν τῆς 15 Αὐγούστου, θέλει φθάσει ἐκεῖ τὴν ἐνάτην νυκτερινὴν ὥραν τῆς 14 Αὐγούστου, καὶ τὰνάπαλιν. Εάν στείλωμεν ἐξ Ἑυρώπης εἰδήσεις χρονολογούμενας τὴν πρώτην, δευτέραν, τρίτην, κλ. ὥραν τῆς αὐτῆς τῆς πρώτης τοῦ μηνὸς ἢ τοῦ ἔτους, θέλουσι φθάσει εἰς Ἀμερικὴν τὴν τελευταίαν ἐσπέραν τοῦ μηνὸς ἢ τοῦ λήξαντος ἡδὲ ἔτους. Εάν ὁ ἔμπορος τῆς Ἑυρώπης θέλει νὰ φθάσῃ ἢ κοινοποιήσῃς του εἰς τὴν Νέαν Αὐρηλίαν τὸ πρῶτ, ὅτε ἐνεργοῦνται αἱ ὑποθέσεις εἰς τὰ θερμὰ κλίματα, πρέπει νὰ στείλῃ αὐτὴν περὶ μεσημβρίαν. Ἡ κοινοποιήσῃς ἢ στελλομένη ἐντεῦθεν τὴν 10 ὥραν τῆς νυκτός, θέλει φθάσει ἐκεῖ τὴν 4 μετὰ μεσημβρίαν ὅτε μετριάζομεν τοῦ καύσανος ἐπαναλαμβάνονται αἱ ὑποθέσεις.

» Καθὸ ἐπιχειρηματίαι οἱ Ἀμερικανοὶ θέλουσι βεβαίως συνενώσῃς δι' ἠλεκτρικοῦ τηλεγράφου καὶ τὸν Εἰρηνικὸν ὠκεανὸν μετὰ τοῦ Ἀτλαντικοῦ καὶ τὸ Νεοβοράκον μετὰ τοῦ Ἀγίου Φραγκίσκου τῆς Καλλιφορνίας. Ὁ Ἅγ. Φραγκίσκος, κείμενος 128 βαθμοῦς μῆκους πρὸς δυσμὰς τῶν Παρισίων, ὑπερῖζει ὡς πρὸς τὸν χρόνον ἄκτῶ ὥρας καὶ 20 λεπτά. Ἄρα ἢ ἡμετέρα νύξ εἶναι ἐκεῖ κατὰ μέγα μέρος ἡμέρα, καὶ ἢ νύξ αὐτῶν ἡμέρα ἐν Παρισίους.

» Τὸν χειμῶνα, ὅτε μόλις τὴν 7 ὥραν τῆς πρωΐας φαίνεται φῶς, εἰς τὴν Καλλιφορνίαν ἢ ὥρα εἶναι 10 1/2 τῆς νυκτός. Εἰς τὸν Ἅγ. Φραγκίσκον ἐτοιμάζονται νὰ κοιμηθῶσιν ὅταν εἰς Παρισίους γίνεσθαι ἡμέρα. Ὁ καταλλήλοτερος ἄρα χρόνος τῆς

παρ' ἡμῶν εἰς Καλλιφορνίαν ἀποστολῆς κοινοποιήσεων εἶναι ὁ μεταξύ τῆς 4 καὶ 8 τὸ ἐσπέρας, ὡς ἀντιστοιχῶν πρὸς τὴν πρωϊὰν ἐκείνης.

» Ἐπάρχει καὶ μέρος τοῦ Εἰρηνικοῦ ὠκεανοῦ ὅπου εἶναι μεσονύκτιον ὅταν ἡμεῖς ἔχωμεν μεσημβρίαν· τούτο δὲ εἶναι τὸ μεταξύ τοῦ στενοῦ Βέγγριν πρὸς βορρᾶν καὶ τῆς Νέας Ζελανδίας πρὸς νότον. Ἀπέχει δὲ ἡμῶν 180 βαθμοῦς μῆκους, καὶ τὸ μέρος τοῦτο ὀνομάζομεν γῆν ἀντιπόδων· ἀλλὰ μετὰ τὴν ταύτην καὶ τῆς Ἑυρώπης δὲν πρόκειται ἐπὶ τοῦ παρόντος νὰ συστηθῇ τηλεγραφος. »

Ἀλλὰ μόλις ἐγένετο ἡ σύστασις τοῦ τεραστείου τούτου τηλεγράφου, καὶ ἰδοὺ ἄλλος τις ἐκ Πεδεμοντίου, τὸ ὄνομα Βονέλλης, προτείνει νῆν ἐφεύρσιν, καθ' ἣν ἢ κοινοποιήσῃς δὲν θέλει ἐπαναλαμβάνεσθαι ἀπλῶς ὡς σήμερον, ἀλλὰ καὶ αὐτοὶ οἱ χαρκατῆρες τῆς χειρὸς τοῦ ἐπιστέλλοντος θέλουσιν ἀντιγράφεσθαι παρομοιωτύπως. Περιεργότατον δὲ εἶναι ὅτι, κατὰ τὸν Κ. Βονέλλην, ὁ τηλεγράφος αὐτοῦ θέλει ἀνατυπῶναι καὶ τὰς ἐφημερίδας αὐτὰς καὶ τὰ λοιπὰ ἐντυπα. Τί γενήσεται λοιπὸν τότε ἢ Πανδώρα, παραδείγματος χάριν, ἐν ἢ Βονέλλης τηλεγράφος τῶν Ἀθηνῶν, διότι ὑποθέτομεν ὅτι καὶ ἐνταῦθα θέλει συστηθῇ τοιοῦτος ὅπως ἐσυστήθη καὶ ὁ πρὸ αὐτοῦ, ἀνατυπῶν ἑαυτὴν ἀκαριαίως καὶ πωλεῖ ἀντὶ ὀλίγων ὀβολῶν;

## Ο Λ Υ Μ Π Ι Α.

—οοο—

Ὁ ἐν Βουκουρεστίους Κ. Ἀναγνώστης Ζάππας, εἰς τῶν ἀγωνισθέντων στρατιωτικῶς ἐν Ἑλλάδι κατὰ τὴν ὑπὲρ τῆς ἀνεξαρτησίας ἐπανάστασιν, ἀφιέρωσεν εἰς τὸ ἔθνος τὰ κέρδη καὶ τὸν τόκον τετρακοσίων μετοχῶν, πρὸς δὲ καὶ τρισχίλια αὐστριακὰ φλωρία ἢτοι δραχ. περίπου 40 χιλιάδας εἰς σύστασιν καὶ συντήρησιν Ὀλυμπίων. Ὅποια δὲ ἔσονται τὰ Ὀλύμπια γίνεσθαι δῆλον ἐκ τῆς κατωτέρω περιλήψεως τοῦ ἐπὶ τούτῳ ἐκδοθέντος Βασιλικοῦ διατάγματος.

Διὰ τῆς συστάσεως ταύτης ὁ Κ. Ζάππας εὐεργετῆ τὴν πατρίδα· διότι τὰς τέχνας, τὴν βιομηχανίαν καὶ τὴν γεωργίαν δὲν προάγουσι τόσον τὰ σχολεῖα, ὅσον ἢ ἐνίσχυσις ἢ διδομένη διὰ βραβείων καὶ ἀμοιβῶν· μάρτυρα ἔχομεν αὐτὸν τὸν ποιητικὸν διαγωνισμὸν. Πρὸ τῆς συστάσεως αὐτοῦ δύο ἢ τρεῖς ἦσαν γνωστοὶ ὡς ποιηταὶ παρ' ἡμῶν· ἀλλὰ μετ' αὐτὴν ἀνεφάνησαν καὶ ἄλλοι οὐχὶ ἀδόκιμοι. Ἡ βράβεισις εἶναι κέντρον τῆς φιλοτιμίας, καὶ ἐπομένως ὄργανον ἐκ τῶν καταλληλοτάτων βελτιώσεως καὶ προόδου. Συγχαιρόντες ἄρα ἀπὸ καρδίας τὸν Κ. Ζάππαν διὰ τὴν τσοσούτῳ συνετὴν καὶ ἐπωφελῆ χρῆσιν τοῦ πλοῦτου αὐτοῦ, εὐχόμεθα νὰ γίνωσιν καὶ ἄλλων διαγωνισμῶν συστάσεις, καὶ μάλιστα διαγωνισμοῦ πρόθεσιν ἔχοντος τὴν βράβεισιν

τῆς χρηστοθείας, ὅπως ἐν τῇ Γαλλίᾳ τὸ καλούμενον prix Monthyon. Τοιοῦτου διαγωνισμοῦ ἔχομεν μεγίστην ἀνάγκην.

Ἰδοὺ ἢ περιλήψῃς τοῦ περὶ Ὀλυμπίων διατάγματος:

α Εἰς τὰ Ὀλύμπια τελούμενα ἀνὰ πᾶσαν τετραετίαν, θέλουσι παρίστασθαι πάντα τὰ προϊόντα τῆς ἑλληνικῆς ἐνεργείας καὶ ἰδίως τὰ τῆς βιομηχανίας, τῆς γεωργίας καὶ τῆς κτηνοτροφίας. Ἡ διεϋθύνσις καὶ ἐπιστάσις αὐτῶν ἀντιτίθεται εἰς τὴν παρὰ τῷ ὑπουργεῖῳ τῶν ἐσωτερικῶν ἐπιτροπῆν τὴν ἐπὶ τῆς ἐμφυχώσεως τῆς ἐθνικῆς βιομηχανίας, εἰς ἣν θέλουσι προστιθεσθαι ἐκάστοτε ἐπὶ τούτῳ τέσσαρα ἄλλα μέλη, ἐκλεγόμενα παρὰ τοῦ ὑπουργεῖου τῶν ἐσωτερικῶν. Ἡ ἐπιτροπὴ αὕτη, ἢς θέλει προεδρεύει ὁ ἐπὶ τῶν ἐσωτερικῶν ὑπουργός, δι' ἐκάστοτε ἐκδιδομένου προγράμματός τῆς θέλει κανονίζει τὰ καθήκοντα τῆς τελέσεως τῶν Ὀλυμπίων. Καὶ ἰδιαίτερον μὲν διατάξῃς ἐκδοθῆσονται περὶ τῆς παραδοχῆς τῶν ἑλληνικῶν προϊόντων, ἄτινα ὑπόκεινται εἰς ἐκζύμωσιν ἢ ἀνάφλεξιν, ἰδιαίτερον δὲ αἰθουσαι προσδιορισθῆσονται ἐν τῷ καταστήματι τῆς ἐκθέσεως διὰ τὰς ἐκ τῆς ἀλλοδαπῆς εἰσαγόμενας μηχανὰς πρὸς τελειοποίησιν τῆς βιομηχανίας καὶ τῆς γεωργίας.

» Ἐπιτροπαὶ κατ' ἐπαρχίας διοριζόμεναι ὑπὸ τῶν νομαρχῶν θέλουσιν ἐπιμελεῖσθαι, ὑπὸ τὴν προεδρίαν τῶν ἐκασταχοῦ Διοικητικῶν Ἀρχῶν, τὰ περὶ τῶν Ὀλυμπίων, προεξετάζουσαι ἐπιτοπίως τὰ σταλησόμενα προϊόντα, κατὰ τὰς διατάξεις τοῦ ἐκδοθησομένου κανονισμοῦ.

» Τὰ ἐν τοῖς Ὀλύμπιοις ἐκτεθησόμενα θέλουσι κρῖνεσθαι ὑπὸ τῶν Ἑλληνοδικῶν, ἢτοι τριμελῶν εἰδικῶν ἐπιτροπῶν διοριζομένων ὑπὸ τοῦ ἐπὶ τῶν ἐσωτερικῶν ὑπουργοῦ ἐπὶ προτάσει τῆς ἐπιτροπῆς τῆς βιομηχανίας, καὶ προσλαμβανουσῶν κατὰ τὴν ἀνάγκην καὶ ἀνὰ δύο εἰδικούς ἀνδρας πρὸς τὴν ἐξέτασιν τῶν διαφόρων προϊόντων. Περὶ δὲ τὴν κρίσιν τῶν βραβευθησομένων προϊόντων οἱ ἑλληνοδίκαι θέλουσιν ἔχει ἰδιαίτερον ὑπ' ὄψιν μετὰ τῶν ἄλλων τὴν χρησιμότητα αὐτῶν, τὸ ὀλιγοδάπανον τῆς παραγωγῆς καὶ τὴν τελειότητά των.

» Οἱ ἀγῶνες θέλουσι διαίρεσθαι εἰς στεφανίτας καὶ Χρηματίτας. Ἐν τοῖς πρώτοις θέλουσιν ἀπονεμῆσθαι νομισματοσῆμα, κατὰ γέννη μὲν, χρυσᾶ Α. καὶ Β. τάξεως, διακρινόμενα κατὰ πάχος καὶ διάμετρον, κατ' εἶδη δὲ, ἐπίσης, δύο τάξεων, ἀργυρᾶ καὶ χαλκᾶ, καὶ ἔπινοι. Τὰ νομισματοσῆμα ταῦτα ἐπὶ τοῦ ἐνὸς μὲν μέρους θέλουσι φέρει τὴν Βασιλικὴν προτομὴν καὶ περὶ τῆς ὀθῶν Α. Βασιλεὺς τῆς Ἑλλάδος ἰδρυτῆς τῶν Ὀλυμπίων· ἐπὶ δὲ τοῦ ἑμπαλιν στέφανον καὶ ἐν τῷ μέσῳ τὰς λέξεις α Στέφανος Ὀλυμπιακός Α. ἢ Β. τάξεως. Ἀγαροθέτης Εὐαγγέλης Ζάππας. » Ὁ ἀριθμὸς τῶν ἀπονεμηθησομένων νομισματοσῆμων, κατὰ τὰς διαφόρους διαίρεσεις τῶν προϊόντων, θέλει ὀρίζεσθαι διὰ Β. διατάγματος ἐκδιδομένου κατὰ γνωμοδοτήσιν τῆς βιομηχανικῆς ἐπιτροπῆς, καὶ θέλει

γνωστοποιεῖσθαι διὰ τοῦ περὶ τῆς συγκροτήσεως τῶν Ὀλυμπίων περιοδικοῦ συγγράμματος. Τὰ νομισματοσῆμα θέλουσι συνοδεύεσθαι μετὰ διπλωμάτων ὑπογεγραμμένων ὑπὸ τοῦ ἐπὶ τῶν ἐσωτερικῶν ὑπουργοῦ, μνημονευόντων δὲ καὶ τοῦ ἀγωναθέτου.

» Ἐν τοῖς χρηματίταις ἀγῶσι δίδονται ἀνὰ δύο βραβεῖα, συνιστάμενα εἰς χρήματα.

» Τὰ Ὀλύμπια θέλουσι διαρκεῖ ἐκάστοτε ἀπὸ τῆς Α. Κυριακῆς· μέχρι τῆς τελευταίας τοῦ μηνὸς Ὀκτωβρίου. Ἡ πρώτη ἡμέρα τῶν Ὀλυμπίων θέλει ἀρχεσθαι ἀπὸ θρησκευτικῆς τελετῆς ὑπὲρ πάντων τῶν ὑπὲρ τῆς διανοητικῆς, ἢ ὑλικῆς προόδου τῆς Ἑλλάδος κληροδοτησάντων γενναίας συνδρομῆς, ἢ δὲ λοιπῆ ἡμέρα ἔσται Ἀκαδημαϊκὴ ἑορτὴ, καθ' ἣν θέλει ἀναγινώσκεσθαι ἐν τῇ Ἀκαδημίᾳ ὑπὸ τοῦ Γραμματέως αὐτῆς, μέχρι δὲ τῆς συστάσεως αὐτῆς, ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ ὑπὸ τινος πεπαιδευμένου ὑπὸ τῆς συγκλήτου, περιληπτικῆς ἐκθεσεὶς τῆς ἐπὶ τῶν τεσσάρων ἐτῶν τῆς Ὀλυμπιάδος γενομένης διανοητικῆς προόδου. Ἡ ἐκθεσις αὕτη θέλει μνημονεύει καὶ τῶν ἐν τῷ αὐτῷ διαστήματι δημοσιευθέντων ἀξίων λόγου συγγραμμάτων, ὡς καὶ τῶν βραβευθέντων διανοητικῶν ἀγωνισμάτων. Προσέτι δὲ θέλει βραβεύεσθαι τῇ ἡμέρᾳ ταύτῃ ἐκ τῆς δωρεᾶς τοῦ Κυρίου Εὐαγγέλη Ζάππα καὶ τι διανοητικὸν ἔργον δι' ἐκάστην Ὀλυμπιάδα ἀλληλοδιαδόχως ὑφ' ἐνὸς τῶν ἐπιστημονικῶν τῆς Ἀκαδημίας τμημάτων, ἢ μέχρι τῆς συστάσεως αὐτῆς ὑπὸ τῶν ἀντιστοιχοῦσῶν σχολῶν τοῦ Πανεπιστημίου πρὸς τετραετίας προκηρυττόμενον.

» Ἡ δευτέρα Κυριακὴ προσδιορίζεται εἰς βράβεισιν τῶν προϊόντων τῆς κτηνοτροφίας· ὁ ἀγὼν εἶναι στεφανίτης. Μετὰ δὲ τὴν μεσημβρίαν τελεσθήσεται ἵπποδρόμιον ἐγγωρίων ἵππων, ὁ δὲ ἀγὼν εἶναι χρηματίτης, καὶ τὸ μὲν πρῶτον τῶν βραβείων ἐκ δραχ. 500, τὸ δὲ δεύτερον ἐκ δραχ. 300.

» Ἡ τρίτη Κυριακὴ προσδιορίζεται εἰς βράβεισιν τῶν προϊόντων τῆς γεωργίας· ὁ ἀγὼν εἶναι στεφανίτης· μετὰ δὲ τὴν μεσημβρίαν πανηγυρισθῆσονται δημοτελεῖς γυμνικοὶ ἀγῶνες ἐν τῷ Σταδίῳ καταλλήλως διασκευασθησομένῳ· οὗτοι ἔσονται χρηματίται· τῶν δὲ βραβείων τὸ μὲν πρῶτον δι' ἑκάστον δραχ. 100, τὸ δὲ δεύτερον δραχ. 50, ἀμφοτέρω μετὰ κλάδου ἐλαίας.

» Ἡ τελευταία τῶν Ὀλυμπίων ἡμέρα ἔσται ἢ τῆς βραβεύσεως τῶν βιομηχανικῶν προϊόντων· ὁ ἀγὼν ἔσται στεφανίτης· τὴν δ' ἐσπέραν παρασταθήσεται ἐν τῷ Θεάτρῳ νέον τι δράμα, κατ' ἐκλογὴν τοῦ φιλολογικοῦ τμήματος τῆς Ἀκαδημίας, καὶ τελεσθήσονται μουσικαὶ συμφωνίαι ἑλληνικῆς συνθέσεως. Εἰς τὰς συνθέσεις ταύτας ἀπονεμηθήσονται βραβεῖα· ὁ δὲ ἀγὼν ἔσται στεφανίτης.

» Μετὰ τὸ τέλος τῶν Ὀλυμπίων, τὸ ὑπουργεῖον τῶν ἐσωτερικῶν, ἀφορῶν εἰς τὰς καταδειχθείσας ἀνάγκας τῶν κυριωτέρων ἐκασταχοῦ κλάδων τῆς βιομηχανίας, θέλει ἀναλόγως τῶν ἐνόητων πόρων μεταπέμπεσθαι τινὰς τῶν ἐμπειροτέρων παραγω-



γών και φροντίζει περί της διδασκαλίας αυτών, όπως τελειοποιούνται εις τὸ ἴδιον ἐπιτήδευμα.

» Ἡ πρώτη συγρότης τῶν Ὀλυμπίων θέλει τελεσθῆ τὴν πρώτην Κυριακὴν τοῦ Ὀκτωβρίου 1859· μετριοῦ δ' ἀνεγερθῆ ἰδιαίτερον κατάστημα, θέλει ἐνεργηθῆ αὐτὴ ἐν ταῖς αἰθούσαις τοῦ Σχολείου τῶν Τεχνῶν, κατασκευαζομένου καὶ τοῦ ἀνήκοντος παραρτήματος διὰ τὰ προϊόντα τῆς κτηνοτροφίας.

» Δι' ἰδιαίτερων κανονισμῶν ἐκάστοτε ἐκδοθησομένων παρὰ τοῦ ὑπουργείου τῶν Ἑσωτερικῶν ἐπὶ τῇ γνωμοδοτήσει τῆς ἐπὶ τῆς βιομηχανίας ἐπιτροπῆς, θέλουσι κενονίζεσθαι ἀναλόγως τῶν περιστάσεων τὰ περί τῆς προπαρασκευῆς καὶ τῆς ἐκτελέσεως τῶν Ὀλυμπίων.»

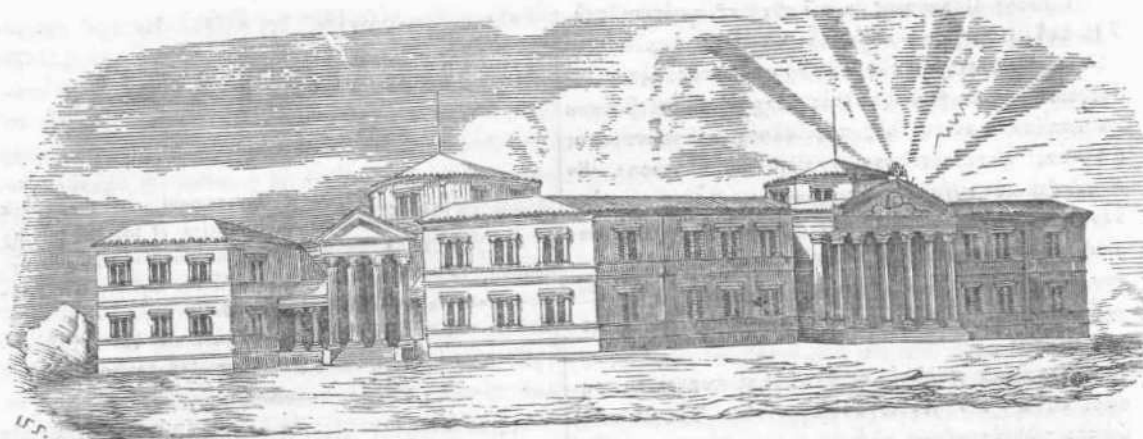
ΠΕΡΙ ΑΙΓΥΠΤΙΑΚΩΝ ΙΕΡΟΓΛΥΦΩΝ.

—ooo—

Εἰς διαφόρους ἀρχαίους ναοὺς, τύμβους καὶ ἄλλα μνημεῖα τῆς Αἰγύπτου ἀπντῶνται κηραραγμέναι καὶ ἐξωγραφημέναι εἰκόνες διαφόρων ἐμφύχων

τε καὶ ἀψύχων ὄντων, εἰτι δὲ καὶ διάφορα γεωμετρικὰ καὶ ἄλλα ἰδανικὰ σημεῖα, ἅτινα ἀποτελοῦσι σήμερον τὸ τῶν ἀρχαίων Αἰγυπτίων ἀλφάβητον. Καὶ τινες μὲν εἶναι σημαντικὰ φωνῶν, ὡς τὰ τοῦ ἡμετέρου ἀλφαβήτου στοιχεῖα, διὸ καὶ φωνητικὰ καλοῦνται τὰ δὲ πλεῖστα περιστάσιν ὀλοκλήρους ἰδέας, ὡς τὰ ἐμβλήματα, ὅθεν καὶ ἰδιογραφικὰ λέγονται· ὑπάρχουσιν ὅμως καὶ τινες, τὰ ὅποια ποτὲ μὲν ἐκλαμβάνονται ὡς φωνητικὰ, ἄλλοτε δὲ ὡς ἰδιογραφικὰ, κατὰ τὰς περιστάσεις δηλονότι, ἢ μᾶλλον τὰς διαφόρους ἐποχὰς καθ' ἃς ἦσαν ἐν χρῆσει. Ἐκ τῶν ἱερογλύφων τούτων ὁ Χαμπολιὼν κατατάττει 260 εἰς τὴν κατηγορίαν τῶν φωνητικῶν, ὁ δὲ Σαλβολίνης 303. Κατὰ δὲ τὸν Ἀψίον τὰ μᾶλλον ἐν χρῆσει τῶν σημείων τούτων, ὧν τὴν σημασίαν γνωρίζομεν νῦν κελῶς, εἶναι τὰ ἐν τῷ ἐπομένῳ πίνακι σημειούμενα, ἐξ ὧν τὰ μὲν τῆς πρώτης στήλης εἰσὶν ἰδιογραφικὰ, τὰ δὲ τῆς δευτέρας φωνητικὰ. Εἰς ἕκαστον δὲ τούτων σημειοῦται καὶ ἡ περισταμένη ἰδέα ἢ ἡ ἰσοδύναμος φωνή. Κάτωθεν δὲ τοῦ πίνακος προσετέθησαν αἱ ἐν Ῥοσσέττῃ κατὰ τὸ 1799 ἀνακαλυφθεῖσαι ἐπιγραφαί, αἵτινες ἐξηγημέναι οὖσαι καὶ εἰς ἑλληνικὴν γλῶσσαν ἐχρησίμευσαν εἰς τὸν Ἰούγγον καὶ Χαμπολιὼν πρὸς κατάληξιν οὐ μόνον τῶν περιεχομένων ἐν ταῖς εἰρη-

Ἥλιος . . . . . ☉	Ἄνθρωπος . . . . .	α.	Α
Σελήνη . . . . . ☾	Γυνή . . . . .	ε. ι.	Ε Ι
Κόσμος . . . . . ☼	Παῖς . . . . .	ο, ου.	Ο ΟΥ
Ζωή . . . . . ☙	Βασιλεὺς . . . . .	μ π.	Μ Π
Ἐπιμέλεια . . . . .	Βασίλισσα . . . . .	κ.	Κ
Ἔτος . . . . . ♄	Θεός . . . . .	τ.	Τ
Μῆν . . . . . ☾	Ἄμμων . . . . .	ρ, λ.	Ρ Λ
Νύξ . . . . . ☉	Σέθ . . . . .	μ.	Μ
Τετράπουν . . . . .	Θότ . . . . .	ν.	Ν
Φυτόν . . . . .	Πανύγχις . . . . .	π.	Π
Ζύθος . . . . .	Ἐπιδοκιμάζω . . . . .	σ.	Σ
Μέταλλον . . . . .	Ἐνέργεια δυνάμεις . . . . .	χ.	Χ
Ῥευστόν . . . . .	Ῥῆμα κινήσεως σημαντικόν.	φ.	Φ
Κατεργασμένος λίθος.	Φῦλον θῆλυ . . . . .	ε.	Ε
Οἰκησις . . . . .	Ἀριθμὸς πληθυντικός.	ζ.	Ζ
ΠΤΟΛΕΜΕΕΣ	ἦτοι	ΠΤΟΛΕΜΑΙΟΣ.	
ΜΠΡΕΝΚΣΤΠ	ἦτοι	ΒΕΡΕΝΙΚΗ.	



Ἑλληνικὸν Βουλευτήριον.

μέναις ἐπιγραφαῖς ἱερογλύφων, ἀλλὰ καὶ πάντων τῶν τοιαύτης φύσεως σχημάτων. Ἡ χρῆσις τῶν ψήφρων τούτων εἶναι ἀρχαιοτάτη, ὡς μαρτυροῦσιν οὐ μόνον τὰ ἐν τοῖς μνημείοις σωζόμενα σχήματα, ἀλλὰ καὶ τινες πάπυροι ἀνευρεθέντες ἐν Αἰγύπτῳ. καὶ σωζόμενοι νῦν ἐν τοῖς ἀρχαιολογικοῖς μουσείοις τῆς Εὐρώπης καὶ μάλιστα τοῦ Ταυρίνου ὅπου ἀπαντᾶται πάπυρος γεγραμμένη ἐπὶ τοῦ Βασιλέως Μοίριος τοῦ ἀκμάσαντος πρὸ 3,500, περίπου ἐτῶν

Ι. ΔΕΚΙΓΑΛΛΑΣ.

ΕΛΛΗΝΙΚΟΝ ΒΟΥΛΕΥΤΗΡΙΟΝ.

—ooo—

Πρὸ τινων ἐτῶν τὸ οἰκοδόμημα ἐν ᾧ ἐβουλεύοντο ἡ Γερουσία καὶ οἱ Ἀντιπρόσωποι τοῦ Ἑλληνικοῦ ἔθνους ἐγένετο παρανάλωμα τοῦ πυρός· ἐμεινε δὲ ἄγνωστον μέχρι τῆς σήμερον ἐὰν ἡ τύχη ἢ κακόβουλος χεὶρ ἐξῆλθε τὰς ὀλεθρίους ἐκεῖνας φλόγας.

Ἐκτοτε καὶ ἡ Γερουσία καὶ οἱ Ἀντιπρόσωποι συνεδρίαζον ἐντὸς τοῦ Πανεπιστημίου, ἀραιροῦντες οὕτω ἀπ' αὐτοῦ ὀλόκληρον τὴν προσάρτιον πλευρᾶν, ὅπου ἔπρεπε ν' ἀποτεθῶσι συλλογαί, ἐργαλεῖα καὶ ἄλλα.

Διὰ τοῦτο τὰ βουλευτικὰ σώματα, τῇ προτάσει τῆς ἐξουσίας, ἐσπευσαν νὰ χορηγήσωσι πίσωσιν πρὸς οἰκοδομὴν Βουλευτηρίου.

Τούτου τὸ σχέδιον γενόμενον ὑπὸ τοῦ ἐν τῇ ὑπηρεσίᾳ τῆς Ἑλληνικῆς Κυβερνήσεως Γάλλου ἀρχιτέκτονος Κ. Boulanger περατίζεται ἐνταῦθα. Αἱ προπαρασκευαὶ τῆς ἐργασίας ἤρξαντο ἀφότου πρὸ μηνὸς περίπου ἢ Μεγαλειοτάτη βασίλισσα κατέθεσε τὸν θεμέλιον λίθον.

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΣΕΙΣΜΟΥ ΤΗΣ ΚΟΡΙΝΘΟΥ.

—ooo—

Ἀξιότιμε φίλε!

Ἀνέγνων ὅσα ὁ διοικητικὸς ἰατρός τῆς Κορίνθου ἔγραψεν ἐν τῷ ΣΒ' φυλλαδίῳ τῆς Πανδώρας περὶ τοῦ σεισμοῦ τοῦ καταστρέψαντος τὴν Κορίνθον. Χάριν ὅμως τῆς ἱστορικῆς ἀληθείας ὀφείλω νὰ παρακαλέσω ὑμᾶς νὰ δημοσιεύσετε ὅτι ἐπληκνήθη ὁ ἀξιότιμος ἰατρός εἰπὼν ὅτι α ἐξετάσας ἱστορικῶς ἀπὸ τῆς κτίσεως τῆς Κορίνθου μέχρι σήμερον οὐδαμοῦ εὑρεν ἀναφερομένην φυσικὴν τινα καταστροφὴν, κλ. » Ὁμολογητέον ὅτι ἡ δογματικὴ αὕτη διαβεβῆσιν ὑπάρχει ὅπως οὖν τολμηρὰ διότι, πλὴν πολλῶν ἄλλων μαρτυριῶν, καὶ μάλιστα τῆς τοῦ Θουκυδίδου (5, 50, 5, 45 καὶ 8, 6,) καὶ τῆς τοῦ Ξενοφῶντος (Ἑλλην. ἱστορ. 4, 7, 4), ἰδοῦ τί ἀναγινώσκωμεν ἐν ταῖς τοῦ Προκοπίου ἀνεκδότοις ἱστορίαις τοῦ Ἰουστινιανοῦ, ἐν τῷ Κεφ. ΙΗ'.

« Σεισμοὶ δὲ Ἀντιόχειάν τε καθεῖλον τὴν τῆς ἐώας πρώτην, καὶ Σελεύκειαν, ἡπερ αὐτῆς ἐκ γειτόνων οἰκεῖται καὶ τὴν ἐν Κίλιξιν ἐπιφανεστάτην Ἀνάζαρτον. Ἐν αἷς τῶν ἀπολωλότων τὸ μέτρον τίς ἂν διαριθμείσθαι δυνατὸς εἴη; προσθεῖη δὲ ἂν τις τὰ τε Ἰβῶρα καὶ Ἀμάσειαν, ἢ πρώτη ἐν Πόντῳ ἐτύγχανεν οὕσα, Πολύδοτόν τε τὴν ἐν Φρυγίᾳ, καὶ ἦν Πισίδας Φιλομήδην καλοῦσι, Λυχνιδόν τε τὴν ἐν Ἡπειρώταις, καὶ Κορίνθον, αἱ δὴ πολυανθρωπόταται ἐκ παλαιοῦ ἦσαν. Ταύταις γὰρ ἀπαξικαίαις ὑπὸ τοῦτον τὸν χρόνον σεισμῶν τε καταπεσεῖν, καὶ τοῖς ὀκνημένοις σχεδόν τι πᾶσι ξυνδιολωθέναι τετύχηκεν. Ἐπιγενόμενος δὲ καὶ ὁ λοιμός, οὐ πρόσθεν ἐμνήσθην, τὴν ἡμίσειαν μάλιστα τῶν περιγενομένων ἀνθρώπων ἀπῆνεγκε μοῖραν. Τοσοῦτων μὲν ἀνθρώπων ἐγένετο φθόρος, Ἰουστινιανοῦ πρότερον Ῥωμαίοις διοικουμένου τὴν πολιτείαν καὶ ὕστερον τὴν αὐτοκράτορα ἀρχὴν ἔχοντος... »



‘Ο αυτός Προκόπιος ἐν τῷ περὶ κτισμάτων (σελ. 71. ἐκδ. Παρισίων) λέγει καὶ τὰ ἐξῆς:

« Καὶ πόλεις δὲ τῆς Ἑλλάδος ἀπάσας, αἵπερ ἐν-τός εἰσι τῶν ἐν Θερμοπύλαις τειχῶν, ἐν τῷ βιβλίῳ κατεστῆσθαι εἶναι τοὺς περιβόλους ἀνανεωσάμενος ἄπικτας· κατηρερείπεσαν γὰρ πολλῶ πρότερον. Ἐν Κορίνθῳ μὲν σεισμῶν ἐπιγενομένων ἐξαισίων, Ἀθήνησι δὲ καὶ Πλατεῖσι, καὶ τοῖς ἐπὶ Βοιωτίας χω-ρίοις χρόνου μὲν μήκει πεπονηκόσιν, ἐπιμελησμέ-νου δὲ αὐτῶν οὐδενὸς τῶν πάντων ἀνθρώπων. »

Ἄλλὰ καὶ Νικηφόρος ὁ Κάλλιστος (17/3) λέ-γει ταῦτα:

« Ὅσπηνα πολλοὶ τε ὀμοῦ καὶ πυκνοὶ ἐμπρη-σμοὶ κατὰ τὴν Ἀντιόχου ἐγένοντο· ὁδηγοὶ τινες ὡσπερ τῶν ἐτομένων κλόνων καὶ προίμια καταβε-βλημένοι τῶν καταληψομένων ταύτην δεινῶν καὶ γὰρ χρόνου διεθρόντος οὐ πᾶν πολλοῦ κατ’ αὐτὸ τῆς μεσημβρίας τὸ σταθερότατον, συνάμα βραχυῶ καὶ σεισμὸς ἐξείσιος προσβλήων τῇ πόλει πᾶσαν ἀρδὴν συντρίψαντες, ἀκαλλῆ καὶ ἀμορφὸν ἀπεδεί-κνυτο. . . »

« Μετὰ δὲ μῆνας αὖθις τριάκοντα ὑπὸ σεισμῶν πάλιν πάσχει τὰ χαλεπώτατα. Ὅτε δὴ καὶ τῆς ἀνηκούσης τυχοῦσα προνοίαι, καὶ Θεοῦ πόλις ὠνό-μασται. Ἐκαστος γὰρ τῶν οἰκητόρων τὴν Χριστοῦ κλήσιν πρὸ τῶν θυρῶν γράφων, οὕτω τὸν τῆς γῆς ἀπέτρεπε κλόνον. Θεοῦ τινὲ τῶν εὐλαβῶν οὕτω χρῆσαντος γράφειν πρὸ τῶν θυρῶν, « Χριστὸς μεθ’ ἡμῶν στήτε. » ἔτι δὲ καὶ Ἐπίδαμνος (Δυρρόχιον νῦν ὀνομάζεται) πλείστα ὑπὸ ἀγρίων σεισμῶν πέ-πονθε. Καὶ Κέρνθος, ἡ ἀνὰ τὴν γῆν τῆς Ἑλλά-δος ἱδρυται. »

Καὶ ὁ ἱστοριογράφος Πουκεβίλλης (τόμ. 6'. σελ. 398 κερ. 56) λέγει ταῦτα:

« Il rapporte ensuite que la ville de Lychnidus ayant été renversé en même temps que Corinthe par un tremblement de terre arrivé sous le règne de Justin, dont les secousses, qui se renouvelèrent la treizième et la dix-septième année de la guerre des Goths, couvrirent la Grèce entière de ruines, elle fut relevée par l'empereur Justinien. »

Ἐκ τῆς παραθέσεως τῶν μαρτυριῶν τούτων γί-νεται δῆλον ὅτι ἡ μὲν Κόρινθος κατεστράφη καὶ ἄλλοτε ὑπὸ σεισμῶν, ὁ δὲ διαβιβαστὴς ὅτι ἤρει-νησε τὸσοῦς ἀρχαίους ἱστορικοὺς περιωρίσθη, ὡς φαίνεται, εἰς μόνην τὴν ἐξέτασιν τῶν ὑπὸ Σράβω-νος καὶ Παυσανίου ἱστορηθέντων. Πιθανὸν μάλιστα, ἐὰν ἐρευνῆσθαι προσεκτικώτερον τοὺς ἡμετέρους συγ-γραφεῖς νὰ εἶρη καὶ ἄλλας μαρτυρίας ἀνατρεπού-σας τὴν γνώμην του.

Ἐν Ἀθήναις, τὴν 1 Σεπτεμβρίου 1858,  
Μ. Γ. ΔΗΜΙΤΣΑΣ.

## ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ.

Report to Her Majesty's Government, on the Greek manuscripts yet remaining in Libraries of the Levant. By H. O. Coxe, M. A., Sub-librarian of the Bodleian library. London, 1858. Ἡτοι: « Ἀναφορά πρὸς τὴν Κυβέρνησιν τῆς Λύ-της Μεγαλειότητος περὶ τῶν Ἑλληνικῶν χειρογράφων τῶν σωζε-μένων ἐν ταῖς κατὰ τὴν Ἀνατολὴν βιβλιοθήκαις, ὑπὸ Κόξ, ὑποβι-βλιοθηκίου ἐν τῇ Βοδλειανῇ βιβλιοθήκῃ. Ἐν Λονδίῳ, 1858. »

—ooo—

Ἀξιοσημείωτον εἶναι ὅτι ἀπὸ τῆς ἀλώσεως τῆς Κωνσταντινουπόλεως μέχρι τῶν καθ’ ἡμᾶς χρόνων, ἀπὸ Λαυρεντίου τοῦ Μεδίκου, οὐ τινος τὴν ὑπὲρ τῶν Ἑλλήνων καὶ τῶν Ἑλληνικῶν τυγγραμμάτων ἐνθερμον μέριμναν κατέδειξεν εἰς τὴν εὐγνωμοσύνην τοῦ ἔθνους ὁ Κ. Παρμενίδης (\*), μέχρι τῆς ἀποστο-λῆς τοῦ Κ. Κόξ περὶ τῆς ἡ ἀνωτέρω ἀναφορά, οὐ μόνον ἰδιώται φίλοι τῆς ἀρχαιότητος, ἀλλὰ καὶ κυβερνήσεις, μηδὲ τῆς Ἰσπανικῆς ἐξαιρουμένης, ἐ-δαπάνησαν καὶ ἠγωνίσθησαν ὑπὲρ ἀνακαλύψεως καὶ δικαστικῆς Ἑλληνικῶν χειρογράφων. Καὶ τὸ θυ-μαστότερον ὅτι, ἂν καὶ μυριάκις ἐπανεληφθῆσαν αἱ ἐπὶ τούτῳ ἀποστολαὶ καὶ περιηγήσεις κατὰ τὴν Ἑλλάδα καὶ τὴν λοιπὴν Ἀνατολὴν, ἂν καὶ μυριάκις ἀνεσκαλεῖσθαι καὶ ἰδιωτικαὶ καὶ ἐκκλη-σιαστικαὶ καὶ μοναστηριακαὶ βιβλιοθήκαι, ὅμως οὐδὲν ἦττον ἐξακολουθοῦσιν ἀνευδοτῶς αἱ ἐρευ-ναὶ (\*\*). διότι ὅπως ἡ ἀνακάλυψις ἀρχαίων ἀγαλ-μάτων καὶ οἰκοδομῶν συντρέχει εἰς τὴν παραγω-γὴν καὶ τὴν τελειοποίησιν τῆς γλυπτικῆς καὶ τῆς τῶν ἀρχιτεκτόνων τέχνης, οὕτω καὶ ἡ εὔρεσις ἀρ-χαιῶν χειρογράφων συντελεῖ εἰς τὴν προκοπὴν, ὡς ὀρθῶς λέγει ὁ Κ. Κόξ, τῆς Ἑλληνικῆς φιλο-λογίας καὶ τῆς μελέτης τῶν εἰς αὐτὴν ἀσχολουμέ-νων. Πρὸς ἡμᾶς μάλιστα τοὺς Ἕλληνας προξενεῖ ἀνεκτίμητον ὠφέλειαν ἡ ἀνεύρεσις τῶν χειρογρά-φων, ἀρχαιοτέρων τε καὶ νεωτέρων, τὴν διευκρί-νησιν, λέγομεν, καὶ συμπλήρωσιν τῆς καθόλου ἡμῶν ἱστορίας. Αἱ κυβερνήσεις καὶ οἱ φιλόμαχοι τῆς Λύσεως ἀναζητοῦντες χειρογραφοὺς, ἕνα μόνον σκο-πὸν ἔχουσι, τὴν πρόοδον τῆς φιλολογίας καὶ ταύ-της ξένης ἡμῶν ὅμως τὸ ἐκ τῶν χειρογράφων συμ-φέρον εἶναι καὶ ἠθικόν, καὶ διὰ τοῦτο μείζον καὶ τοῦ ἐκ τῶν ἀρχαίων λίθων καὶ ἐπιγραφῶν. Καὶ ὅ-μως παράδοξόν τι καὶ ἀνεξήγητον συμβαίνει ἀπὸ τῆς ἀποκαταστάσεως τῆς Ἑλλάδος ὡς πρὸς τὰ κειμήλια ἐκεῖνα! τὸ δὲ παράδοξον τοῦτο καὶ ἀνε-ξήγητον δὲν προέρχεται ἐκ τῆς προαιρέσεως τῶν ἡμετέρων λογίων, διότι πτωχοὶ καὶ ἀποροὶ οἱ τα-λαίπωροι οὐδὲν δύνανται νὰ ἐπιχειρισθῶσιν οἰκο-

(\*) Ὁρα φυλλάδ. Π α ν δ. 201.

(\*\*) Ὁρα φυλλάδ. 129, 139 καὶ 200, ἔπου γίνονται λόγοι περὶ τῶν ἐρευμῶν τοῦ Κ. Λεβερτιέ, ἀποσταλέντος ὑπὸ τῆς Γαλλικῆς κυβερ-νήσεως, καὶ τῶν τοῦ Ρώσου Κ. Σεβαστιάνου.

θεν, ἀλλ’ ἐκ τῆς ἐξουσίας μηδέποτε προνοησάσης περὶ ἀνεύρεσεως χειρογράφων. Καὶ αὐτὴ, ἥτις ἠγό-ρασεν ἀντὶ δώδεκα ἢ δεκαπέντε χιλιάδων δραχ-μῶν Ἑλληνογαλλικοῦ λεξικοῦ χειρογράφου, τὸ ὁ-ποῖον ὡς ἀχρηστον κείται βρώμα σπητῶν, αὐτὴ ἦτις καταναλίσκει εἰς ματαίαις ἴσως ἀποδημίας ὑπουργῶν οὐκ ὀλίγα, διστάζει ν’ ἀποστείλῃ ἀνδρας ἱκανοὺς πανταχοῦ ὅπου σώζονται χειρογραφοὶ πρὸς ἀγορὰν ἢ μελέτην ἢ ἀντιγραφήν αὐτῶν! Ἀνεχεται βλέ-πουσα τοὺς ξένους ἐρχομένους, ὅπως ὁ Κ. Κόξ, καὶ εἰς αὐτὴν αὐτῆς τὴν πρωτεύουσαν πρὸς ἀγορὰν Ἑλληνικῶν χειρογράφων, αὐτὴ δὲ ἀναλαγῆς μέ-νουσα πρὸ τοῦ πατρίου θησαυροῦ, οὐ φροντίζει λέ-γει, Ἰπποκλειδῆ. Ἀλλὰ τοῦ μὲν Ἰπποκλειδίου ἡ ἀδιαφορία συγγνωστῆ, διότι τὴν θυγατέρα τοῦ βα-σιλέως τῆς Σικυθῶνος ἀντικατέστησε βεβαίως δι’ ἄλ-λης ὡς οὐκ ἐκλείψουσι τῷ Κυρίῳ στρατιώται, οὐ τως οὐκ ἐκλείψουσι καὶ τοῖς ἀνδράσι γυναῖκες ἡ-μαῖς ὅμως, ἐπιτρέποντες πρὸς τοὺς ξένους ν’ ἀπο-κτώσι τὴν ἀνεκπλήρωτον κληρονομίαν τῶν πατέ-ρων ἡμῶν, διὰ τοιαύτης νύμφης θέλομεν ἀντικαταστή-σει αὐτήν;

Ἄλλοτε ἐλέγετο ὅτι οἱ κατέχοντες τὰ χειρό-γραφα δὲν εἰδείκνυσαν αὐτὰ ἀλλὰ, καὶ ἂν ἐκρύπτοντο ἀφ’ ἡμῶν τῶν ὁμογενῶν, ὁ λόγος οὗτος ἐξέλιπε σή-μερον διότι, ὡς μνησθάνομεν παρὰ τῶν περιηγητῶν, καὶ ἰδίως παρὰ τοῦ Κ. Κόξ ἀνερευνήσαντος ὑπὲρ τὰς δεκαπέντε βιβλιοθήκας μοναστηριῶν, ἐκκλη-σιῶν, ἰδιωτῶν καὶ τοῦ ἐν Βυζαντίῳ σεραίου, οὐ μόνον δὲν ἐκρύβησαν τὰ χειρογραφοὶ, ἀλλὰ καὶ μετὰ προθυμίας ἐδείχθησαν, καὶ πᾶσα εὐκολία πρὸς ἐξε-τάσιν ἐχορηγήθη αὐτῷ (\*).

Κύριος σκοπὸς τῆς παρὰ τῆς Ἀγγλικῆς κυβερ-νήσεως ἀποστολῆς τοῦ Κ. Κόξ ἦτο ἡ ἐπίσκεψις τῶν βιβλιοθηκῶν αἰτινες ἢ οὐδόπως ἢ ἀτελῶς ἠρευνή-θησαν, ἢ καὶ ἂν ἠρευνήθησαν δὲν ἐγένετο γνωστὸν τί περιέχουσι, πολλῶν ἐκ τῶν ἐρευνητῶν ἀπορρηθέντων ὅτι οὐδὲν εἶδον ἄξιον περιεργείας. Ὁ ὑποβιβλιοθη-κάρχιος ὅμως τῆς Βοδλειανῆς δὲν ἔχει τὴν αὐτὴν γνώ-μην δὲν εἶναι, λέγει, ὀρθὴν νὰ δογματίζωμεν ἐπιπο-λαίως ὅτι οὐδὲν ἄξιον λόγου εὑρίσκεται ἐν τοῖς χει-ρογράφοις, διότι ἀναδιφῆσαντες αὐτὰ δὲν ἀνεκαλύψα-μεν νέον φιλόσοφον, ἢ νέον ῥήτορα, ἢ ἱστορικόν, ἢ δραματικόν, ἢ ἐφ’ ἡμίλλων τοῦ Πλάτωνος καὶ Δημο-σθένους καὶ Αἰσχύλου καὶ Θουκυδίδου. Καὶ ἔχει δι-καιον ὁ Κ. Κόξ ὁ κόσμος οὔτε κατοικεῖται οὔτε σώ-ζεται ἐκ μόνων φιλολόγων ὑπάρχονσι καὶ ἄλλοι, ἀσυγκρίτως πλείονες τὸν ἀριθμὸν, ἀλλὰ ὠρελιμώ-τερα πολλάκις μετερχόμενοι καὶ προσβύοντες, οὔτε

(\*) Ὁ ἠγούμενος ἐνὸς τῶν ἐν Καίῳ μοναστηριῶν ἰδίως αὐτῷ πολλὴν φιλοφροσύνην « he treated me with the greatest cour-tesy » (σελ. 9) καὶ ὅτε ἔλαβεν εἰς Ἱερουσαλὴμ πρὸς ἐξέτασιν τῆς βιβλιοθήκης τοῦ ἁγίου τάφου ἐχορηγήθη αὐτῷ πᾶσα εὐκολία « every facility for examining their contents, » (σελ. 8). Ἄλλὰ καὶ ὁ πατριάρχης Ἀλεξανδρείας ἔδωκεν αὐτῷ εὐμενῶς ἀ-δειαν νὰ ἐπισκεφθῇ δύο βιβλιοθήκας, « to which free access was most courteously granted me, » (σελ. 5) κ.

ἀξιοῦσι νὰ μάθωσιν ὅποιον τὸ περιεχόμενον τῶν περιπρονοημένων χειρογράφων ἐν ἐκ τούτου δὲν ὠρελῶνται οἱ εὐχρίθμοι φιλόσοφοι, πιθανώτατον νὰ ὠρελῶσιν οἱ πᾶμπολλοὶ ἐπιστήμονες, τεχνίται, βιομήχανοι, ἠθικολόγοι καὶ οἱ περὶ τὰ τῆς θρησκείας ἀσχολούμενοι.

Ταῦτα ὁρθὰ καὶ δίκαια δοξάζων ὁ Κ. Κόξ, ἀποδεικνύοντα ὅτι δὲν ἀνήκει εἰς τὴν περιφιλανθον καὶ ἀδυσώπητον τῶν λογιωτάτων τάξιν, τὴν διῶ-λίξουσιν μὲν τὴν λέξιν τῶν γνωμικῶν τοῦ Χρυστο-λωροῦ καὶ τῶν ἀποφθεγμάτων τῶν Ἑπτὰ σοφῶν, ὀλίγον ὅμως προσέχουσιν εἰς τὴν ἐννοίαν, μετέβη εἰς τὴν Αἴγυπτον καὶ Συρίαν καὶ Παλαιστίνην καὶ Ἑλλάδα καὶ τὴν Κωνσταντινούπολιν, καὶ κατέ-γραψε τὰ βιβλία ὅσα ἐράνησαν αὐτῷ ἄξια πλείο-νος προσοχῆς καὶ μελέτης.

Ἡ βιβλιοθήκη τοῦ Πατριάρχου Ἀλεξανδρείας, πλὴν τῶν ἐντύπων βιβλίων ἐξ ὧν τινὰ ἀνάγονται εἰς τὰ πρῶτα ἔτη τῆς ἐφευρέσεως τῆς τυπογραφίας, περιέχει καὶ 400 ἢ 500 χειρογραφοὶ καλῶς φυλασ-σόμενα ἐντὸς θέσεων ὑαλίνας ἐχουσῶν τὰς θυρίδας.

Ἐκ τῶν χειρογράφων τούτων κατέγραψε περὶ τὰ ἑκατόν, ἐν οἷς εὑρίσκονται καὶ Ἡσίοδος, καὶ Ἀριστο-τέλης, καὶ Δημοσθένης, καὶ Σοφοκλῆς, καὶ Ἀπολ-λώνιος ὁ Ῥόδιος, καὶ Βρομογένης, καὶ Γαληνός, καὶ σχόλια πολλὰ εἰς ἄλλους Ἕλληνας συγγραφεῖς, πάντα μὲν ταῦτα οὐχὶ πᾶν ἀρχαία (τῆς ΙΑ' καὶ ΙΕ' ἑκατονταετηρίδος), οὐχ ἦττον ὅμως ἄξια μελέ-της, διότι πιθανώτατον δι’ αὐτῶν νὰ συμπληρω-θῶσιν ἢ καὶ νὰ διευκρινηθῶσι χωρὶα τῶν ἐν χρήσει κειμένων. Χθὲς ἔτι εἶδομεν (\*) ὅτι ὁ Κ. Σεβαστιάν-ου εἶρεν ἐν Ἀθῶνι χειρογράφον περιέχον πληρέ-στερον τὸ κείμενον τοῦ Στράβωνος.

Ἐν τῇ βιβλιοθήκῃ ταύτῃ εὑρίσκονται καὶ τοῦ Βύργγελίου καὶ τῶν Ἀποστόλων χειρογραφοὶ, καὶ συγγράμματα τῶν πατέρων τῆς Ἐκκλησίας ἀναβαί-νοντα μέχρι τῆς ΙΑ' ἑκατονταετηρίδος, ὡς ἡ ὑπὸ Βλαστάρᾳ συναγωγὴ τῶν ἐκκλησιαστικῶν κανόνων, ὧν τινὰ καταδεικνύει ὡς περιεργότατα ὁ Κ. Κόξ. Ἐννοεῖται δὲ ὅτι τῶν ἐκκλησιαστικῶν χειρογράφων ὁ ἀριθμὸς ὑπερτερεῖ, ὡς ἐν πάσῃσι ταῖς κατὰ τὴν Ἀνατολὴν βιβλιοθήκαις, καὶ ἐν τῇ τοῦ Καίρου.

Μετὰ τῶν ἄλλων χειρογράφων ὑπάρχουσι καὶ Σχόλια ῥητορικῶν προγεγραμμάτων (ἴσως τοῦ Ἑρμογένοῦ). τῶν ὁποίων τὴν ἀρχὴν ὡς περιεργον μεταγράφομεν ἐνταῦθα: « Ἀπροσιμιάστως ἐπὶ τῶν προσιμίων τραγωδίᾳ εἰς τὴν τοῦ αὐτεξουσιού ἀναί-ρεσιν τὸ αὐτεξουσιόσιον υἱοῦ τοῦ λογιστικοῦ καὶ τῆς θελήσεως — ἦλθε διὰ μεσότητος τῶν σχολαστικῶν θεολόγων καὶ τοῖ κοινῶν ἐν Ῥώμῃ ἐνθα παρὰ τοῦ Πάπα γέγονε Χριστιανὸς Παπαῖος προλογίζε Φά-βριος. »

Φαίνεται ὅτι ἡ βιβλιοθήκη τοῦ ἁγίου Τάφου πλουτεῖ εἰμὴ πλείονων, βεβαίως ἀξιολογωτέρων καὶ ἀρχαιοτέρων χειρογράφων, μάλιστα ἐκκλησιαστι-κῶν. Τὸ τῆς Πεντατεύχου, τὸ ὁποῖον καὶ ὁ Κ. Κόξ

(\*) Φυλλάδ. 200, σελ. 192.



θεωρεῖ πᾶν ἀξιοσημείωτον. Τὸ τῶν πράξεων τῶν Ἀποστόλων, καὶ τῶν Ἐπιστολῶν καὶ τῆς Ἀποκαλύψεως, τὰ δώδεκα τοῦ Εὐαγγελίου, τὸ τοῦ Ναζιανζηνοῦ, καὶ Χρυσόστομου καὶ πολλὰ ἄλλα, χρονολογούνται ἀπ' αὐτῆς τῆς Θ', Γ' καὶ ΙΑ' ἑκατονταετηρίδος· ἀλλὰ τὰ τῶν Ὀρθοξεν συγγραμμάτων, ὡς τὰ τῆς Ἰλιάδος, τῆς Κύρου παιδείας, τοῦ Δημοσθένους, τοῦ Ἡροδότου, τοῦ Ἰπποκράτους, τοῦ Εὐριπίδου κλ., τὰ πλεῖστα μετὰ σχολίων, εἶναι νεώτερα. Ἐν τῶν ἀπὸ τῆς ΙΑ' ἑκατονταετηρίδος χειρογράφων τῶν περιεχόντων τοὺς λόγους Γρηγορίου τοῦ Ναζιανζηνοῦ ὠραῖζεται κατὰ πᾶσαν εἰκλίδα διὰ περιεργοτάτων, ὡς βεβαίως ὁ Κ. Κόξ, εὐκρίτως, ἕτερον δὲ εὐρισκόμενον ἐν τῷ κατὰ τὴν Ἱερουσαλήμ Μοναστηρίῳ τοῦ Τιμίου Σταυροῦ περιέχει Ἀναγνώσματα ἐκ τῶν Γραφῶν μετὰ μουσικῶν τόνων τῆς ΙΑ' ἑκατονταετηρίδος.

Σημειωτέον ἐνταῦθα ὅτι τὰ χειρόγραφα τοῦ Ἀγ. Τάφου εὗρεν ὁ ἡμέτερος περιηγητὴς φυλασσόμενα ἐντός καλῆς αἰθούσης σιδηρᾶς ἐχούσης τὰς θύρας (placed in a good room, secured by iron doors), καὶ ὅτι ματαίᾳ ἀπέβη πᾶσα προσπάθεια εἴτε ἐνταῦθα εἴτε ἀλλαχοῦ πρὸς ἀγορὰν χειρογράφων. Πρότινων ἐτῶν, εἶπον αὐτῷ οἱ ἐν τῇ Μονῇ τοῦ Σταυροῦ, ἐδίδοντο εὐκολώτερα, διότι δὲν ἦτο γνωστὴ ἡ ἀξία αὐτῶν σήμερον ὅμως ὅτε γινώσκουμεν αὐτήν, ἡ παραχώρησις εἶναι ἀδύνατος.—Καὶ μὲ χρυσοῖν ἂν τὰ ζυγίσαι, εἶπον τῷ Κ. Κόξ οἱ τοῦ παρὰ τὴν Νεκρὰν θάλασσαν Ἀγίου Σάββα μοναχοί, πάλιν δὲν σὲ παραχωροῦνται. Τοιαῦτα τινὰ ἀπήντησαν καὶ οἱ ἐν Πάτρῳ μονάζοντες.

Τῆς νήσου ταύτης ὁ περὶ χειρογράφων πλοῦτος εἶναι πάντων τῶν λοιπῶν ἀνώτερος κατὰ τὴν ἀρχαιότητα καὶ τὸ κάλλος· ἀλλὰ, πλὴν ὀλίγιστων, ὡς φέρ' εἶπεν τοῦ τῶν Ἱστοριῶν Διοδώρου τοῦ Σικελιώτου (libri XI-XVI inclusive; membr. in fol. sec IX), τοῦ τῆς Φυσικῆς Παύλου τοῦ Αἰγυπτίου (τῆς ΙΓ' ἑκατοντ.) τοῦ Αἰάντος καὶ τῆς Ἡλέκτρας (ΙΒ') καὶ τινῶν ἄλλων, πάντα τὰ λοιπὰ εἶναι ἐκκλησιαστικά. Σώζεται δὲ καὶ ἐνταῦθα ὡς καὶ ἐν Ἱερουσαλήμ, χειρόγραφον τῆς ΙΑ' ἑκατονταετηρίδος (Μηνολόγιον) μετὰ μουσικῶν τόνων.

Ὁ ὑποβιβλιοθηκῆριος τῆς Βοδλειανῆς ἐθαύμασε πρὸ πάντων τὸ τοῦ Ἰωβ, γινόμενον ἐπὶ μεμβράνης κατ' αὐτὴν τὴν ἐβδόμην ἢ ὀγδόην ἑκατονταετηρίδα· τὰ φύλλα εἶναι μέγιστα, λαμπρότατα κεκοσμημένα διὰ γραφῶν καὶ διὰ πολλῶν σχολίων ἐκ τῶν πατέρων τῆς ἐκκλησίας, καὶ τὰ στοιχεῖα κεφαλαῖα. Ἀξιολογώτατον, ὡς βεβαίως, τὸ χειρόγραφον εἶπερ τι καὶ ἄλλο (\*).

Μεταξὺ τῶν 131 χειρογράφων τῆς ἐν Πάτρῳ Μονῆς, ὧν τὰ ὀνόματα ἐσημείωσεν ὁ Κύριος Κόξ, εὐρισκόμενον δύο, ἀμρότερα τῆς ΙΑ' ἑκατονταετηρί-

δος, τὰ ὁποῖα ἀναγράφουσι ὡς περίεργα· τὸ πρῶτον μάλιστα ἴσως συντελεῖ καὶ εἰς διασάφην μέρους τινὸς τῆς ἡμετέρας μεσαιωνικῆς ἱστορίας. Τούτου ὁ συγγραφεὺς εἶναι ἀνώνυμος. Καὶ ἐπιγράφεται μὲν ἐκκλησιαστικῆ ἱστορία, προτάσσεται ὅμως κεφάλαιον α *Περὶ τῶν Ἀγαρινῶν ἐπιδημούντων ἐν Κωνσταντινουπόλει*, ἀρχόμενον οὕτως· «Ὁ οὖν Μανσάλμας, καθὼς ἀνωτέρω εἴρηται, τὴν Ἀβυδὸν καταλαβὼν.»

Τοῦ ἑτέρου ὁ συγγραφεὺς ζητεῖ φαίνεται ν' ἀποδείξῃ α *ὅτι οὐ γάμος αὖξαι τὸ ἡμέτερον γένος.* Καὶ εἶναι τῶντι ἀναγκαῖον νὰ μάθωμεν, ἡμεῖς πρὸ πάντων αἱ Ἕλληνες τῶν ὁποίων ἡ γῆ στερεῖται κατοίκων, ποῖα ἡ μέθοδος δι' ἧς πολυπλασιάζεται ἄλλως ἢ διὰ γάμου τῶν ἀνθρώπων τὸ γένος.

Ἐν τινι κατὰ τὴν Κρήτην μοναστηρίῳ εὗρεν ὁ Κ. Κόξ χειρόγραφον τῆς ΙΣΤ' ἑκατονταετηρίδος περὶ τοῦ βίου τῶν Ἀγ. Πατέρων, ἐν ᾧ προτάσσεται καὶ πραγματεία α *περὶ τοῦ κύρατος τοῦ ἐν τῇ Πατρὶς νήσῳ τὰς νεκρομαρτίας ποιούντος.* Ὁ Κύνωψ, ὅστις πρέπει νὰ γραφῇ διὰ κεφαλαίου Κ., ἐπειδὴ ἦτο ἄνθρωπος καὶ ὄχι τὸ ταυτοσημον τοῦ Θεογράστου φυτόν, ἤκμαζεν ἐν Πάτρῳ ὅτε καὶ Ἰωάννης ὁ Θεολόγος. Περίεργα δὲ καὶ παράδοξα ὅσα περὶ αὐτοῦ ἀναγινώσκουμεν ἐν τῷ βίῳ τοῦ ἐπιστηθίου μαθητοῦ τοῦ Χριστοῦ, τῷ ἐν τῷ Μηναίῳ τοῦ Σεπτεμβρίου (\*). Κατὰ τὸν Συναξαριστὴν «Κύνωψ δὲ τις οἰκῶν ἦν ἐνταυθί, εἰς ἄκρον τὴν τῶν μάγων τέχνην ἐξησκηκώς, καὶ πᾶσαν τὴν τῶν δαιμόνων ἐνέργειαν ἐν ἑαυτῷ περιφέρων· δὲ τῷ πλήθει τῶν φαντασιῶν οὕτω παρὰ τοῖς ἄροσιν ἐθαυμάσθη, ὡς καὶ Θεὸς νομίζεσθαι παρ' αὐτῶν.» Οἱ ἱερεῖς τοῦ Ἀπόλλωνος μὴ ἀνεχόμενοι τὴν παρρησίαν μεθ' ἧς ὁ Ἰωάννης ἐδίδασκεν, ἤξιώσαν παρὰ τοῦ πανδαιμονίου τούτου μάγου νὰ μεταχειρισθῇ τὰς κακοτεχνίας αὐτοῦ κατὰ τοῦ Ἀποστόλου ὁ Κύνωψ ὅμως, πρὸ πολλῶν ἐτῶν δικαιοσύνης ἐν ἐρήμοις ἀβάτοις καὶ μὴ θέλων νὰ ἔλθῃ εἰς τὴν πόλιν διὰ μικρὸν ἄνδρα τετραγωνημένον, ἀπέστειλεν ἄγγελον πονηρὸν ἵνα παραλάβῃ τὴν ψυχὴν τοῦ Ἰωάννου· οὗτος ὅμως ἐνοήσας τὸν δαίμονα προσέταξεν αὐτὸν νὰ ἐξέλθῃ τῆς νήσου. Ἰδὼν ὁ Κύνωψ ὅτι τὸ πνεῦμα δὲν ἐπανήλθεν, ἐπεμψεν ἕτερον· ἀλλὰ καὶ τούτου παθόντος τὰ αὐτὰ, ἀπέστειλε δύο ἄλλα ἐκ τῶν ἀρχόντων. Ἐπειδὴ ὅμως καὶ τούτων τὸ ἐν ὑπερόριον ἐγένετο τῇ δυνάμει τοῦ Ἰωάννου, θυμοῦ πλησθεὶς παρέλαθεν ἅπαντα τὰ πλήθη τῶν δαιμονίων καὶ ἤλθεν εἰς τὴν πόλιν. Καὶ ἡ πόλις πᾶσα ἤχησεν ἰδοῦσα τὸν Κύνωπα καὶ προσεκύνησεν αὐτόν. Ὅτε προκαλέσας τὸν Ἰωάννην νὰ ἀναστήσῃ νεκροὺς ἤκουσε παρ' αὐτοῦ ὅτι α *οὐκ ἀπέστειλεν αὐτὸν ὁ Χριστὸς νεκροὺς ἐγείρειν, ἀλλὰ πεπλανημένους διδάσκειν, ὡς διαπετάσας τὰς χεῖρας καὶ κρούσας αὐτὰς παρὰ τὸν αἰγιαλὸν τῆς θαλάσσης, ἐν ᾗ ἠκούσθη μέγας θόρυβος, ἐγένετο ἀφανής. Καὶ ἐπάρκντες τότε ἅπαντες τὴν φωνὴν ἐβόησαν.*

(\*) 26 Σεπτεμβρίου, ὅτε τελεῖται ἡ μήνη τοῦ Θεολόγου.

«Μέγας εἶ Κύνωψ καὶ οὐκ ἔστι πλὴν σου.» Καὶ μετ' ὀλίγον ἀνέβη ὁ Κύνωψ ἐκ τῆς θαλάσσης φέρον νεκρούς. Οἱ ὄχλοι ὀργισθέντες τότε κατὰ τοῦ Ἰωάννου διεσπάραξαν αὐτόν, ὥστε πάντες, μὴδὲ τοῦ Κύνωπος ἐξαιρουμένου, ἐπίσεισαν ὅτι ἀπέθανεν. Ἄλλ' ὅτε μετὰ τινὰς ἡμέρας ἐμαθῆν ὁ πλάνος ἕκκεινος ὅτι ὁ Ἀπόστολος ζῆ, ἠθέλησεν ἐκ νέου νὰ κατασχῆν αὐτόν, καὶ κρούσας πάλιν τὰς χεῖρας ἔβλεν ἑαυτὸν εἰς τὴν θάλασσαν. Ὁ Ἀπόστολος ὁ μὲν Ἰωάννης ἤβητο πρὸς Θεὸν νὰ μὴ ἐπιτρέψῃ τὴν ἐξοδὸν τοῦ κακοτέχνου μάγου ἐκ τῆς θαλάσσης. Τρεῖς ἡμέρας καὶ τρεῖς νύκτας περιέμενον οἱ ταλαίπωροι Πάτριοι τὸν Κύνωπα παρὰ τὸν αἰγιαλὸν, ὥστε οἱ πλείονες αὐτῶν λειποθυμήσαντες ἀπὸ τῆς ἀσιτίας καὶ τῶν φωνῶν καὶ κλύσεως, ἄφωνοι ἔκειντο ἀπέθανον μάλιστα καὶ δύο παιδιά.»

Ὁ Κ. Κόξ ἐπισκέρθη καὶ τινὰ μέρη τῆς Ἑλλάδος· καὶ ἐν Μήλῳ εἶδε τινὰ χειρόγραφα εἰς χεῖρας ἰδιωτῶν καὶ ἠγόρασε τινὰ. Κατὰ τὸν κατάλογον ταῦτα ἀνάγονται εἰς τὴν Γ', ΙΑ', ΙΒ', ΙΓ', ΙΔ' καὶ ΙΣΤ' ἑκατονταετηρίδα. Ἐν δὲ Ἀθήναις, πλὴν τῶν ἐν τῇ δημοσίᾳ βιβλιοθήκῃ *ὀλιγίστων*, εἶδε καὶ τὰ παρὰ τῷ Κ. Κόμῳ, οὗτινος τὸ ὄνομα διαστρεβλῶν κατὰ τὴν τῶν Εὐρωπαίων συνήθειαν μεταβάλλει εἰς Κόρπην (\*), τὰ ὁποῖα ἐμελλε νὰ στείλῃ πρὸς πόλιν εἰς Ἀγγλίαν. Περὶ τῶν χειρογράφων τούτων ὠμίλησε δις καὶ τρίς ἡ *Πανδώρα*· ἀλλὰ καὶ ὁ πρόην πρότασις τοῦ Πανεπιστημίου Κ. Ἀσάπιος προέτρεψεν ἐν τινι λόγῳ τὴν ἡμετέραν κυβέρνησιν νὰ ἀγοράσῃ αὐτὰ.

Ἡ τοῦ ἐν Κωνσταντινουπόλει *σεραίου* βιβλιοθήκη περιέχει εἰκοσιδύο μόνον Ἑλληνικά χειρόγραφα· μεταξὺ δὲ αὐτῶν ὑπάρχει καὶ Πίνδαρος μετὰ σχολίων, καὶ Ἡσίοδος καὶ Ὀμηρος μετὰ ὑπομνημάτων, καὶ Ἀριστοτέλης καὶ Διογένης Λαέρτιος, καὶ Πτολεμαῖος, καὶ Διονύσιος Περιηγητὴς καὶ ἄλλοι.

Ἐξηγάγομεν τὰ ὀλίγα ταῦτα ἐκ τῆς *Ἀναγορᾶς* τοῦ Κ. Κόξ ἵνα ἐνθυμίσωμεν εἰς τὴν ἡμετέραν κυβέρνησιν ὅτι ὀφείλει αὐτὴ πρὸ παντός ἄλλου νὰ φροντίσῃ περὶ ἀγορᾶς, μελέτης καὶ ἀντιγραφῆς, ὡς εἶπομεν, ἀρχαίων χειρογράφων. Τὸ καθ' ἡμᾶς ἠρθηρίασαμεν ἀναγνόντες ὅτι ὁ παρὰ ξένης Κυβερνήσεως ἀποσταλεὶς ἠγόρασε χειρόγραφα πωλούμενα ἐν Μήλῳ, ἐν αὐτῇ ἡμῶν τῇ πατρίδι, καὶ μετὰ θλίψεως ὁμολογοῦμεν ὅτι ἡ περὶ τὰ βιβλία ἐν γένει ἀδιαφορία τῆς ἡμετέρας κυβερνήσεως εἶναι μεγίστη. Προχθὲς ἔτι ἐπισκερθέντες τὴν δημοσίαν βιβλιοθήκην, εὗρομεν σωρὸν βιβλίων κειμένων κατὰ γῆς, τὸν δὲ ἐφορον καὶ ὑπέρορον κλαίοντας σχεδὸν διότι δὲν εἶχον ποῦ νὰ ἀποθέσωσιν αὐτὰ. Ἐὰν εἶχον, ἔλεγεν ὁ ἐφορός, ὁκτώ ἢ δέκα χιλιάδας δραχμῶν, ἤθελον ἐτοιμάσαι θίσεις καταλλήλους ὅπως τοποθετήσω καὶ ταῦτα καὶ τὰ περιμενόμενα πολλὰ

(\*) Τὴν ἐν Νάξῳ μὲν Φανερῶ μὲν ἡ μετανομοῦσεν ὁ Κ. Κόξ Fanos—Romanis. Διὰ τοῦτο ἀμφιβάλλομεν ἂν καὶ τὸ ἀνωτέρω τεμάχιον τῶν ἱστορικῶν προσημασμάτων ἀντιγράφῃ ὀρθῶς.

ἄλλα. Ἀνεξήγητον τῶντι πρᾶγμα! Οἱ Ἕλληνες καὶ οἱ φιλέλληνες δωροῦσι καθ' ἑκάστην πρὸς ἡμᾶς βιβλία, ὥστε συνεκροτήσαμεν βιβλιοθήκην ὑπὲρ τὰς ἑκατὸν χιλιάδας τόμων περιέχουσαν καὶ ὑπὲρ τὰ δύο ἑκατομμύρια τιμωμένην καὶ ὅμως προτιμῶμεν νὰ παραδίδωμεν αὐτὰ εἰς τὴν φθορὰν, παρὰ νὰ δαπανήσωμεν πρὸς διατήρησιν αὐτῶν δέκα χιλιάδας δραχμῶν! Τί ἤθελεν εἰπεῖ τις πρὸς πεινῶντα καὶ ἄπορον, ἀποποιούμενον νὰ δαπανήσῃ ὀλίγας δραχμᾶς, ὅπως κατασκευάσῃ κιβώτιον καὶ φυλάξῃ ἀπὸ τῆς διαρπαγῆς τὸν δωρηθέντα αὐτῷ θησαυρόν;

## ΝΕΚΡΟΛΟΓΙΑ.

—οοο—

*Μόλις παρῆλθον δεκαπέντε ἡμέραι ἀπότου ἀρηγγέλλομεν θρηνοῦντες τὸν θάνατον τοῦ Καθηγητοῦ Γ. Μαυροκορδάτου, καὶ νέον χόρομεν δάκρυ ἐπὶ τοῦ τάφου τοῦ Γ. Ζαλακώστα, γῆστοῦ πρὸς τὸ Πανελλήνιον, ἐκ τε τῶν ποιήσεων καὶ τῶν διὰ τῆς Πανδώρας δημοσιευθεισῶν πολλῶν διατριβῶν αὐτοῦ. Ἡ Ἑλλὰς στερεῖται ἀνδρὸς χρηστοῦ καὶ στρατιωτικοῦ τιμίου, ἱκανοῦ καὶ φιλοπατρίδος. Ἡμεῖς δὲ πρὸς τοῦτοις ἐπιποθοῦμεν καὶ συνεργάτην πεπαιδευμένον καὶ πρόθυμον. Ὁ καθηγητὴς Θ. Ὀρφανίδης ἐρμηγεύει ἐν συντόμῳ διὰ τῆς ἐπομένης νεκρολογίας πόσον ἐπενόησαμεν πάντες ἐπὶ τῇ ἀπολείᾳ ταύτῃ.*

Ἐν ᾧ κατὰ τὴν ἐθνικὴν ἐορτὴν τῆς τρίτης Σεπτεμβρίου τῶν πυροβόλων οἱ κρότοι, καὶ ἡ κίνησις τοῦ λαοῦ ἀνηγγέλλον τὸ ἐπίσημον τῆς ἡμέρας ἐκείνης, πικροὶ κοπετοὶ καὶ θρηνοὶ σπαραξικάρδιοι ἠκούσθησαν εἰς οἰκίαν τινὰ παρὰ τὴν ἀνεγειρομένην Μητρόπολιν τῶν Ἀθηνῶν.

Ἐκεῖτο ἐν ταύτῃ νεκρὸς ἄνθρωπος τις πεντηκοντοῦτης στρατιωτικῆν φέρων στολήν· δύο στέφανοι δάφνης ἐκόσμουσαν τὸ μεγαλοφυὲς αὐτοῦ μέτωπον, καὶ τὰ ὄχρα, ἀλλὰ μειδιῶντα εἰσέτι γέλιου τοῦ ἐφαίνετο ὅτι ἐψιθύριζον ἀκόμη δύο ἐνδοξα ὀνόματα· «Τὸ χάρι τῆς Γραβιάς, καὶ τὸ Μισολόγγιον!»

Ὁ νεκρὸς ἦτο ὁ Γεώργιος Ζαλακώστας Ἡπειρώτης τὴν πατρίδα, Ἕλληνας τῆς μεγάλης Ἑλλάδος, εὐφυὲς τὸν νοῦν, γενναῖος τὸ φρόνημα, ταπεινὸς ἐν ἀρετῇ, καὶ υπερήφανος πρὸς τὴν καταπολεμησάσαν αὐτὸν πάντοτε σκληρὰν τύχην.

Σώματι μὲν ἀνῆκεν εἰς τὸν στρατόν, καὶ ἐξελήφθη τὰ ἱερὰ αὐτοῦ καθήκοντα μετ' ἀκρίβειας καὶ τιμιότητος ἀπαρδειγματίστου, καὶ τούτου μάρτυς εἶναι ἡ ἐντιμὸς πενία τοῦ πνεύματι δὲ κατετάτατο εἰς τὴν τάξιν τῶν αὐτοσχεδίων ἐκείνων καὶ αὐτομαθῶν λογίων, ὁτινὲς σπάνιοι εἰσέτι μεταξὺ ἡμῶν, φέρουσιν ἐπὶ τοῦ μετώπου τῶν τὴν μεγὰρ γὰρ σπαραγῆς τῆς εὐφυΐας· αἱ ποιήσεις αὐ-



τοῦ, καὶ οἱ δύο αὐτοῦ θρίαμβοι κατὰ τὸν ποιητικὸν διαγωνισμὸν δὲν διαψεύδουσι τὸν λόγον μου!

Τέκνον τῆς ἐπαναστάσεως ἐμελέτησε τὸν Ὀμηρὸν τοῦ ἐν μέσῳ τοῦ κρότου τῆς μάχης καὶ τοῦ συριγμοῦ τῶν ἐχθρικών σφαιρῶν, καὶ τὴν μάχην ταύτην ἔψαλεν ὑπὸ τὴν ἐλαίαν τῆς βασιλευμένης πατρίδος.

Ὁ γράφων τὰς ὀλίγας ταύτας λέξεις εἰς τιμὴν τοῦ ἀνδρός, εὗρεθῆ πρό τινος καιροῦ εἰς φιλολογικὴν μετ' αὐτοῦ διαμάχην: . . . ἀλλ' ἐνώπιον τοῦ τάρου σιγῶσι τὰ πάθη, καὶ ὁ ὀφειλόμενος εἰς ἕκαστον φόρος πρέπει ἀκριβῶς νὰ τῷ ἀποδίδεται. Εἰς ὀρμὴν στιγμιαίας ἀνθρωπίνης παραφορᾶς μ' ἐλύπησε καὶ τὸν ἐλύπησα, ἀλλ' ὁ ὀρθὸς λόγος καὶ ἡ φρόνησις πρό καιροῦ συνέσφιγγεν ἐκ νέου τὰς χεῖρας ἡμῶν μετὰ τῆς παλαιᾶς εἰκοσαετοῦς φίλης τὸν ἀρρήκτον δεσμόν! Πλὴν καὶ τοῦτο ἂν δὲν συνέβηναι, πάλιν ἤθελον χύσει δάκρυ ἐπὶ τοῦ νεκροῦ ἀνδρός ὃν θρηνοῦσιν αἱ Μοῦσαι, καὶ ἤθελον καυχηθῆ ὅτι τοῦτο ἦτο τὸ εἰλικρινέστερον.

Ποιητὰ τοῦ *Χαρίου* τὰς *Γραβιάς* καὶ τῶν *Σχιῶν* τοῦ *Φαλήρου* δὲν ἀπέθνηες! Ζῆς, καὶ θέλεις ζῆσει ἐφ' ὅσον ὑπὸ τὴν γλυκὴν οὐρανὸν τῆς πατρίδος λατρεύεται ἡ ποίησις, καὶ ἀγαπῶνται οἱ ἱεροφάνται αὐτῆς.

Στρατιῶτα τοῦ Μισολογγίου καὶ ἐντιμὲ ἀξίωματικῆ δὲν ἐλησημονήθη; ! σὲ θρηνοῦσιν οἱ συναδέλφου καὶ φίλοι σου, καὶ τὰ τέκνα σου θέλουσιν ἀνευθριάστως φέρει τὸ ὄνομά σου!

Τὰ τέκνα σου; . . . ἐπτὰ δυστυχῆ κατὰ σειράν ἔθαψες· καὶ ὅτε τῶν δύο σου τελευταίων νηπίων τὸ μειδιάμα σ' ἐξωογόνησε πρὸς στιγμὴν, ἐνεκρώθης διὰ παντός κατὰ πικρὰν τινα εἰρωνεῖαν τῆς εἰμυρμένης!

Καὶ πένης ὧν κατέλιπες πλοῦτον μέγαν· ἐν ἐντιμὸν ὄνομα! — Ἄλλ' ἐρωτᾷ ἐλθάμβως ὁ σατανικός τοῦ ὕλισμου ὀπαδὸς αὐτὸ ἐντιμὸν ὄνομα μεταβάλλεται εἰς νόμισμα; »

Τοιαύτη εἶναι φεῦ! ἡ τύχη καὶ ἡ ἀμοιβὴ τοῦ πεπαιδευμένου! Ζῶν μὲν παλαίει πρόσωπον πρὸς πρόσωπον, στήθος πρὸς στήθος μετὰ τῆς δυστυχίας, καὶ ἀποθνήσκων μόνον μειδιᾷ, διότι δὲν βρῶναι τὸ μέτωπόν του ἢ μολύβδινος τῶν ἐγκλημάτων αἰσχύνῃ, ἀποθανῶν δὲ καταλείπει ἐν ὄνομα ἐντιμὸν μὲν ἀλλὰ ξηρὸν· καὶ ἐν ᾧ ἡ κοινωνία ἐναθρομένη νέμεται αὐτὸ ὡς ἀποκλειστικὴν κληρονομίαν τῆς, πολλάκις παραδέλπει τὰ πάσχοντα τέκνα, τὴν ταλαίπωρον σύζυγον τοῦ θανόντος.

Ἐπικαλοῦμαι, λοιπόν, ἐν ὀνόματι τῶν ἐν ἰσχυρῶν στρατιωτικῶν διατάξεων, ἐν ὀνόματι τῶν γραμμάτων τὴν συνδρομὴν τῆς Κυβερνήσεως ὑπὲρ τῶν τέκνων, τῆς συζύγου, καὶ τῶν συγγενῶν τοῦ θανόντος στρατιώτου ποιητοῦ, ὅστις διὰ τῆς φιλοπονίας του ἦτο τὸ μόνον στήριγμα καὶ ἡ μόνη παρηγορία των, καὶ πέποιθε ὅτι ὁ ἐπαξίως διοικῶν σήμερον τὰ στρατιωτικὰ οὐ μόνον δὲν θέλει ἀνεχθῆ νὰ ἐγεροθῆ πικρὸν τι παράπονον ἀπὸ τοῦ στόματος τῶν ἀσθενῶν αὐτῶν ὄντων, ἀλλὰ καὶ θέλει προσπαθῆσαι νὰ

ἐλκύνῃ διὰ τῆς προστάξιας του τὴν εὐγνωμοσύνην των.

Σὺ δέ, φίλε καλέ, πολίτα ἀγαθὲ, στρατιῶτα ἐντιμὲ, ποιητὰ δόκιμὲ, ἀπελθε εἰς τὰς οὐρανίους μονὰς, καὶ περίμενε τοὺς ἀγαπήσικντάς σε εἰς ταύτην τὴν ἀθλίαν καὶ πρόσκαιρον ζωὴν.

Θ. Γ. ΟΡΦΑΝΙΑΔΗΣ.

## ΔΙΔΩΡΑ.

— 202 —

Ὁ Ἄγγλος ὑποναύαρχος Σαρτόριος ἐψῆυρε πλοῖον τὸ ὅποιον ἐπωνόμασε *κρίον*, ὅπως οἱ ἀρχαῖοι ἐκάλουν πολιορκητικὰς τινὰς μηχανάς· ἰδοὺ δὲ τί γράφει περὶ αὐτοῦ·

« Τὸ πλοῖον τοῦτο τὸ ὅποιον ὀνομάζω *κρίον*, ἀπαιτεῖ εὐάριθμον πλήρωμα, τὸ ἕκτον ἴσως τοῦ πληρώματος ἰσοδυνάμου πλοίου. Δύναμι, κατασκευάζων αὐτό, νὰ παραδεχθῶ πᾶν εἶδος σχήματος κατὰ τὴν ὑπηρεσίαν του, οὕτως ὥστε νὰ στρέφεται ταχέως καὶ μετὰ μηχανὴν ἀρκετὰ δυνατὴν, ὥστε νὰ καταφθῆναι πᾶν ὅποιονδήποτε πλοῖον κατασκευασμένον ἐντελέστατα κατὰ τὰ σημερινὰ σχέδια.

» Μὲ φρίνεται ὅτι ὁ κρίος πρέπει νὰ ἔχη πρόωρον καὶ πρῶταν τοῦ αὐτοῦ σχήματος, νὰ ἔχη δὲ καὶ εἰς ἐκάστην αὐτῶν ἕλικα διὰ νὰ προχωρῆ, νὰ ὀπισθοδρομῆ καὶ νὰ στρέφεται.

» Ἰδοὺ τὰ ἀναπόφευκτα πλεονεκτήματα τῆς τοιαύτης κατασκευῆς·

» α' — Ὅλα τὰ ξύλινα πλοῖα θὰ κατανηθῶσιν ἄχρηστα πρὸς πόλεμον, εἰμὴ μόνον ὡς μετακομιστικά, ἢ ὡς ταχυδρομικά τῶν ὀποίων ἢ μεγίστη ταχύτης θὰ εἶναι ἡ ἐγγύτης τῆς ἀσφαλείας των.

» β' — Εἰσβολὴ εἰς τὰς Βρεττανικὰς νήσους καταντᾷ σχεδὸν ἀδύνατος ἐὰν ὑπερασπίζεται ἀπὸ τοιοῦτου εἶδους πλοῖα.

» γ' — Αὐτὰ ὁμοῦ μετὰ τὴν ἠλεκτρικὴν ὑποβρύχιον τηλεγραφὸν καθιστῶσιν ὅλως σχεδὸν περιττὰ τὰ πολυδάπανα ὄχηματά των παραλίαν ὡς καὶ τὰ στρατιωτικὰ καὶ ναυτικὰ ἔργα· ἀπαιτοῦσιν ὁμοῦ σύστημα πάντα νέον διὰ τὴν ὑπεράσπισιν τῶν παραλίαν.

» δ' — Διὰ ν' ἀποφύγωμεν τὴν σωρηδὸν ἐξολόθρευσιν τῶν ἀνθρώπων ἢ ὀποία θὰ εἶναι ἀναπόφευκτος, διότι τὰ πλοῖα ταῦτα ἕνεκα τῆς κατασκευῆς, τοῦ τρόπου τοῦ μάχεσθαι καὶ τοῦ στενοῦ διαστήματος ἐν ᾧ θὰ κινῶνται δὲν δύνανται νὰ ζωγραφῶσιν αἰχμαλώτους, πρέπει νὰ γίνῃ μετὰ τῶν ἐθνῶν νόμος κενονίζων τὸν τρόπον τοῦ θεωρεῖν καὶ μεταχειρίζεσθαι τοὺς αἰχμαλώτους. Ὅλα τὰ αἷτια ὅσα ἀνέδειξαν ἕως τῆς σήμερον τὴν Ἄγγλιαν θαλασσοκράτορα, ὑπάρχουσι τὰ αὐτὰ καὶ εἰς τὸ νέον σύστημα.»